

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

133948

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA COĞRAFYA DERSİ MÜFREDAT
PROGRAMI İLE ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA ÇIKAN COĞRAFYA
SORULARININ KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Nilüfer KÖŞKER

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Salih ŞAHİN

T 133948

ANKARA-2003

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne

Nil¼fer KÖŞKER'e ait "Ortaöğretim Kurumlarında Coğrafya Dersi M¼fredat Programı İle Üniversite Sınavlarında Çıkan Coğrafya Sorularının Karşılaştırılması" adlı çalışma j¼rimiz tarafından Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan..Yrd.Doc.Dr....Erkin...G¼ng¼rd¼

¼ye...Yrd.Doc.Dr....Salih...Salih

¼ye...Yrd.Doc.Dr....Leyla Ercan

ÖZET

Araştırmada ortaöğretim kurumlarında Coğrafya dersleri müfredat programları ile üniversite sınavlarında çıkan Coğrafya sorularının karşılaştırılması yapılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda toplanması gereken bilgilerin elde edilebilmesi için ayrıntılı bir literatür taraması yapılmıştır. Literatür taramasında MEB' e bağlı Talim ve Terbiye Kurulu onaylı Coğrafya dersleri müfredat programları ve ders kitapları incelenmiştir. Üniversite sınavlarında çıkmış (1982-2001) ÖSS ve ÖYS Coğrafya soruları incelenerek yıllara ve konulara göre sınıflandırılmıştır. Coğrafyanın hangi konularından ne oranda soru sorulduğu tespit edilmiş ve müfredat programlarıyla uygunluğu araştırılmıştır.

Elde edilen bilgiler ışığında genel olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Üniversite sınavlarında çıkmış olan Coğrafya sorularının müfredat programında yer alan Coğrafya derslerinin konularına ve yıllara göre dağılımında düzensizlikler tespit edilmiştir.

Coğrafya derslerinin haftalık ders saatleri ile üniversite sınavlarında temsil edilme oranlarının eşit olmadığı tespit edilmiştir.

1982-2001 yılları arasında üniversite sınavlarında çıkmış olan Coğrafya sorularının büyük bir kısmı Fiziki Coğrafya ve Türkiye Coğrafyası sorularından oluşmaktadır.

Ortaöğretim Coğrafya dersi müfredat programında “Beşeri ve Ekonomik Coğrafya” adı altında bir ders bulunmamasına karşın üniversite sınavlarında sorulmuş olan Coğrafya soruları içinde Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soruları önemli bir oranı oluşturmaktadır.

SUMMARY

In the research , the education programmes in the high school in geography lessons and the questions asked in the university examination in the same field were compared. In order to necessary information for the research , a detailed litterateur search had been made. In the litterateur search, lecture books and education programmes were examined which were approved by Drill and Training Council of Ministry of Education. Questions asked in the ÖSS and ÖYS university examinations (1982-2001) were examined and classified according to both years and topics. Frequency of the topics were determined and compared if they were suitable with the education programmes or not.

Under the light of information gathered , these are the result:

A disorder was determined in the distribution between the topics and years of geography lessons in the education programmes and the questions asked in the university exam.

Weekly lecture hours of geography lessons and the representation of geography in the university examinations are not in correspondence.

Questions asked in the university examinations in geography during 1982-2001 , were mostly composed of the subjects physical geography and geography of Turkey.

Although there does not exist a subject in the education programmes of high school geography called “Social and Economic Geograpy” , an important ratio of questions were asked in university exams about social and economic geography.

ÖNSÖZ

Coğrafya genel olarak ortam , insan etkileşimini araştırmalarına konu alan bir bilimdir. Bu nedenle Coğrafya biliminde iki temel unsur vardır. Birincisi doğal ortam , diğeri insandır. Bu iki unsurun etkileşimi sonucu Coğrafyanın konuları ortaya çıkar.

Coğrafyaya ait bilgiler hem günlük yaşamda hem de eğitim ve öğretimde kullanılacak bilgilerdir. Bu araştırmada üniversite sınavlarında sorulmuş olan Coğrafya soruları ile Ortaöğretim Coğrafya dersleri müfredat programları karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

Sınavda başarılı olmak, sağlam bir bilgi temeline bağlıdır. Bu nedenle öğrencilerin aldıkları eğitim ve öğretim yeterli ve temel bilgileri sağlayıcı nitelikte olmalıdır. Başka deyişle müfredat programları bu temeli oluşturacak nitelikte olmalıdır. Sonuçta eğitim ve öğretim faaliyetleriyle öğrencilerin üniversite sınavlarında başarılı olabilmeleri için sınav sorularının müfredat programına uyumlu olması gerekmektedir.

Bu araştırmanın I.Bölümünde araştırmanın amacı, önemi sınırlılıklar, varsayımlar ve veri toplama yöntemi üzerinde durulmuştur. II. Bölümde üniversite sınavlarının tarihçesi ve günümüzdeki durumu açıklanmış ve ortaöğretim Coğrafya müfredat programı değerlendirilmiştir. III. Bölümde üniversite sınavlarında sorulmuş olan Coğrafya soruları incelenerek konulara göre sınıflandırılmıştır. IV. Bölümde ise ortaöğretim Coğrafya dersleri müfredat programları ile üniversite sınavlarında çıkmış olan Coğrafya soruları karşılaştırılmış ve soruların müfredat programına uygunluğu değerlendirilmiştir.

Çalışmalarım sırasında çok kıymetli katkıları ve destekleriyle önüme çıkan sorunların çözümünde ve bu tezin hazırlanmasındaki büyük yardımlarından dolayı danışmanım Yrd. Doç. Dr. Salih ŞAHİN'e ayrıca anabilim dalı başkanı sayın Prof. Dr. Cemalettin ŞAHİN , Yrd. Doç. Dr. Servet KARABAĞ , Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ , Yrd. Doç. Dr. Ülkü Eser ÜNALDI'ya ve manevi desteklerinden dolayı aileme teşekkür ediyorum.

Nilüfer KÖŞKER

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZET	i
SUMMARY	ii
ÖNSÖZ	iii
Tablolar Listesi	vi
Grafikler Listesi	viii
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM.....	5
YÖNTEM	5
1.1. TEZİN AMACI.....	5
1.2. TEZİN ÖNEMİ	5
1.3. VARSAYIMLAR	6
1.4. SINIRLILIKLAR.....	6
1.5. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ.....	7
II. BÖLÜM	8
2.1. Üniversite Sınavları.....	8
2.2. Ortaöğretim Coğrafya Müfredat Programlarının Değerlendirilmesi	11
III. BÖLÜM.....	16
3.1. Üniversite Sınavlarındaki Coğrafya Soruları.....	16
3.1.1. Üniversite Sınavlarında Coğrafya Sorularının Yeri	16
3.1.2. Üniversite Sınavlarında Çıkan Coğrafya Sorularının Konularına Göre Dağılımı	23
3.1.2.1. Fiziki Coğrafya ile İlgili Sorular	23
3.1.2.2. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya İle İlgili Sorular	28
3.1.2.3. Türkiye Coğrafyası İle İlgili Sorular	34
3.1.2.3.1. Türkiye Fiziki Coğrafyası ile İlgili Sorular	37
3.1.2.3.2. Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ile İlgili Sorular.....	41
3.1.2.3.3. Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri ile İlgili Sorular.....	44
3.1.2.4. Ülkeler Coğrafyası İle İlgili Sorular	49
3.1.3. Üniversite Sınavı Coğrafya Sorularında Şekil, Grafik, Tablo ve Harita Kullanımı	54

IV. BÖLÜM.....	56
4. Ortaöğretim Coğrafya Dersi Müfredat Programları ile Üniversite	
Sınavlarında Çıkan Coğrafya Sorularının Karşılaştırılması.....	56
4.1. Genel Değerlendirme	56
4.2. Sonuç ve Öneriler.....	59
V. BÖLÜM	62
5.1. Kaynakça.....	62
VI. BÖLÜM.....	67
EKLER	
6.1. Müfredat Programları.....	67
6.2. Grafikler	97
6.3. Soru Örnekleri.....	117

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: 2002 Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) bölümleri ve bu bölümlerin ÖSS içindeki payları	10
Tablo 2: Genel liselerde zorunlu ve seçmeli Coğrafya dersleri ve haftalık ders saatleri	13
Tablo 3: 1982-2001 ÖSS Sözel Bölüm soru sayıları ve Coğrafya soruları	16
Tablo 4: 1982-1998 ÖYS Sosyal Bilim Testi soru sayıları ve Coğrafya soruları	18
Tablo 5: Yıllara göre Coğrafya soru sayıları	19
Tablo 6: Üniversite sınavlarında çıkmış olan Coğrafya sorularının konulara göre dağılımı	21
Tablo 7: Fiziki Coğrafya sorularının yıllara göre yüzdelik oranları	24
Tablo 8: Fiziki Coğrafya ile ilgili soruların yıllara ve ünitelere göre dağılımı	25
Tablo 9: Yıllara ve ünitelere göre Fiziki Coğrafya sorularının yüzdelik oranları	26
Tablo 10: Ünitelere göre Fiziki Coğrafya sorularının yüzdelik dağılımı	27
Tablo 11: Beşeri ve Ekonomik Coğrafya sorularının yıllara göre yüzdelik oranı	29
Tablo 12: Beşeri ve Ekonomik Coğrafya sorularının yıllara ve ünitelere göre dağılımı	30
Tablo 13: Yıllara ve ünitelere göre Beşeri ve Ekonomik Coğrafya sorularının yüzdelik oranları	31
Tablo 14: Ünitelere göre Beşeri ve Ekonomik Coğrafya sorularının yüzdelik dağılımı	32
Tablo 15: Türkiye Coğrafyası sorularının yıllara göre yüzdelik oranları	34
Tablo 16: Türkiye Coğrafyası sorularının yıllara ve konulara göre soru sayısı ve yüzdelik oranları	35
Tablo 17: Türkiye Fiziki Coğrafyası sorularının ünitelere göre dağılımı	37
Tablo 18: Yıllara ve ünitelere Türkiye Fiziki Coğrafyası sorularının yüzdelik oranları	38
Tablo 19: Ünitelere göre Türkiye Fiziki Coğrafyası sorularının yüzdelik dağılımı	39
Tablo 20: Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası sorularının yıllara ve ünitelere göre dağılımı	41
Tablo 21: Yıllara ve ünitelere göre Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik sorularının yüzdelik oranları	42

Tablo 22: Ünitelere göre Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası sorularının yüzdelik dağılımı	43
Tablo 23: Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri sorularının yıllara ve ünitelere göre dağılımı	45
Tablo 24: Yıllara ve ünitelere göre Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri sorularının yüzdelik oranları	46
Tablo 25: Ünitelere göre Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri sorularının yüzdelik dağılımı	47
Tablo 26: Ülkeler Coğrafyası sorularının yıllara ve konulara göre dağılımı	50
Tablo 27: Yıllara ve ünitelere göre Ülkeler Coğrafyası sorularının yüzdelik oranları	51
Tablo 28: Ünitelere göre Ülkeler Coğrafyası sorularının yüzdelik dağılımı	53
Tablo 29: Coğrafya sorularında şekil, grafik, tablo ve haritaların dağılımı	55

GRAFİKLER

	Sayfa no
Grafik 1: Yıllara Göre Üniversite Sınavlarında Çıkmış Coğrafya Soru Sayıları (1982-2001)	98
Grafik 2: Yıllara ve Genel Olarak Konulara Göre Coğrafya Soru Sayıları (ÖSS-ÖYS)	99
Grafik 3: Konulara Göre Üniversite Sınavlarında Çıkmış Coğrafya Soru sayıları (1982-2001 ÖSS-ÖYS)	100
Grafik 4: Konulara Göre Üniversite Sınavlarında Çıkmış Coğrafya Soruları (1982-2001 ÖSS)	101
Grafik 5: Konulara Göre Üniversite Sınavlarında Çıkmış Coğrafya Soruları (1982-1998 ÖYS)	102
Grafik 6: 1999-2001 ÖSS Coğrafya Sorularının Konulara Göre Dağılımı	103
Grafik 7: Yıllara Göre Üniversite Sınavlarında Çıkmış Fiziki Coğrafya Soruları	104
Grafik 8: Fiziki Coğrafya Sorularının Konulara Göre Dağılımı (1982-2001 ÖSS-ÖYS)	105
Grafik 9: Yıllara Göre Üniversite Sınavlarında Çıkmış Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Soruları (1982-2001)	106
Grafik 10: Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Sorularının Konulara Göre Dağılımı (1982-2001 ÖSS-ÖYS)	107
Grafik 11: Yıllara Göre Üniversite Sınavlarında Çıkmış Türkiye Coğrafyası Soruları (1982-2001)	108
Grafik 12: Türkiye Coğrafyası Sorularının Konulara Göre Dağılımı (1982-2001 ÖSS-ÖYS)	109
Grafik 13: Türkiye Coğrafyası Sorularının Konulara Göre Dağılımı (1982-2001 ÖSS)	110
Grafik 14: Türkiye Coğrafyası Sorularının Konulara Göre Dağılımı (1982-1998 ÖYS)	111
Grafik 15: Türkiye Fiziki Coğrafyası Sorularının Konulara Göre Dağılımı (1982-2001 ÖSS-ÖYS)	112
Grafik 16: Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası Sorularının Konulara Göre Dağılımı (1982-2001 ÖSS-ÖYS)	113
Grafik 17: Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri Sorularının Konulara Göre Dağılımı (1982-2001 ÖSS-ÖYS)	114
Grafik 18: Yıllara Göre Üniversite Sınavlarında Çıkmış Ülkeler Coğrafyası Soruları (1982-2001)	115
Grafik 19: Ülkeler Coğrafyası Sorularının Konulara Göre Dağılımı (1982-2001 ÖSS-ÖYS)	116

GİRİŞ

Toplumların doğuşu, gelişmesi ve yükselebilmesi için o toplumu oluşturan bireylerin bilgili, yetenekli, çalışkan ve dürüst olması gerekmektedir. Bu nitelikte bireyler yetiştiremeyen toplumların varlıklarını devam ettirmeleri ve gelişmeleri kolay olmayacaktır. Bu ise ancak iyi bir eğitim ile olabilir.

Eğitim, bireyin davranışlarında istendik değişiklikler meydana getirme sürecidir. İlköğretimden yükseköğretime kadar olan eğitim kademelerinde amaç, bireyin davranışlarını istendik hale getirmek ya da bireye istendik davranışlar kazandırmaktır.

Yurdumuzda eğitim, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademelerinden oluşmaktadır. Sekiz yıllık zorunlu eğitim nedeniyle yalnızca ilköğretim zorunludur. Ortaöğretim ve yükseköğretime devam etmek, kişinin kendi isteğine bırakılmıştır. Ortaöğretimden sonra yükseköğretime giriş sınavla olmaktadır. Ortaöğretimde yürütülen eğitim ve öğretim faaliyetleri müfredat programına bağlıdır. Öğrenciler ortaöğretimde aldıkları eğitim ve öğretim sonucunda bu sınava girmektedirler. Buna bağlı olarak üniversite sınavlarında sorulmuş olan soruların müfredat programına uyumlu olması gerekmektedir. Üniversite giriş sınavları bir anlamda ortaöğretimde uygulanmış olan eğitimin başarısını göstermektedir. Üniversite giriş sınavlarına değinmeden önce eğitim ve öğretimde ölçme ve değerlendirmenin yeri ve önemi hakkında bilgi vermek gerekir.

Ölçme ve değerlendirmenin eğitimin her kademesinde önemli bir yeri vardır. Eğitim ve öğretimde öğrenci başarısının değerlendirilebilmesi için bu başarısının ölçülmesi gerekmektedir. Uygulanmış olan eğitimin başarılı olup olmadığı, başarılı ise ne derece başarılı olduğu ölçme ve değerlendirme ile mümkündür.

Ölçme, herhangi bir niteliği gözlemek ve gözlem sonucunu sayılarla ya da başka sembollerle ifade etmektir. Ölçme işlemi sonucunda ölçmeye konu olan nitelik sayı, derece ya da sıfatlarla gösterilir. Ölçme sonuçlarına hata karışabilir. Ölçme sonucunun güvenilir olması, ölçme hatalarının önemsiz dereceye indirilmesiyle sağlanır (Turgut, 1987).

Değerlendirme ise ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurarak ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına varma işidir. Değerlendirme işinin güvenilir ölçme sonuçlarına dayanması, geçerli bir ölçütle yapılması gereklidir. Değerlendirmeye hizmet edecek bir ölçmenin değerlendirme amacına uygun olması, hatalardan arınmış olması istenir (Turgut, 1987).

Eğitimden ölçme işlemlerinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Çünkü yeterli öğrenmenin oluşması için dönütlerin alınması ve dönütlere uygun olarak öğrenme ve öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesi gerekmektedir. Eğitim sisteminden kaliteli sonuçlar elde etmek istiyorsak ölçme işlemlerinin mutlaka hatasız olarak uygulanması gerekmektedir.

Eğitim sisteminde ölçme işlemleri çok farklı yöntemler ile yapılmaktadır. Ölçme uygulama yöntemleri şunlardır :

1. Sözlü Sınavlar
2. Yazılı Sınavlar
3. Kısa Cevaplı Testler
4. Doğru-Yanlış Testleri
5. Çoktan Seçmeli Testler

Bu yöntemler, eğitim sistemindeki uygulanmakta olan yöntemlerdir.

Bilindiği gibi ülkemizde üniversite sınavları çoktan seçmeli test halinde uygulanmaktadır.

Çoktan seçmeli testler, çoktan seçmeli maddelerden oluşan testlerdir. Çoktan seçmeli madde, problemi sunan madde kökü ve madde kökünü izleyen dört ya da daha çok sayıdaki seçeneklerden oluşur. Madde kökü soru cümlesi ya da eksik cümle olabilmektedir. Seçeneklerden biri maddenin doğru ya da en doğru cevabıdır. Diğer seçenekler ise yanlış cevaplar ya da çeldiriciler adını almaktadır (Tekin, 1991).

Özellikle gelişmiş ülkelerde çoktan seçmeli testler öğrencilerin başarılarını ortaya çıkarmada ve onları yeteneklerine uygun olarak yönlendirmede eğitimciler tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (İşman, 1998). Bu testlerin diğer testlere göre çeşitli avantajları vardır.

Bu testler çok çeşitli bilgi, beceri ve yeteneklerin ölçülmesinde uygundur. Bu özelliklerinden dolayı çeşitli alanlara uygulanmışlardır.

Çoktan seçmeli testler bir testle yoklanmak istenen bilgi ve yeteneklerin yanında okuma yeteneğini de gerektirmektedir. Cevaplayıcının yapacağı önemli işlerden birisi de maddeleri okumak, okuduğunu anlamak olduğundan, okuma hızı ve okuduğunu anlama gücü çok önemlidir (Tekin, 1991).

Çoktan seçmeli testler, objektif olarak puanlanabilir. Bu testlerden puanlama hataları beklenmez. Bu özellikleri ile yazılı yoklamalardan ayrılırlar. Hatasız ve süratli puanlama avantajı sağlarlar. Geçerliliği ve güvenilirliği en fazla olan testlerdir.

Bu test türünü eleştirenler yalnızca olgu bilgisini ölçtüğünü söylemektedirler. Oysa, iyi ve uygun yazılırsa bu tür testlerle bilişsel alanın her düzeyindeki davranışları (bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme) ölçmek mümkündür (Tekin, 1991).

Çoktan seçmeli maddelerin en çok kullanılan türleri şunlardır : (Turgut, 1991)

1. Madde kökü soru kipinde olan maddeler
 - a. Olumlu soru biçimindeki maddeler
 - b Olumsuz soru biçimindeki maddeler
2. Madde kökü eksik cümle olan maddeler
3. Tek bir doğru cevap isteyen maddeler
4. En doğru cevabı isteyen maddeler

Eğitimin amacı, öğrencilere yeni davranışlar kazandırmak veya onların davranışlarında istenilen değişiklikleri oluşturmaktır. Öğrencilere kazandırılması kararlaştırılmış davranışlar, öğrencilerin davranışlarında oluşturulması istenilen değişiklikler öğretimin hedefini oluşturmaktadır (Tekin, 1991).

Bir programın etkili ve başarılı olup olmadığı, öğrencilerin başarısını değerlendirmede, öğrenci davranışlarında hedeflenen değişikliklerin gerçekten oluşup oluşmadığına bakılması gerekmektedir. Hedeflenen davranışlara ne derece ulaşıldığını anlamak amacıyla öğrenciler sınav durumları içerisine sokulurlar. Testlerdeki sorular sınama durumudur (Tekin, 1991).

Test tekniğinin eğitimde uygulanmaya başlamasından kısa bir süre sonra kullanılmaya başlanan çoktan seçmeli testler kısa zamanda yaygınlaşmış ve çeşitli

alanlara uygulanmıştır. Üniversite giriş sınavlarında da çoktan seçmeli testler uygulanmaktadır.

Önceleri iki basamaklı (ÖSS ve ÖYS) olarak uygulanan üniversite giriş sınavları 1999 yılından itibaren Öğrenci Seçme Sınavı adıyla tek basamak olarak uygulanmaya başlanmıştır. Yıllara göre soru sayıları değişmekle beraber test yöntemi değişmemiştir.

Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) Sözel Bölüm ve Sayısal Bölüm olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Her iki bölümde bulunan sorular, ortaöğretimde aldıkları eğitim doğrultusunda öğrencilerin bilgilerini, kavrama, yorumlama, analiz, sentez ve değerlendirme kabiliyetlerini yoklamaktadır. Sözel Bölümde öğrencilerin Türkçe'yi kullanma gücü, sosyal bilimlerdeki temel kavram ve ilkelerle düşünme yeteneklerini yoklayan sorular bulunmaktadır. Türkçe, Tarih, Coğrafya ve Felsefe Grubu ile ilgili sorular bu bölümde yer almaktadır. Sayısal Bölümde öğrencilerin matematiksel ilişkilerinden yararlanma gücü, fen bilimlerindeki temel kavram ve ilkelerle düşünme yeteneklerini yoklayan sorular bulunmaktadır. Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji ile ilgili sorular bu bölümde yer almaktadır.

Sözel Bölüm içerisinde yer alan Coğrafya soruları incelendiğinde, öğrencilerin Coğrafya ile ilgili bilgileri hatırlaması, tanınması ve bu bilgileri kavraması, yorumlaması ve başka yeni durumlara uygulaması istenmiştir. Temel bilgilerin yanında öğrencinin kavrama, yorumlama yeteneği de ölçülmektedir. Bu tip sorular genellikle ÖSS tarzı sorulardır. ÖYS'de ise öncelikli olarak doğrudan bilgi isteyen sorular sorulmaktadır.

Üniversite sınav sorularının müfredat programı ile uyumlu olması gerekmektedir. Soruları cevaplayan öğrenci için önemli olan soruların ortaöğretimde aldığı eğitime uygun olmasıdır. Sınavlara hazırlanan öğrenci için her sorunun önemi büyüktür. Bu durum öğrenci başarısını büyük oranda etkilemektedir.

I.BÖLÜM

YÖNTEM

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim kurumlarında müfredat programına uygun olarak verilen Coğrafya ders konuları ile üniversite giriş sınavlarında çıkan Coğrafya sorularını karşılaştırmak ve soruların müfredat programına uygunluğunu değerlendirmektir.

Buna bağlı olarak temel amaç çerçevesinde alt amaçlar şu şekilde sıralanabilir :

1. Ortaöğretim Coğrafya dersleri müfredat programında yer alan üniteler ve konuların ana başlıklarını ve alt başlıklarını belirlemek.
2. Üniversite sınavlarında sorulmuş olan Coğrafya sorularını inceleyerek ünite ve konulara göre sınıflandırmak.
3. Üniversite sınavlarında en fazla soru sorulmuş olan Coğrafya konularını belirlemek.
4. Bu konuların Coğrafya dersleri müfredat programındaki yerini belirlemek.

1.2. ÖNEMİ

Okullarda eğitim ve öğretim faaliyetleri müfredat programları dahilinde yürütülmektedir. Bu programlar Talim ve Terbiye Kurulu uzmanlarınca hazırlanmaktadır.

Bu araştırmada ortaöğretim kurumlarında Coğrafya öğretimi ve bu öğretime bağlı olarak üniversite sınavlarında sorulmuş olan Coğrafya sorularının müfredat programına uygunluğu karşılaştırılacaktır. Ortaöğretimden sonra üniversite sınavlarına hazırlanan öğrenciler için soruların müfredat programına uygunluğu önemlidir. Müfredat programı doğrultusunda eğitim ve öğretim gören öğrenci, programda yer almayan konulardan sorumlu olmamalıdır. Buna bağlı olarak üniversite sınavlarında müfredat programında yer almayan konulardan soru sorulması öğrencinin başarısını etkileyecektir.

Üniversite giriş sınavları 1999 yılından itibaren tek basamak (ÖSS) haline getirilmiştir. Bu sınav sisteminde yorum ve muhakeme isteyen, olaylar ve konular arasında bağ kurabilme yeteneğine dayalı sorular sorulmaktadır. Öğrencilerin bu soruları cevaplayabilmeleri temel bilgilerinin sağlam olmasına bağlıdır.

Üniversite sınavı Coğrafya soruları müfredat programı doğrultusunda verilen bilgileri ölçecek düzeyde olmalıdır. Buna bağlı olarak ortaöğretim Coğrafya dersleri müfredat programı ile üniversite sınavlarında sorulmuş olan Coğrafya sorularının uyumlu olmasının zorunluluğu ortadadır.

1.3. VARSAYIMLAR

1. Ortaöğretim kurumlarında Coğrafya dersleri müfredat programına uygun olarak işlenmektedir.
2. Üniversite sınavlarında sorulan Coğrafya sorularının Coğrafya dersleri müfredat programına göre hazırlandığı düşünülmektedir.
3. Üniversite sınavlarında sorulmuş olan Coğrafya sorularının konulara göre dağılımı eşit değildir.

1.4. SINIRLILIKLAR

1. Bu araştırmada YÖK'ün kurulduğu tarihten itibaren yapılan 1982-2001 ÖSS ve ÖYS sınavları Coğrafya soruları incelenmiştir. 1982 yılından önce yapılmış olan üniversite sınavlarındaki Coğrafya soruları dikkate alınmamıştır.
2. Çok sayıda Coğrafya ders kitabı yayınlanmış olmasına karşın bu çalışmada Talim ve Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış ders kitapları dikkate alınmıştır.
3. Ortaöğretim Coğrafya dersleri müfredat programlarının sık aralıklarla değiştiriliyor olması nedeniyle bu araştırmada 08.07.1992 tarihli Tebliğler Dergisinde yer alan ve ortaöğretim kurumlarında uygulanmakta olan Coğrafya dersleri müfredat programı dikkate alınmıştır.

1.5. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanması gereken bilgilerin elde edilebilmesi için ayrıntılı bir literatür taraması yapılmıştır. Bu literatür taramasında ortaöğretim kurumlarında Talim ve Terbiye Kurulu onaylı müfredat programları taranmıştır. Bu bağlamda Lise-1 “Coğrafya”, Lise-2 “Türkiye Coğrafyası 1 (Fiziki)”, “Ülkeler Coğrafyası”, Lise-3 “Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” derslerinin müfredat programları incelenmiştir.

Talim ve Terbiye Kurulu onaylı çeşitli Lise-1 “Coğrafya”, Lise-2 “Türkiye Coğrafyası 1 (Fiziki)”, “Ülkeler Coğrafyası” Lise-3 “Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” ders kitapları ve araştırmanın akışını düzenleyecek pedagoji kaynakları taranmıştır. Araştırmanın alanına giren Coğrafi kaynaklar taranmıştır.

Araştırma ile ilgili mevcut kurumlar M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, ÖSYM, kütüphaneler ve özel dershanelere gidilerek inceleme ile ilgili doküman toplanmıştır.

Daha sonra üniversite sınavlarında çıkmış (1982-2001) ÖSS ve ÖYS Coğrafya soruları taranmış ve konularına göre sınıflandırılmıştır. Bu soruların müfredat programlarıyla uygunluğu araştırılmıştır.

II.BÖLÜM

2.1. ÜNİVERSİTE SINAVLARI

Üniversite sınavlarında sorulmuş olan soruları müfredat programı ile karşılaştırmadan önce üniversite sınavları hakkında kısaca bilgi vermek gerekir

Türkiye’de eğitim ve öğretim üç aşamada gerçekleşmektedir. Bunlardan ilki 8 yıllık zorunlu ilköğretim okullarıdır. İkinci aşamayı ise 3 veya 4 yıllık ortaöğretim kurumları oluşturmaktadır. Son aşama ise Yükseköğretimdir. Yükseköğretime geçiş sınavla olmaktadır. Bu sınav Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılmaktadır.

Cumhuriyet döneminde 1960’lı yıllara gelinceye kadar lise mezunları az olduğundan pek çok fakülte kendisine başvuran bu mezunları sınavsız kabul etmiştir. Kontenjanlarını aşan bir taleple karşılaşan fakülteler seçme işini genellikle şu yollardan birini izleyerek yapmıştır;

a) Başvuru sırasını dikkate alma ve ihtiyaç kadar adayı aldıktan sonra kayıtları durdurma.

b) Fakültelere verilen eğitimin niteliği dikkate alınarak liselerin fen ya da edebiyat kolu mezunlarını kabul etme.

c) Başvuruları lise bitirme derecesine göre sıralayarak bu sıraya göre öğrenci alma (www.osym.gov.tr.).

1960’lı yıllarda bazı üniversiteler kendileri için giriş sınavları düzenlemeye başlamışlar, bazı üniversiteler bu amaçla birlikte hareket etme yoluna gitmişlerdir. Aday sayılarındaki artış, sınavlarda çok sorulu ve objektif tip testlerin hazırlanmasını gerektirmiştir. Başvurma, puanlama, seçme ve yerleştirme, sonuçları bildirme gibi işlemlerde bilgi işlem yöntem ve araçlarından yararlanılmasının gerekliliği, sınavın merkezi yapılma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır.

1974 yılında, Üniversitelerarası kurul, üniversiteye giriş sınavlarının tek merkezden yapılmasını uygun bulmuş ve 1750 sayılı Üniversiteler Kanununun 52. maddesine dayanarak 22 Kasım 1974 tarihinde “Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezini (ÜSYM)” kurmuştur.

Öğrenci seçme ve yerleştirme işlemleri 1981 yılına kadar bu merkez tarafından yürütülmüştür. 1981 yılında Merkez 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunun 10. ve 45. maddeleriyle “Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)” adıyla “Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) bir alt kuruluşu haline getirilmiştir.

ÖSYM’nin temel amacı, yükseköğretim programlarına girmek için başvuran adaylar arasından, başarılı olma olasılıkları diğerlerinden daha yüksek olanları seçerek, bu programlara yerleştirmektir. ÖSYM’nin görevleri 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 10.maddesinde şu şekilde belirlenmiştir :

“Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Yükseköğretim Kurulu’nun tespit ettiği esaslar çerçevesinde yükseköğretim kurumlarına öğrenci alınması amacıyla sınavları hazırlayan ve yapan, öğrenci isteklerini de göz önünde tutarak Yükseköğretim Kurulu’nun tespit ettiği esaslara göre değerlendiren, öğrenci adaylarının yükseköğretim kurumlarına yerleştirilmesini sağlayan ve bu faaliyetlerle ilgili araştırmalar ve diğer hizmetleri yapan Yükseköğretim Kurulu’na bağlı bir kuruluştur (www.osym.gov.tr).

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı 1974 ve 1975 yıllarında aynı gün sabah ve öğleden sonra birer olmak üzere iki oturumda, 1976-1980 yıllarında aynı günde ve bir oturumda uygulanmış, 1981 yılından itibaren iki basamaklı bir sınav haline getirilmiştir. İki basamaklı sınav sisteminde ilk basamağı oluşturan Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) Nisan, ikinci basamağı oluşturan Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) ise Haziran ayı içinde uygulanmaktadır.

1987 yılından itibaren yükseköğretim programları ile ilgili tercihlerini belli alanlarda toplayan adaylara sınavda belli testleri cevaplama, diğerlerini cevaplamama olanağı tanınmıştır. Böylece oluşan Öğrenci Seçme ve Yerleştirme sınavı nispeten daha küçük çaplı değişikliklerle 1999 yılına değin sürmüştür. (www.osym.gov.tr).

1999 yılında üniversite sınavları tek basamaklı sınav haline getirilmiştir. Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) adıyla yapılan bu sınav Haziran ayı içinde uygulanmaktadır.

ÖSS’ye giren bütün adaylara Sözel ve Sayısal Bölümlerden oluşan bir test uygulanmaktadır. Sözel Bölüm olarak adlandırılan birinci bölümde adayların Türkçe’yi kullanma güçleri ile Sosyal bilimlerdeki temel kavram ve ilkelerle

düşünme becerilerini yoklayan sorular bulunmaktadır. Sözel Bölümde Türkçe, Tarih, Coğrafya ve Felsefe Grubu soruları yer almaktadır. Sayısal Bölüm olarak adlandırılan ikinci bölümde ise adayların matematiksel ilişkilerden yararlanma güçleri ile Fen Bilimlerindeki temel kavram ve ilkelerle düşünme becerilerini ölçen sorular bulunmaktadır. Sayısal Bölümde Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji soruları yer almaktadır.

Öğrenci Seçme Sınavında Sözel ve Sayısal bölümlerden hangi alanlarda, ne ağırlıkta soru sorulduğu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (2002 ÖSS Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu).

Tablo-1 : 2002 Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) bölümleri ve bu bölümlerin ÖSS içindeki payları

Bölüm	Konu Alanı	Soru Sayısı Olarak Yüzdelik Oran
Sözel Bölüm	1. Türkçe'yi kullanma gücü	% 25
	2. Sosyal Bilimlerdeki temel kavram ve ilkeler	% 25
	a) Tarih (%10)	
	b) Coğrafya (%9)	
Sayısal Bölüm	c) Felsefe (%6)	
	1. Matematiksel ilişkilerden yararlanma gücü	% 25
	2. Fen Bilimlerindeki temel kavram ve ilkeler	% 25
	a) Fizik (%10)	
	b) Kimya (%8)	
	c) Biyoloji (%7)	

Ortaöğretimde her dersin kendine ait bir müfredat programı vardır. Öğrenciler ortaöğretimde müfredat programı dahilinde öğretimini gördükleri bu derslerden üniversite sınavında sorumlu olmaktadır. Bu nedenle üniversite sınav sorularının müfredat programlarına uygun olarak hazırlanmasının önemi açıktır.

3.2. ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA MÜFREDAT PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Coğrafya temelde bir yer bilimidir. Odak noktasını insan oluşturmaktadır. Coğrafya insanın içinde yaşadığı çevrenin doğal özelliklerini, insan-doğa etkileşimini ve bu etkileşim sonucu insanın ortaya koyduğu beşeri ve ekonomik etkinlikleri kendi prensipleri çerçevesinde inceleyerek sonuçlarını açıklayan bir bilimdir.

Coğrafya biliminde ele alınan üç temel konu vardır :

1. İnsanın çevresindeki doğal ortamın özellikleri.
2. İnsanların topluluk olarak sahip oldukları özellikler ve yaşamlarını sürdürebilmek amacıyla yaptıkları ekonomik faaliyetler.
3. İnsanın doğal çevreye karşı yapmış olduğu olumsuz etkiler sonucu ortaya çıkan çevre sorunları, bu sorunların insanlara etkisi ve sorunlara çözüm yolları (Şahin, 2000).

İnsan daima çevresini tanıma, algılama gayretinde bulunmuştur. Çevresinde meydana gelen olayları algılamaya, tanımaya çalışmıştır. Bütün bu olayları yorumlaması, anlam kazandırması genel bir Coğrafya bakış açısı ile mümkündür. Bu da eğitim yoluyla kazandırılabilir.

Coğrafya bilimi, kişilerde yurt sevgisinin gelişip kökleşmesinde, yurt savunmasında, ülke yönetiminde, dış siyasette, planlamada pratik fonksiyonları bulunan uygulamalı bir bilimdir. Bu durum Coğrafya öğretiminin önemini ortaya koymaktadır. Bu nedenle ülkemizde ortaöğretimde öğrencilere yeterli bir Coğrafya eğitimi ve öğretimi verilmelidir. Bu da etkili, kapsamlı ve iyi planlanmış bir müfredat programı ile mümkündür.

Okullarda her derse ait bir müfredat programı bulunmaktadır. Bu müfredat programları doğrultusunda eğitim ve öğretim faaliyetleri yürütülmektedir.

Okullarda ulaşılması istenen amaçları, bunları gerçekleştirecek dersleri ve konuları sıralayan, öğretmene bu işte kılavuzlukta bulunacak düşünceleri kapsayan kılavuza müfredat programı denilmektedir (Arslan, 2001). Müfredat programı öğretimi yapılacak konuları ve alt başlıklarını kapsayan kılavuzdur. Bu programlar M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu uzmanlarınca hazırlanmaktadır. Müfredat programlarının konuları ve genel amaçları öğretmenleri bağlayıcı

niteliktedir. Uygulanacak ilke, metot ve teknikler bakımından ise esnektir (Doğanay, 1989).

Türkiye'deki Coğrafya eğitimi ve öğretimi halen 1941 yılında yapılan I.Türk Coğrafya Kongresi'nde alınan kararlarla yapılmaktadır. Kongrede alınan kararlarla Coğrafya dersi müfredat programı oluşturulmuştur. Zaman zaman bazı değişiklikler yapılmasına karşılık, ortaöğretim Coğrafya müfredat programlarında I.Türk Coğrafya Kongresi (1941) Program Komitesinin hazırladığı taslak programlara bağlı kalınmıştır.

Ortaöğretim Coğrafya müfredat programlarında önemli sorunlar bulunmaktadır. Bu programlarla ilgili önemli sorunlardan biri de sık sık değiştirilmeleridir. Bu değişiklikleri şu şekilde özetlemek mümkündür :

1. Coğrafya derslerinin haftalık ders saatleri bazı öğretim basamaklarında azaltılmış, kaldırılmış ya da arttırılmıştır.
2. Bu dersler bazı meslek liselerinden kaldırılmıştır.
3. Program konularının azaltılması sonucu zayıf ve kısır programlar ortaya çıkmıştır.
4. Öğretim programlarının adlarında değişiklikler yapılmıştır.

Coğrafya müfredat programlarının içeriğinin yoğun olması ve ders saatlerinin yetersizliği nedeniyle bazı konular yeterince işlenememektedir. Bu sorunlar 09-12 Temmuz 2002 tarihinde yapılan Coğrafya Kurultayı'nda dile getirilmiş ve müfredat programlarında bir düzenlemeye gidilmesinin gerekliliği ortaya konmuştur.

Türkiye'de ortaöğretim kurumlarında Coğrafya eğitimi ve öğretimde dersler zorunlu ve seçmeli dersler olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Ortaöğretim 9.sınıfta (Lise-1) okutulan "Coğrafya" dersi zorunlu bir derstir. Haftalık ders saati 2'dir. 10.Sınıfta (Lise-2) okutulan "Türkiye Coğrafyası-1 (Fiziki)", "Ülkeler Coğrafyası", 11.Sınıfta (Lise-3) okutulan "Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası" dersleri ise seçmeli dersler grubunda yer almaktadır. Bu derslerin kitapları Talim ve Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış, müfredat programlarına göre yazılmak zorundadır.

Genel Liselerdeki zorunlu ve seçmeli olarak verilen Coğrafya Dersleri ve haftalık ders saatleri aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo-2 : Genel Liselerdeki zorunlu ve Seçmeli Coğrafya Dersleri ve Haftalık Ders Saatleri

Dersin Adı	Veriliş Şekli	Sınıfı	Haftalık Ders Saati
1- Coğrafya	Zorunlu	9	2
2- Türkiye Coğrafyası	Seçmeli	10	3
3- Ülkeler Coğrafyası	Seçmeli	10	3
4- Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası	Seçmeli	11	3

Eğitim sistemimizde 1992-1993 eğitim ve öğretim yılı itibariyle yeni bir sistem yürürlüğe konmuştur. Sistemin gereği olarak genel liseler, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Türkçe-Matematik, Yabancı Dil, Spor ve Sanat alanı olmak üzere altı eğitim ve öğretim alanına ayrılmıştır. “Kredili Sistem” olarak adlandırılan bu programın amacı, çocukları ve gençleri yetenek ve ilgilerine göre programlara yönlendirmektir.

Kredili sistemden 1997-1998 eğitim ve öğretim yılında vazgeçilmesine rağmen, genel liselerde Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Türkçe-Matematik alanları olarak yapılan ayırım devam etmekte, müfredat programları da bu ayrıma uygun olarak ve kredili sistemin kısmen devamı şeklinde sürdürülmektedir (Doğanay, 2002).

Programın gereği olarak zorunlu bir ders olan Coğrafya dersi bu üç alandan herhangi birini seçen bütün öğrencilere verilmektedir. Ancak seçmeli dersler olan “Türkiye Coğrafyası1 (Fiziki)”, “Ülkeler Coğrafyası”, “Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” dersleri Sosyal Bilimler ve Türkçe-Matematik alanlarını seçen öğrencilere verilmektedir. Fen Bilimleri alanını seçen öğrenciler seçmeli olan bu derslerden öğrenim görmemektedirler.

Müfredat programlarına göre Ortaöğretim Coğrafya derslerinin ünite başlıkları şöyledir:

9. sınıfta (Lise 1) Coğrafya dersi kapsamı içerisinde Coğrafyanın Konusu, Bölümleri ve Gelişimi, Yeryuvarlağı, Harita Bilgisi, İklim, Yeryuvarlağının Yapısı ve Yer şekillerinin Oluşumu, Yeryüzünün Biçimlenmesi (Dış Kuvvetler), Türkiye'nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi, Coğrafi Bölge, Bölüm, Yöre Kavramları, Coğrafi Bölgeleri Oluşturan Faktörler, Türkiye'nin İdari bölümleri, Karadeniz Bölgesi, Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi üniteleri yer almaktadır.

10. sınıfta (Lise 2) Türkiye Coğrafyası 1 (Fiziki) dersi kapsamı içerisinde Türkiye'nin Yeryüzü Şekilleri, Türkiye'nin Yerüstü ve Yer altı Suları, Türkiye'nin İklimi, Türkiye'nin Bitki Örtüsü, Türkiye'de Toprakların Oluşumu ve Başlıca Toprak Tipleri Üniteleri yer almaktadır.

10. sınıfta okutulan Ülkeler Coğrafyası dersi kapsamı içerisinde Komşularımız, Başlıca Ortadoğu Ülkeleri, Balkan Ülkeleri, Başlıca Avrupa Ülkeleri, Başlıca Afrika Ülkeleri, Amerika'nın Başlıca Ülkeleri, Asya'nın Başlıca Ülkeleri, Okyanusya, Milletlerarası Kuruluşlar ve Türkiye üniteleri yer almaktadır.

Ülkeler Coğrafyası dersinde ülkemizle tarihi, kültürel, ekonomik ve siyasi ilişkileri bulunan ülkelerin tabii, beşeri ve ekonomik özellikleri üzerinde durulmaktadır.

11. sınıfta (Lise 3) Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası dersi okutulmaktadır. Ders kapsamı içerisinde Türkiye'de Nüfus, Türkiye'de Yerleşme, Türkiye Ekonomisini Etkileyen Faktörler, Türkiye'de Tarım, Türkiye'de Hayvancılık, Türkiye'de Ormanlar ve Orman İşletmeciliği, Türkiye'de Madenler ve Enerji Kaynakları, Türkiye'de Sanayi, Türkiye'de Ulaşım, Türkiye'de Ticaret, Türkiye'de Turizm üniteleri yer almaktadır.

Ortaöğretimde öğrenciler bu müfredat programlarına uygun olarak her ders için belirlenmiş ders saati içerisinde bu ünitelerden öğretim görmektedirler.

Ortaöğretimden sonra Yükseköğretime geçiş üniversite sınavı ile olmaktadır. Üniversite giriş sınavlarında Coğrafya sorularının payı ve müfredat programında yer alan konulara göre dağılımı III. Bölümde incelenecektir.

III.BÖLÜM

3.1. ÜNİVERSİTE SINAVLARINDAKİ COĞRAFYA SORULARI

3.1.1.ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA COĞRAFYA SORULARININ YERİ

Üniversite Sınavlarında çıkmış olan Coğrafya soruları, ÖSS’de Sözel Bölüm, ÖYS’de Sosyal Bilimler Testi içerisinde yer almıştır. 1999 yılında Üniversite Giriş Sınavları tek basamaklı hale getirilerek “Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)” adıyla uygulanmıştır. Coğrafya soruları halen Sözel Bölüm içerisinde yer almaktadır.

1982-2001 yılları arasında yapılmış olan ÖSS sınavlarında Sözel Bölüm soruları içinde Coğrafya sorularının oranı Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: 1982-2001 ÖSS Sözel Bölüm Soru Sayıları ve Coğrafya Soruları

Yıllar	Sözel Bölüm Soru Sayısı	Coğrafya Soru Sayısı	Coğrafya Sorularının Sözel Bölüm İçinde Yüzdesi (%)
1982	85	15	18
1983	81	14	17
1984	73	14	19
1985	70	14	20
1986	72	15	21
1987	76	15	20
1988	74	15	20
1989	76	15	20
1990	76	15	20
1991	76	15	20
1992	77	15	19
1993	77	15	19
1994	77	15	19
1995	88	16	18
1996	88	15	17
1997	88	15	17
1998	87	15	17
1999	88	15	17
2000	90	16	18
2001	90	16	18

Tabloda da görüldüğü gibi ÖSS’de sorulmuş olan Coğrafya soru sayısı 14-16 arasında değişmektedir. Coğrafya sorularının Sözel Bölüm içindeki payı ise %17-21 arasında değişen bir orandır. En az soru 14 soru ile 1983, 1984 ve 1985 yıllarına aittir. En fazla soru ise 16 soru ile 1995, 2000 ve 2001 yıllarına aittir.

Tabloda dikkati çeken bir husus Coğrafya soru sayısında bir artış olmasına rağmen, yüzdelik oranda fazla bir yükselme görülmemesi, hatta düşme meydana gelmesidir. Bunun nedeni ise yıllara göre değişen Sözel Bölüm soru sayısıdır. Nitekim 1983 yılında 81 Sözel Bölüm soru sayısı içinde 14 Coğrafya sorusu %17’lik bir orana sahipken, 1985 yılında 70 Sözel Bölüm soru sayısı içinde yine 14 Coğrafya sorusu %19 oranında bir paya sahiptir. Yine 1994 yılında 77 Sözel Bölüm sorusu içinde 15 soru ile Coğrafya sorularının oranı %19 iken 1995 yılında 88 Sözel Bölüm sorusu içinde Coğrafya soruları 16 soru ile %18’lik bir orana sahiptir.

1982-1998 yılları arasında yapılmış olan ÖYS Sınavlarında sorulmuş olan Sosyal Bilimler Test soruları içinde Coğrafya sorularının oranı Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: 1982-1998 ÖYS Sosyal Bilimler Testi Soru Sayıları ve Coğrafya Soruları

Yıllar	Sosyal Bilimler Testi Soru Sayısı	Coğrafya Soru Sayısı	Coğrafya Sorularının Sosyal Bilimler Testi İçinde Yüzdesi (%)
1982	52	16	31
1983	51	16	31
1984	47	16	34
1985	47	15	32
1986	47	15	32
1987	70	22	31
1988	70	22	31
1989	71	22	31
1990	71	25	35
1991	71	25	35
1992	72	22	31
1993	72	22	31
1994	72	22	31
1995	72	22	31
1996	72	22	31
1997	72	22	31
1998	72	22	31

Tabloda dikkati çeken husus Coğrafya soru sayısının genelde 15-25 arasında değişmiş olduğu ve %31-35 arasında değişen bir orana sahip olduğudur. En az soru 15 soru ile 1985 ve 1986 yıllarına aittir. Ancak bu yıllarda Sosyal Bilimler soru sayısı da az olduğundan Coğrafya sorularının Sosyal Bilimler Testi içindeki payı %32'dir. 1987 yılında Coğrafya soru sayısı artırılmış olmasına (22 soru) rağmen, Sosyal Bilimler soru sayısı da arttığından (70 soru) Coğrafya sorularının Sosyal Bilimler Testi içindeki oranı %31'e düşmüştür.

En fazla soru ise 25 soru ile 1990 ve 1991 yıllarına aittir. Bu yıllarda Coğrafya sorularının Sosyal Bilimler soruları içindeki oranı en yüksek oran olan

%35'dir. Sınav sisteminde son yıllarda (1999) yapılan değişiklikler sonucunda Coğrafya soruları yalnızca Sözel Bölüm öğrencilerinin değil, aynı zamanda Sayısal Bölüm öğrencilerinin de başarılarında etkili olmaktadır. Çünkü öğrencinin yeterli puanı alabilmesi için her iki bölümden yeteri kadar soru cevaplama gerekmektedir. Coğrafya sorularının Üniversite sınavlarındaki önemi tablolardan görülmektedir (Tablo-3 ve Tablo-4). Tek bir sorunun dahi bir öğrenciyi binlerce kişinin önüne geçirdiğini düşünersek sınava giren bir kişinin bu soruları cevaplayabilmesinin önemi anlaşılacaktır.

Sınav sisteminde son yıllarda yapılan değişiklikler sonucunda Coğrafya soruları yalnızca Sözel Bölüm öğrencilerine değil, aynı zamanda Sayısal Bölüm öğrencilerine de hitap etmektedir.

Yıllara göre ÖSS ve ÖYS'de çıkmış olan Coğrafya soru sayıları aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 5: Yıllara Göre Coğrafya Soru Sayıları

Yıllar	ÖSS	ÖYS	TOPLAM
1982	15	16	31
1983	14	16	30
1984	14	16	30
1985	14	15	29
1986	15	15	30
1987	15	22	37
1988	15	22	37
1989	15	22	37
1990	15	25	40
1991	15	25	40
1992	15	22	37
1993	15	22	37
1994	15	22	37
1995	16	22	38
1996	15	22	37
1997	15	22	37
1998	15	22	37
1999	15	-	15
2000	16	-	16
2001	16	-	16
TOPLAM	300	348	648

Tablodan da anlaşıldığı gibi 1982-2001 yılları arasında ÖSS ve ÖYS’de sorulmuş toplam Coğrafya soru sayısı 648’dir. Bu soruların 300 tanesi ÖSS’de (1982-2001) çıkmış sorulardır. 348 soru ise ÖYS’de (1982-1998) sorulmuştur. Yani toplam Coğrafya sorularının %46’sı ÖSS’de %54’ü ise ÖYS’de sorulmuştur.

Toplam Coğrafya soru sayısı sınavın tek basamaklı olarak yapıldığı 1999 yılına kadar genel olarak 29-40 arasında değişmektedir. En fazla soru sayısı toplam 40 soru ile 1990 ve 1991 yıllarına aittir. En az soru ise toplam 29 soru ile 1985 yılına aittir. 1982 yılından itibaren (1982-2001) Üniversite sınavlarında çıkmış Coğrafya soruları 4 bölümde incelenmiştir :

1. Fiziki Coğrafya
2. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya
3. Türkiye Coğrafyası
 - 3.1 Türkiye Fiziki Coğrafyası
 - 3.2 Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası
 - 3.3 Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri
4. Ülkeler Coğrafyası

Bilindiği gibi üniversitelerde Coğrafi Eğitimi ve Öğretimi Coğrafyanın iki temel konusuna göre Fiziki Coğrafya ve Beşeri ve Ekonomik Coğrafya olmak üzere iki anabilim dalı şeklinde yapılanmıştır. Üniversite sınavlarında çıkmış olan Coğrafya sorularının dört bölümde incelenmesinin nedeni müfredat programına uygun olarak Ortaöğretim kurumlarında eğitimi ve öğretimi yapılan Coğrafya dersleridir. Sorular bu dersler ve Coğrafyanın anabilim dalları göz önünde bulundurularak dört bölümde incelenmiştir. Yıllara göre incelenen sorular bu bölümlerden birine dahil edilmiştir. Ancak bazı soruların birden çok bölüme yönelik olduğu görülmüştür. Örneğin bir sorunun hem Ülkeler Coğrafyası hem de Beşeri ve Ekonomik Coğrafya ile bağı bulunabilmektedir.

Yıllara göre ÖSS ve ÖYS’de çıkan soruların konulara göre dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Üniversite Sınavlarında Çıkmış Olan Coğrafya Sorularının Konulara Göre Dağılımı

Yıllar	Fiziki Coğrafya		Beşeri ve Ekonomik Coğrafya		Türkiye Coğrafyası		Ülkeler Coğrafyası		Toplam
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	
1982	7	5	1	2	7	9	-	-	31
1983	8	7	-	1	6	7	-	1	30
1984	5	5	1	1	8	10	-	-	30
1985	7	4	2	4	5	6	-	1	29
1986	8	5	-	1	7	9	-	-	30
1987	6	11	4	3	5	8	-	-	37
1988	7	13	3	3	5	5	-	1	37
1989	5	9	1	3	9	9	-	1	37
1990	8	15	3	2	4	7	-	1	40
1991	5	12	-	2	9	11	1	-	40
1992	7	11	1	-	7	10	-	1	37
1993	8	9	1	3	5	8	1	2	37
1994	8	11	3	1	4	10	-	-	37
1995	7	12	3	-	6	10	-	-	38
1996	5	9	3	-	4	12	3	1	37
1997	7	12	3	2	4	7	1	1	37
1998	7	8	4	2	4	10	-	2	37
1999	7	-	4	-	4	-	-	-	15
2000	7	-	4	-	5	-	-	-	16
2001	5	-	1	-	10	-	-	-	16
TOPLAM	134	158	42	30	118	148	6	12	648

ÖSS’de çıkmış olan 300 sorunun konulara göre dağılımına bakıldığında Fiziki Coğrafyadan 134 soru, Beşeri ve Ekonomik Coğrafyadan 42, Türkiye Coğrafyası’ndan (Türkiye Fiziki Coğrafyası, Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri) 118, Ülkeler Coğrafyası’ndan 6 soru çıkmıştır.

Soruların yüzdelik dağılımına bakıldığında Fiziki Coğrafya sorularının % 45 ile en yüksek oranı oluşturduğu görülmektedir. Bunu % 39 ile Türkiye Coğrafyası ile ilgili sorular takip etmektedir. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soruları % 14, Ülkeler Coğrafyası soruları % 2’lik bir orana sahiptir.

Aynı durum ÖYS için de geçerlidir. ÖYS’de çıkmış 348 sorunun konulara göre dağılımına bakıldığında Fiziki Coğrafyadan 158 soru, Beşeri ve Ekonomik Coğrafyadan 30 soru, Türkiye Coğrafyasından 148, Ülkeler Coğrafyasından 12 soru çıkmıştır.

Soruların konulara göre yüzdelik dağılımı şöyledir: Fiziki Coğrafya soruları % 45 ile en yüksek orana sahiptir. Türkiye Coğrafyası soruları ise % 43’lük bir orana sahiptir. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya % 9, Ülkeler Coğrafyası ise % 3’lük bir orana sahiptir.

Aynı durum ÖSS ve ÖYS’de sorulmuş olan toplam 648 soruda da görülmektedir. Fiziki Coğrafya 292 soru ile % 45, Türkiye Coğrafyası 266 soru ile % 41, Beşeri ve Ekonomik Coğrafya 72 soru ile % 11, Ülkeler Coğrafyası 18 soru ile % 3’lük bir orana sahiptir.

Bu sonuçlar genel olarak şunu göstermektedir: Üniversite sınavlarında çıkmış olan Coğrafya sorularının daha çok Fiziki Coğrafya ve Türkiye Coğrafyası ile ilgili olduğu görülmektedir. Fiziki Coğrafya ve Türkiye Coğrafyası sorularının toplam soru sayısı içindeki oranı % 86’ır. Bu soruları sırasıyla Beşeri ve Ekonomik Coğrafya ile Ülkeler Coğrafyası ile ilgili sorular takip etmektedir.

3.1.2. ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA ÇIKMIŞ COĞRAFYA SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

3.1.2.1. FİZİKİ COĞRAFYA İLE İLGİLİ SORULAR

Üniversite sınavlarında çıkmış olan Coğrafya sorularının büyük bir kısmını Fiziki Coğrafya soruları oluşturmaktadır. Fiziki Coğrafya soruları incelenirken bu bölüm kendi içinde ünitelere ayrılmış ve her ünite ile ilgili ÖSS ve ÖYS’de çıkmış olan sorular belirlenmiştir.

Fiziki Coğrafya şu ünitelere ayrılmıştır:

1. Coğrafyanın Konusu ve Bölümleri
2. Yeryuvarlağı
3. Harita Bilgisi
4. İklim
5. Yeryuvarlağının Yapısı ve Yer şekillerinin Oluşumu
6. Yeryüzünün Biçimlenmesi (Dış Kuvvetler)

Bu üniteler 9. sınıf (Lise 1) Coğrafya dersi müfredat programında yer alan I. Bölüm üniteleridir.

Fiziki Coğrafya ile ilgili sorular yıllara ve ünitelere göre incelenmiş ve bu soruların yüzdelik oranları tespit edilerek tablolar halinde gösterilmiştir.

ÖSS ve ÖYS’de çıkan Fiziki Coğrafya soru sayılarının yüzdelik oranı Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo incelendiğinde Fiziki Coğrafya sorularının 1990 yılında en fazla orana sahip olduğu görülmektedir. Fiziki Coğrafya soruları 1990 ÖSS’de % 53.3 , ÖYS’de % 60 oranında bir paya sahiptir. En düşük oran ise 2001 yılında görülmektedir (% 31.2).

Tablo 7 : Fiziki Coğrafya Sorularının Yıllara Göre Yüzdelik Oranı

Yıllar	ÖSS (%)	ÖYS (%)
1982	46.6	31.25
1983	57	43,75
1984	35.7	31.25
1985	50	26.6
1986	53.3	33.3
1987	40	50
1988	46.6	59
1989	33.3	40.9
1990	53.3	60
1991	33.3	48
1992	46.6	50
1993	53.3	40.9
1994	53.3	50
1995	45.75	54.5
1996	33.3	40.9
1997	46.6	54.5
1998	46.6	36.4
1999	46.6	-
2000	43.75	-
2001	31.25	-

Fiziki Coğrafya ile ilgili sorular tek tek incelenerek daha önce belirlenmiş ünitelere göre sınıflandırılmıştır (Bkz.118). Fiziki Coğrafya sorularının ünitelere ve yıllara göre dağılımı Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8 : Fiziki Coğrafya İle İlgili Soruların Yıllara ve Ünitelere Göre Dağılımı

Yıllar	Coğrafyanın Konusu ve Bölümleri		Yeryuvarlağı		Harita Bilgisi		İklim		Yeryuvarlağının Yapısı ve Yerçekillerinin Oluşumu		Yeryüzünün Biçimlenmesi (Dış Kuvvetler)		Toplam
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	
1982	-	-	2	1	3	1	2	2	-	-	-	1	12
1983	-	-	2	-	2	1	4	4	-	-	-	2	15
1984	-	-	2	-	-	2	3	1	-	1	-	1	10
1985	-	-	-	2	2	1	3	1	-	-	2	-	11
1986	-	-	2	1	2	1	4	2	-	-	-	1	13
1987	-	-	-	3	3	2	3	4	-	-	-	2	17
1988	-	-	3	3	-	1	3	6	1	-	-	3	20
1989	-	-	1	1	1	1	3	6	-	-	-	1	14
1990	-	-	2	2	2	3	3	5	-	-	1	5	23
1991	-	-	-	3	1	1	1	4	1	-	2	4	17
1992	-	-	1	2	1	1	3	5	-	1	2	2	18
1993	-	-	1	3	2	1	5	4	-	-	-	1	17
1994	-	-	2	1	1	2	5	4	-	1	-	3	19
1995	1	-	1	2	-	2	5	3	-	1	-	4	19
1996	-	-	1	1	-	-	2	4	1	1	1	3	14
1997	-	-	3	1	-	2	2	5	-	3	2	1	19
1998	-	-	2	2	2	-	2	1	-	1	1	4	15
1999	-	-	1	-	-	-	3	-	2	-	1	-	7
2000	-	-	2	-	1	-	3	-	-	-	1	-	7
2001	-	-	3	-	1	-	-	-	1	-	-	-	5
Toplam	1	-	31	28	24	22	59	61	6	9	13	38	292

Tabloda Fiziki Coğrafya ile ilgili olarak en fazla soru 23 soru ile 1990 yılına aittir. En az soru ise 5 soru ile 2001 yılına aittir. Son üç sınavda (1991 , 2000 , 2001) soru sayısının az olma nedeni sınavın tek basamaklı yapılmış olmasıdır. Sınavın iki basamaklı olarak yapıldığı yıllarda en az soru 10 soru ile 1984 yılına aittir. Soruların yıllara ve konulara göre yüzdelik dağılımı Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9 : Yıllara ve Ünitelere Göre Fiziki Coğrafya Sorularının Yüzdelik oranları

Yıllar	Coğrafyanın Konusu ve Bölümleri %		Yeryuvarlağı (%)		Harita Bilgisi (%)		İklim (%)		Yeryuvarlağının Yapısı ve Yerçekillerinin Oluşumu (%)		Yeryüzünün Biçimlenmesi (Dış Kuvvetler) (%)	
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS
1982	-	-	28.57	20	42.85	20	28.57	40	-	-	-	20
1983	-	-	25	-	25	14.28	50	57.14	-	-	-	28.57
1984	-	-	40	-	-	40	60	20	-	20	-	20
1985	-	-	-	50	28.57	25	42.85	25	-	-	28.57	-
1986	-	-	25	20	25	20	50	40	-	-	-	20
1987	-	-	-	27.27	50	18.18	50	36.36	-	-	-	18.18
1988	-	-	42.85	23	-	7.7	42.85	46.15	14.28	-	-	23
1989	-	-	20	11.11	20	11.11	60	66.7	-	-	-	11.11
1990	-	-	25	13.3	20	20	37.5	33.3	-	-	12.5	33.3
1991	-	-	-	25	20	8.3	20	33.3	20	-	40	33.3
1992	-	-	14.28	18.18	14.28	9	42.85	45.45	-	9	28.57	18.18
1993	-	-	12.5	33.3	25	11.1	62.5	44.4	-	-	-	11.1
1994	-	-	25	9	12.5	18.2	62.5	36.4	-	9	-	27.3
1995	14.28	-	14.28	16.7	-	16.7	71.42	25	-	83	-	33.3
1996	-	-	20	11	-	-	40	44.4	20	11	20	33.3
1997	-	-	42.85	8.3	-	16.7	28.57	41.7	-	25	28.57	8.3
1998	-	-	28.57	25	28.57	-	28.57	12.5	-	12.5	14.28	50
1999	-	-	14.28	-	-	-	42.85	-	28.57	-	14.28	-
2000	-	-	28.57	-	14.28	-	42.85	-	-	-	14.28	-
2001	-	-	60	-	20	-	-	-	20	-	-	-

Tablodaki yüzdelik oranlar aynı yıl içerisindeki ÖSS ve ÖYS sorularına göre ayrı olarak hesaplanmıştır.

1982-2001 yılları arasında çıkmış olan Fiziki Coğrafya Sorularının konulara göre yüzdelik dağılımı genel olarak şöyledir.

Tablo 10 : Ünitelere Göre Fiziki Coğrafya Sorularının Yüzdelik Dağılımı

1982 2001	Coğrafyanın Konusu ve Bölümleri %		Yeryuvarlağı %		Harita Bilgisi %		İklim %		Yeryuvarlağın n Yapısı ve Yerşekillerinin Oluşumu %		Yeryüzünün Biçimlenmesi (Dış Kuvvetler)%	
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS
	0.7	-	23.13	17.72	18	14	44	38.6	4.47	5.7	9.7	24

Tablolarda görüldüğü gibi Fiziki Coğrafya ile ilgili sorular içerisinde en fazla soru “İklim” ünitesinden çıkmıştır. ÖSS ve ÖYS’de çıkmış toplam 120 soru “İklim” ünitesi ile ilgilidir. Bu sorular Fiziki Coğrafya sorularının %41’ini oluşturmaktadır (Bkz.136).

“İklim” ünitesinden sonra en fazla soru çıkmış olan ünite “Yeryuvarlağı” ünitesidir. Bu ünite toplam 59 soru ile Fiziki Coğrafya sorularının %20’sini oluşturmaktadır. “Yeryüzünün Biçimlenmesi (Dış Kuvvetler)” ünitesi ise toplam 51 soru ile %17 oranında bir paya sahiptir. Bu üniteleri 46 soru ve %16 oranında bir pay ile “Harita Bilgisi” ünitesi takip etmektedir. En az soru çıkan üniteler ise 15 soru ve %5’lik bir oran ile “Yeryuvarlağının Yapısı ve Yer şekillerinin Oluşumu” ünitesi ile 1 soru ve %0.3 oranında bir pay ile “Coğrafyanın Konusu ve Bölümleri” üniteleridir.

Fiziki Coğrafya sorularında konular itibariyle yıllara göre düzensiz bir dağılışı olduğu görülmektedir. Nitekim bir konudan bazı yıllar çok sayıda soru sorulurken bazı yıllar hiç soru sorulmadığı görülmektedir. Örneğin “Yeryuvarlağı” ünitesinden 1982-2001 yılları arasında ÖSS ve ÖYS’de çıkmış soru sayısı 1-3 arasındadır. Ancak 1985, 1987 ve 1991 ÖSS sınavlarında ve 1983, 1984 ÖYS sınavlarında hiç soru çıkmamıştır. Yine “İklim” ünitesinde soru sayısı yıllara göre farklılık göstermektedir. “İklim” ünitesinden 1982-2001 yılları arasında ÖSS ve ÖYS’de çıkmış soru sayısı 1-6 arasındadır. 1987 ÖYS Sınavında bu üniteden 5 soru çıkmasına rağmen 1998 ÖYS Sınavında 1 soru çıkmıştır. Soruların yıllara göre düzensiz dağılışı diğer ünitelerde de görülmektedir.

3.1.2.2. BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYA İLE İLGİLİ SORULAR

Beşeri ve Ekonomik Coğrafya kendi içerisinde ünitelere ayrılarak her ünite ile ilgili ÖSS ve ÖYS’de çıkan sorular belirlenmiştir.

Beşeri ve Ekonomik Coğrafya şu ünitelere ayrılmıştır:

1. Nüfus
2. Yerleşme
3. Ekonomiyi Etkileyen Faktörler
4. Tarım
5. Hayvancılık
6. Ormanlar ve orman İşletmeciliği
7. Madenler ve Enerji Kaynakları
8. Sanayi
9. Ulaşım
10. Ticaret
11. Turizm

Ortaöğretimde Beşeri ve Ekonomik Coğrafya ardı altında bir ders bulunmamaktadır. Ancak üniversite sınavlarında Beşeri ve Ekonomik Coğrafya ile ilgili soru sorulmuştur (Bkz.145).

Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soruları Coğrafya soruları içerisinde yüksek bir orana sahip değildir. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya ile ilgili sorular incelenerek belirlenmiş olan ünitelere göre sınıflandırılmıştır. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya sorularının ÖSS ve ÖYS’de çıkan Coğrafya soruları içerisindeki yüzdelik oranı Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Sorularının Yıllara Göre Yüzdelik Oranı

Yıllar	ÖSS (%)	ÖYS (%)
1982	6.6	12.5
1983	-	6.25
1984	7	6.25
1985	14.2	26.6
1986	-	6.6
1987	26.6	13.6
1988	20	13.6
1989	6.6	13.6
1990	20	8
1991	-	8
1992	6.6	-
1993	-	13.6
1994	20	4.5
1995	18.75	-
1996	20	-
1997	20	9
1998	26.6	9
1999	26.6	-
2000	25	-
2001	6.25	-

Tablo 11’de görüldüğü gibi Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soruları yüksek bir orana sahip değildir. Tablo incelendiğinde Beşeri ve Ekonomik Coğrafya sorularının ÖSS’de 1987 , 1998 , 1999 yıllarında , ÖYS’de 1985 yılında en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir. Yıllara ve ünite konularına göre Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soru sayıları Tablo 12’ de verilmiştir.

Tablo 12 : Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Sorularının Yıllara ve Ünitelere Göre Dağılımı

Yıllar	Nüfus		Yerleşme		Ekonomiyi Etkileyen Faktörler		Tarım		Hayvancılık		Ormanlar ve Orman İşletmeciliği		Madenler ve Enerji Kaynakları		Sanayi		Ulaşım		Ticaret		Turizm		Toplam
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	
1982	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3
1983	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1984	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1985	-	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1986	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1987	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
1988	1	1	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1989	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
1990	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
1991	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1992	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1993	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
1994	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
1995	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
1996	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
1997	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
1998	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1999	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
2000	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
2001	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Toplam	11	7	5	7	2	1	7	7	1	-	2	-	2	3	6	2	2	2	2	2	2	1	72

Tablo 13'deki yüzdelik oranlar yıllara, ÖSS ve ÖYS sınavlarına göre ayrı olarak hesaplanmıştır.

Tablo 12'de yıllara göre ÖSS ve ÖYS toplam Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soruları içinde en fazla soru sayısının 7 soru ile 1987 yılına ait olduğu görülmektedir. En az soru ise 1 soru ile 1983, 1986, 1992 ve 2001 yıllara aittir.

Tablo 14: Ünitelere Göre Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Sorularının Yüzdelik Dağılımı

1982-2001		
Nüfus (%)	ÖSS	26
	ÖYS	23.3
Yerleşme (%)	ÖSS	12
	ÖYS	23.3
Ekonomiyi Etkileyen Faktörler (%)	ÖSS	4.7
	ÖYS	3.3
Tarım (%)	ÖSS	16.8
	ÖYS	23.3
Hayvancılık (%)	ÖSS	2.4
	ÖYS	-
Ormanlar ve Orman İşletmeciliği (%)	ÖSS	4.7
	ÖYS	-
Madenler ve Enerji Kaynakları (%)	ÖSS	4.7
	ÖYS	10
Sanayi (%)	ÖSS	14.3
	ÖYS	6.7
Ulaşım (%)	ÖSS	4.7
	ÖYS	-
Ticaret (%)	ÖSS	4.7
	ÖYS	6.7
Turizm (%)	ÖSS	4.7
	ÖYS	3.3

Tablolardan da anlaşıldığı gibi Beşeri ve Ekonomik Coğrafya ile ilgili sorular içerisinde en fazla soru “Nüfus” ünitesinden çıkmıştır. ÖSS ve ÖYS’de çıkmış toplam 18 soru bu ünite ile ilgilidir. Bu sorular Beşeri ve Ekonomik Coğrafya sorularının % 25’ini oluşturmaktadır. Bu üniteyi 14 soru ve % 19’luk bir oran ile “Tarım” ünitesi takip etmektedir. “Yerleşme” ünitesi ise 12 soru ile % 17 oranında bir paya sahiptir.

Bu üniteleri sırasıyla 8 soru ile “Sanayi” (% 11), 5 soru ile “Madenler ve Enerji Kaynakları” (% 7) üniteleri takip etmektedir.

En az soru çıkan üniteler ise 4 soru ile “Ticaret” (% 6), 3’er soru ile “Turizm” (%4), “Ekonomiyi Etkileyen Faktörler” (% 4), 2’şer soru ile “Ulaşım” (%3), “Ormanlar ve Orman İşletmeciliği” (% 3) üniteleridir.

Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soru sayısında yıllara göre değişiklik görülmekle beraber, bazı yıllarda bu bölümle ilgili hiç soru çıkmamıştır. ÖSS’de 1983, 1986, 1991, 1992 ve 1993 yıllarında, ÖYS’de ise 1992, 1995, 1996 yıllarında bu bölüm ile ilgili soru çıkmamıştır. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soru sayısı ÖSS ve ÖYS’de 1-2 arasında değişmiştir. Toplam olarak en fazla soru 7 soru ile 1987 yılına aittir. En az soru ise 1 soru ile 1983, 1986, 1992 ve 2001 yıllarına aittir. “Hayvancılık”, “Ormanlar ve Orman İşletmeciliği”, “Ulaşım” ünitelerinden ÖYS’de hiç soru çıkmamıştır. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya ile ilgili sorular daha çok Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ile ilgili olarak çıkmaktadır.

3.1.2.3.TÜRKİYE COĞRAFYASI İLE İLGİLİ SORULAR

Fiziki Coğrafya sorularından sonra en fazla soru Türkiye Coğrafyası konularından çıkmıştır. Türkiye Coğrafyası soruları ÖSS’de çıkmış Coğrafya sorularının % 39’unu, ÖYS’de çıkmış Coğrafya sorularının % 43’ünü, ÖSS ve ÖYS toplam Coğrafya sorularının ise % 41’lik bir bölümünü oluşturmaktadır.

Üniversite sınavlarında çıkmış Türkiye Coğrafyası ile ilgili sorular üç gruba ayrılarak incelenmiştir. Bu gruplar şunlardır:

1. Türkiye Fiziki Coğrafyası
2. Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası
3. Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri

Sorular analiz edilerek bu üç gruptan birine dahil edilmiştir (Bkz.159).

Tablo 15 : Türkiye Coğrafyası Sorularının Yıllara Göre Yüzdelik Oranları

Yıllar	ÖSS (%)	ÖYS (%)
1982	46.6	56.25
1983	42.8	43.75
1984	57.1	62.5
1985	35.7	40
1986	46.6	60
1987	33.3	36,3
1988	33,3	22,7
1989	60	40.9
1990	26.6	28
1991	60	44
1992	46.6	45.45
1993	33.3	36.3
1994	26.6	45.45
1995	37.5	45.45
1996	26.6	54.5
1997	26.6	31.8
1998	26.6	45.45
1999	26.6	-
2000	31.25	-
2001	62.5	

Tablo 16 : Türkiye Coğrafyası Sorularının Yıllara ve Konulara Göre Soru Sayısı ve Yüzdelik Oranları

Yıllar	Türkiye Fiziki Coğrafyası						Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası						Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri						Toplam
	ÖSS			ÖYS			ÖSS			ÖYS			ÖSS			ÖYS			
	Soru Sayısı	Yüzde (%)	Soru Sayısı	Yüzde (%)	Soru Sayısı	Yüzde (%)	Soru Sayısı	Yüzde (%)	Soru Sayısı	Yüzde (%)	Soru Sayısı	Yüzde (%)	Soru Sayısı	Yüzde (%)	Soru Sayısı	Yüzde (%)			
1982	1	14.3	2	22.2	4	57.1	7	77.8	2	28.6	-	-	2	28.6	-	-	16		
1983	2	33.3	-	-	2	33.3	6	85.7	2	33.3	1	14.3	2	33.3	1	14.3	13		
1984	2	25	2	20	4	50	4	40	2	25	4	40	2	25	4	40	18		
1985	1	20	2	33.3	2	40	4	66.7	2	40	-	-	2	40	-	-	11		
1986	2	28.6	4	44.4	2	28.6	4	44.4	3	42.85	1	11.1	3	42.85	1	11.1	16		
1987	2	40	5	62.5	2	40	3	37.5	1	20	-	-	1	20	-	-	13		
1988	1	20	-	-	4	80	3	60	-	-	2	40	-	-	2	40	10		
1989	2	22.2	3	33.3	3	33.3	1	11.1	4	44.4	5	55.6	4	44.4	5	55.6	18		
1990	1	25	5	71.4	2	50	2	28.6	1	25	-	-	1	25	-	-	11		
1991	3	33.3	1	9.1	5	55.6	9	81.8	1	11.1	1	9.1	1	11.1	1	9.1	20		
1992	1	14.3	3	30	5	71.4	3	30	1	14.3	4	40	1	14.3	4	40	17		
1993	1	20	2	25	3	60	4	50	1	20	2	25	1	20	2	25	13		
1994	1	25	3	30	2	50	3	30	1	25	4	40	1	25	4	40	14		
1995	-	-	1	10	4	66.7	6	60	2	33.3	3	30	2	33.3	3	30	16		
1996	-	-	4	33.3	4	100	5	41.7	-	-	3	25	-	-	3	25	16		
1997	1	25	1	14.3	2	50	2	28.6	1	25	4	57.1	1	25	4	57.1	11		
1998	-	-	3	30	4	100	5	50	-	-	2	20	-	-	2	20	14		
1999	-	-	-	-	4	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4		
2000	-	-	-	-	4	80	-	-	1	20	-	-	1	20	-	-	5		
2001	4	40	-	-	4	40	-	-	2	20	-	-	2	20	-	-	10		
Toplam	25		41		66		71		27		36		27		36		266		

Tablodan da anlaşıldığı gibi Türkiye Coğrafyası sorularının büyük bir kısmını Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ile ilgili sorular oluşturmaktadır.

Türkiye Coğrafyası soruları içinde en fazla soru sayısının ÖSS ve ÖYS toplam olmak üzere 20 soru ile 1991 yılına ait olduğu görülmektedir. En az soru ise 4 soru ile 1999 yılına aittir.

1982-2001 yılları arasında ÖSS'de çıkmış olan Türkiye Coğrafyası soruları içinde ve en fazla soru Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası konularından çıkmıştır. Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası 66 soru ile % 56 oranında bir paya sahiptir. Türkiye Fiziki Coğrafyası 25 soru ile % 21, Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri 27 soru ile % 23 oranında bir paya sahiptir.

1982-1998 yılları arasında ÖYS'de çıkmış olan Türkiye Coğrafya soruları içinde yine en yüksek oran Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası konularına aittir. Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası 71 soru ile % 42 oranında bir paya sahiptir. Türkiye Fiziki Coğrafyası 41 soru ile % 28, Türkiye'nin Coğrafi bölgeleri 36 soru ile % 22 oranında bir paya sahiptir.

Toplam Türkiye Coğrafyası soruları içinde Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası 137 soru ile % 52 oranında bir paya sahiptir. Türkiye Fiziki Coğrafyası 66 soru ile % 25, Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri 63 soru ile % 24'lük bir orana sahiptir.

Üniversite sınavlarında çıkmış olan Türkiye Coğrafyası ile ilgili sorular daha önce de belirtildiği gibi Türkiye Fiziki Coğrafyası, Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri olmak üzere üç grupta incelenmiştir.

Ortaöğretim Coğrafya dersi müfredat programında 10. sınıfta (Lise 2) Türkiye Coğrafyası 1 (Fiziki), 11. sınıfta (Lise 3) Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası dersleri bulunmaktadır. Coğrafi Bölgeler ise 9. sınıf (Lise 1) Coğrafya dersinin II. Bölüm konuları arasında yer almaktadır.

3.1.2.3.1.TÜRKİYE FİZİKİ COĞRAFYASI İLE İLGİLİ SORULAR

Türkiye Fiziki Coğrafyası ile ilgili sorular, Türkiye Coğrafyası 1 (Fiziki) dersi müfredat programından yararlanarak belirlenen ünitelerden birine dahil edilmiştir. Türkiye Fiziki Coğrafyası şu ünitelere ayrılmıştır:

1. Türkiye'nin Yeryüzü Şekilleri
2. Türkiye'nin Yerüstü ve Yeraltı Suları
3. Türkiye'nin İklimi
4. Türkiye'nin Bitki Örtüsü
5. Türkiye'de Toprakların Oluşumu ve Başlıca Toprak Tipleri

Türkiye Fiziki Coğrafyası ile ilgili ÖSS ve ÖYS'de çıkmış olan sorular belirlenerek bu ünitelere göre sınıflandırılmıştır (Bkz.159).

Tablo 17: Türkiye Fiziki Coğrafyası Sorularının Ünitelere ve Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Türkiye'nin Yeryüzü Şekilleri		Türkiye'nin Yerüstü ve Yeraltı Suları		Türkiye'nin İklimi		Türkiye'nin Bitki Örtüsü		Türkiye'de Toprakların Oluşumu ve Başlıca Toprak Tipleri		Toplam Soru Sayısı
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	
1982	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	3
1983	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
1984	-	1	-	-	1	1	1	-	-	-	4
1985	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	3
1986	-	-	1	-	1	2	-	2	-	-	6
1987	-	1	-	-	1	3	1	1	-	-	7
1988	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
1989	1	2	-	-	1	1	-	-	-	-	5
1990	-	1	-	2	1	2	-	-	-	-	6
1991	-	-	1	-	2	1	-	-	-	-	4
1992	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	4
1993	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	3
1994	-	1	-	-	1	1	-	1	-	-	4
1995	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1996	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	4
1997	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	2
1998	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	3
1999	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2001	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	4
Toplam	1	12	5	8	16	17	2	4	1	-	66

Türkiye Fiziki Coğrafyası soruları içinde en fazla soru sayısının ÖSS ve ÖYS toplam olmak üzere 7 soru ile 1987 yılına ait olduğu görülmektedir. En az soru ise 1 soru ile 1988 ve 1995 yıllarına aittir.

Türkiye Fiziki Coğrafyası ile ilgili ÖSS ve ÖYS’de çıkmış soru sayısı yıllara ve konulara göre değişiklik göstermektedir. Soru sayısı ÖSS’de 1-3, ÖYS’de 1-5 arasında değişmektedir. 1999 ve 2000 yıllarında Türkiye Fiziki Coğrafyası konularından soru çıkmamıştır. Yine 1995, 1996, 1998, 1999, 2000 ÖSS sınavlarında; 1983, 1988 ÖYS sınavlarında Türkiye Fiziki Coğrafyası ile ilgili soru çıkmamıştır.

Tablo 18 : Yıllara ve Ünitelere Göre Türkiye Fiziki Coğrafyası Sorularının Yüzdelik Oranları

Yıllar	Türkiye’nin Yeryüzü Şekilleri (%)		Türkiye’nin Yerüstü ve Yeraltı Suları (%)		Türkiye’nin İklimi (%)		Türkiye’nin Bitki Örtüsü (%)		Türkiye’de Toprakların Oluşumu ve Başlıca Toprak Tipleri (%)	
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS
1982	-	50	100	-	-	50	-	-	-	-
1983	-	-	-	-	100	-	-	-	-	-
1984	-	50	-	-	50	50	50	-	-	-
1985	-	-	-	50	100	50	-	-	-	-
1986	-	-	50	-	50	50	-	50	-	-
1987	-	20	-	-	50	60	50	20	-	-
1988	-	-	-	-	100	-	-	-	-	-
1989	50	66.6	-	-	50	33.3	-	-	-	-
1990	-	20	-	40	100	40	-	-	-	-
1991	-	-	33.3	-	66.6	100	-	-	-	-
1992	-	66.6	-	33.3	100	-	-	-	-	-
1993	-	-	100	50	-	50	-	-	-	-
1994	-	33.3	-	-	100	33.3	-	33.3	-	-
1995	-	100	-	-	-	-	-	-	-	-
1996	-	-	-	75	-	25	-	-	-	-
1997	-	100	-	-	-	-	-	-	100	-
1998	-	33.3	-	-	-	66.6	-	-	-	-
1999	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2001	-	-	25	-	75	-	-	-	-	-

Tablo 19: Ünitelere Göre Türkiye Fiziki Coğrafyası Sorularının Yüzdelik Dağılımı

1982 - 2001	Türkiye'nin Yeryüzü Şekilleri (%)		Türkiye'nin Yerüstü ve Yeraltı Suları (%)		Türkiye'nin İklimi (%)		Türkiye'nin Bitki Örtüsü (%)		Türkiye'de Toprakların Oluşumu ve Başlıca Toprak Tipleri (%)	
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS
	1.5	18	7.5	12	24	26	3	6	1.5	-

Tablolarda görüldüğü gibi Türkiye Fiziki Coğrafyası ile ilgili sorular içinde en fazla soru çıkmış olan ünite “Türkiye'nin İklimi” ünitesidir. Bu ünite ilgili olarak ÖSS ve ÖYS’de toplam 33 soru çıkmıştır. Bu ünite ile ilgili sorular toplam Türkiye Fiziki Coğrafyası sorularının % 50’sini oluşturmaktadır (Bkz.162). “Türkiye'nin Yeryüzü Şekilleri” ünitesi ve “Türkiye'nin Yerüstü ve Yeraltı Suları” ünitesi 13’er soru ile % 20 oranında bir paya sahiptir.

En az soru çıkan üniteler ise sırayla 6 soru ve %9’luk bir oran ile “Türkiye'nin Bitki Örtüsü” ünitesi ve 1 soru ve %1,5 oranında bir pay ile “Türkiye’de Toprakların Oluşumu ve Başlıca Toprak Tipleri” ünitesidir. Bu ünite ile ilgili olarak ÖYS’de hiç soru çıkmamıştır.

3.1.2.3.2. TÜRKİYE BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYASI İLE İLGİLİ SORULAR

Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ile ilgili ÖSS ve ÖYS'de çıkmış olan sorular Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası dersi müfredat programından yararlanarak belirlenen ünitelerden birine dahil edilmiştir.

Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası şu ünitelere ayrılmıştır.

1. Türkiye'de Nüfus
2. Türkiye'de Yerleşme
3. Türkiye Ekonomisini Etkileyen Faktörler
4. Türkiye'de Tarım
5. Türkiye'de Hayvancılık
6. Türkiye'de Ormanlar ve Orman İşletmeciliği
7. Türkiye'de Madenler ve Enerji Kaynakları
8. Türkiye'de Sanayi
9. Türkiye'de Ulaşım
10. Türkiye'de Ticaret
11. Türkiye'de Turizm

Bu ünitelere göre sınıflandırılan Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ile ilgili soru sayısı Tablo 20'de verilmektedir. Tablo 20'de Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası soruları içinde en fazla soru sayısının ÖSS ve ÖYS toplam olmak üzere 14 soru ile 1991 yılına ait olduğu görülmektedir. En az soru ise 4 soru ile 1989, 1990, 1997, 1999, 2000 ve 2001 yıllarına aittir. Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ile ilgili olarak çıkmış soru sayısı ÖSS'de 2-5, ÖYS'de 1-9 arasında değişmektedir. Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ile ilgili olarak her yıl ÖSS ve ÖYS'de soru çıkmıştır. Ancak soru sayılarında yıllara göre değişiklikler görülmektedir. Örneğin 1990 yılında ÖSS'de 2 soru sorulmuşken 1991 yılında 5 soru sorulmuştur. ÖYS'de en fazla soru 9 soru ile 1991 yılında sorulmuştur. Ancak bir sonraki yıl 3 soru sorulmuştur. Soru sayısında yıllara göre bir düzensizlik görülmektedir (Bkz.167).

Tablo 20: Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası Sorularının Yıllara ve Ünitelere Göre Dağılımı

Yıllar	Türkiye'de Nüfus		Türkiye'de Yerleşme		Türkiye Ekonomisini Etkileyen Faktörler		Türkiye'de Tarım		Türkiye'de Hayvancılık		Türkiye'de Ormanlar ve Orman İşletmeciliği		Türkiye'de Madenler ve Enerji Kaynakları		Türkiye'de Sanayi		Türkiye'de Ulaşım		Türkiye'de Ticaret		Türkiye'de Turizm		Toplam Soru Sayısı
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	
1982	1	1	-	-	-	-	1	3	-	-	-	1	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	11
1983	-	1	-	1	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	8
1984	-	1	-	-	-	-	3	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	8
1985	1	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1986	-	1	-	-	-	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1987	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
1988	-	1	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	7
1989	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	4
1990	1	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
1991	2	2	1	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	3	-	-	-	1	-	1	-	-	14
1992	1	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	8
1993	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	7
1994	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
1995	1	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	1	2	-	1	1	-	-	-	-	1	-	10
1996	1	1	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	9
1997	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
1998	1	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	9
1999	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	4
2000	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
2001	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Toplam	13	14	3	2	-	1	25	22	7	4	2	2	7	10	5	6	1	4	2	5	1	1	137

Tablo 22 : Ünitelere Göre Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası Sorularının Yüzdelik Dağılımı

1982-2001		
Türkiye'de Nüfus	ÖSS	9.48
	ÖYS	10.2
Türkiye'de Yerleşme	ÖSS	2.1
	ÖYS	1.4
Türkiye Ekonomisini Etkileyen Faktörler	ÖSS	-
	ÖYS	0.7
Türkiye'de Tarım	ÖSS	18.2
	ÖYS	16
Türkiye'de Hayvancılık	ÖSS	5.1
	ÖYS	2.9
Türkiye'de Ormanlar ve Orman İşletmeciliği	ÖSS	1.4
	ÖYS	1.4
Türkiye'de Madenler ve Maden İşletmeciliği	ÖSS	5.1
	ÖYS	7.2
Türkiye'de Sanayi	ÖSS	3.6
	ÖYS	4.3
Türkiye'de Ulaşım	ÖSS	0.7
	ÖYS	2.9
Türkiye'de Ticaret	ÖSS	1.4
	ÖYS	3.6
Türkiye'de Turizm	ÖSS	0.7
	ÖYS	0.7

Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ile ilgili sorular Türkiye Coğrafyası soruları içerisinde en büyük grubu oluşturmaktadır. ÖSS ve ÖYS toplam Türkiye Coğrafyası ile ilgili soruların % 52'sini oluşturmaktadır.

Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ile ilgili sorular içerisinde en fazla soru çıkmış ünite "Türkiye'de Tarım" ünitesidir (Bkz.171). ÖSS ve ÖYS'de sorulmuş toplam 47 soru "Türkiye'de Tarım" ünitesi ile ilgilidir. Bu ünite ile ilgili sorular Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası sorularının %34'ünü oluşturmaktadır. Bu üniteyi 27 soru ve %20'lik bir oran ile "Türkiye'de Nüfus", 17 soru ve %12'lik bir oran ile "Türkiye'de Madenler ve Enerji Kaynakları" üniteleri takip etmektedir.

En az soru çıkmış üniteler ise sırasıyla 11'er soru ile "Türkiye'de Sanayi" (% 8) ve "Türkiye'de Hayvancılık" (% 8), 7 soru ile "Türkiye'de Ticaret" (% 5), 5'er soru ile "Türkiye'de Yerleşme" (% 4) ve "Türkiye'de Ulaşım" (% 4), 4 soru ile "Türkiye'de Ormanlar ve Orman İşletmeciliği" (% 3), 2 soru ile "Türkiye'de Turizm" (% 1,4) ve 1 soru ile "Türkiye Ekonomisini Etkileyen Faktörler" (% 0,7) üniteleridir

3.1.2.3.3. TÜRKİYE’NİN COĞRAFI BÖLGELERİ İLE İLGİLİ SORULAR

Türkiye Coğrafyası ile ilgili sorular içerisinde en az soru çıkmış grubu Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri ile ilgili sorular oluşturmaktadır. Bu sorular ÖSS ve ÖYS’de çıkmış toplam Türkiye Coğrafyası sorularının % 24’ünü oluşturmaktadır.

Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri ile ilgili sorular 9. sınıf (Lise 1) Coğrafya dersi müfredat programından yararlanarak oluşturulmuş ünitelere göre sınıflandırılmıştır. Coğrafi Bölgeler 9.Sınıf (Lise-1) Coğrafya dersinin II. Bölüm konularını oluşturmaktadır.

Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri soruları incelenirken şu ünitelere göre sınıflandırma yapılmıştır.

1. Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi
2. Coğrafi Bölge, Bölüm, Yöre Kavramları
3. Coğrafi Bölgeleri Oluşturan Faktörler
4. Türkiye’nin İdari Bölümleri
5. Karadeniz Bölgesi
6. Marmara Bölgesi
7. Ege Bölgesi
8. Akdeniz Bölgesi
9. Güneydoğu Anadolu Bölgesi
10. Doğu Anadolu Bölgesi
11. İç Anadolu Bölgesi

Bu ünitelere göre sınıflandırılan Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri ile ilgili soruların yıllara ve konulara göre dağılımı Tablo 23’te verilmektedir.

Tablo 23’te Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri soruları içerisinde en fazla soru sayısının ÖSS ve ÖYS toplam olmak üzere 9 soru ile 1989 yılına ait olduğu görülmektedir. En az soru ise 1 soru ile 1987, 1990 ve 2000 yıllarına aittir. 1999 yılında ise Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri ile ilgili soru çıkmamıştır. Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri ile ilgili olarak çıkmış soru sayısı ÖSS’de 1-4 , ÖYS’de 1-5 arasında değişmektedir. En fazla soru 1989 yılında sorulmuştur. 1989 yılında ÖSS’de 4 , ÖYS’de 5 soru sorulmuştur (Bkz.184).

Tablo 23 : Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri Sorularının Yıllara ve Ünitelere Göre Dağılımı

Yıllar	Türkiye'nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi		Coğrafi Bölge, Bölüm, Yöre Kavramları		Coğrafi Bölgeleri Oluşturan Faktörler		Türkiye'nin İdari Bölgeleri		Karadeniz Bölgesi		Marmara Bölgesi		Ege Bölgesi		Akdeniz Bölgesi		Güney Doğu Anadolu Bölgesi		Doğu Anadolu Bölgesi		İç Anadolu Bölgesi		Toplam Soru Sayısı
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	
1982	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2
1983	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	3
1984	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	6
1985	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
1986	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	4
1987	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1988	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1989	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	-	-	1	-	-	2	1	1	1	9
1990	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
1991	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1992	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	5
1993	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
1994	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	5
1995	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	5
1996	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
1997	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	5
1998	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1999	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2001	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Toplam	-	-	-	-	2	2	-	5	9	4	3	2	3	4	3	4	3	3	4	8	4	3	63

Tablo 25 : Ünitelere Göre Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri Sorularının Yüzdelik Dağılımı

1982-2001		
Türkiye'nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi	ÖSS	-
	ÖYS	-
Coğrafi Bölge , Bölüm , Yöre Kavramları	ÖSS	-
	ÖYS	1.5
Coğrafi Bölgeleri Oluşturan Faktörler	ÖSS	3.1
	ÖYS	3.1
Türkiye'nin İdari Bölümleri	ÖSS	-
	ÖYS	-
Karadeniz Bölgesi	ÖSS	7.9
	ÖYS	14.2
Marmara Bölgesi	ÖSS	6.3
	ÖYS	4.7
Ege Bölgesi	ÖSS	3.1
	ÖYS	4.7
Akdeniz Bölgesi	ÖSS	4.7
	ÖYS	6.3
Güney Doğu Anadolu Bölgesi	ÖSS	4.7
	ÖYS	4.7
Doğu Anadolu Bölgesi	ÖSS	6.3
	ÖYS	12.6
İç Anadolu Bölgesi	ÖSS	6.3
	ÖYS	4.7

Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri ile ilgili sorular içerisinde fazla soru çıkmış ünite "Karadeniz Bölgesi" ünitesidir. Bu ünite ile ilgili ÖSS ve ÖYS olmak üzere toplam 14 soru çıkmıştır (Bkz.185). Bu ünite ile ilgili sorular Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri sorularının % 22'sini oluşturmaktadır. Bu üniteyi 12 soru ve % 19'luk bir oran ile "Doğu Anadolu Bölgesi" ünitesi takip etmektedir (Bkz.191).

"İç Anadolu Bölgesi", "Akdeniz Bölgesi", "Marmara Bölgesi" üniteleri ise 7 soru ile % 11'lik bir oran oluşturmaktadır. "Güneydoğu Anadolu Bölgesi" 6 soru ile % 10 oranında bir paya sahiptir.

En az soru çıkmış üniteler ise 4 soru ile Coğrafi Bölgeleri Oluşturan Faktörler (% 6), 1 soru ile "Coğrafi Bölge, Bölüm, Yöre Kavramları" (% 2) üniteleridir.

3.1.2.4. ÜLKELER COĞRAFYASI İLE İLGİLİ SORULAR

Üniversite sınavlarında sorulmuş olan Coğrafya soruları içerisinde en az soru Ülkeler Coğrafyasından çıkmıştır. 1982-2001 yılları arasında yapılan sınavlarda sorulmuş olan 648 Coğrafya sorusu içerisinde ÖSS ve ÖYS olmak üzere toplam 18 Ülkeler Coğrafyası sorusu çıkmıştır. Bu da tüm soruların % 2.7'sini oluşturmaktadır.

Ülkeler Coğrafyası ile ilgili sorular 10. sınıf (Lise 2) Ülkeler Coğrafyası dersi müfredat programından yararlanarak oluşturulmuş ünitelere göre sınıflandırılmıştır.

Ülkeler Coğrafyası soruları incelenirken şu ünitelere göre sınıflandırma yapılmıştır:

1. Komşularımız
2. Başlıca Ortadoğu Ülkeleri
3. Balkan Ülkeleri
4. Başlıca Avrupa Ülkeleri
5. Başlıca Afrika Ülkeleri
6. Amerikanın Başlıca Ülkeleri
7. Asya'nın Başlıca Ülkeleri
8. Okyanusya
9. Milletlerarası Kuruluşlar ve Türkiye

Bu ünitelere göre sınıflandırılan Ülkeler Coğrafyası ile ilgili soruların yıllara ve konulara göre dağılımı Tablo 26 'da verilmektedir.

Tablo 26'da görüldüğü gibi Ülkeler Coğrafyası soruları içinde en fazla soru ÖSS ve ÖYS toplam olmak üzere 4 soru ile 1996 yılına aittir. Yine 1993 yılında 3 soru sorulmuştur. ÖSS'de en fazla soru 3 soru ile 1996 yılına aittir. ÖYS'de ise en fazla soru 2 soru ile 1993 ve 1998 yıllarına aittir.

Ülkeler Coğrafyası sorularının yıllara göre dağılımında düzensizlik görülmektedir. 1982 , 1984 , 1986 , 1987 , 1994 , 1995 , 1999 , 2000 ve 2001 yıllarında Ülkeler Coğrafyası ile ilgili soru sorulmamıştır. Soruların konulara göre dağılımında da düzensizlik görülmektedir (Bkz.194).

Tablo 26: Ülkeler Coğrafyası Sorularının Yıllara ve Konulara Göre Dağılımı

Yıllar	Komşularımız		Başlıca Ortadoğu Ülkeleri		Balkan Ülkeleri		Başlıca Avrupa Ülkeleri		Başlıca Afrika Ülkeleri		Amerikanın Başlıca Ülkeleri		Asya'nın Başlıca Ülkeleri		Okyanusya		Milletlerarası Kuruluşlar ve Türkiye		Toplam Soru Sayısı
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	
1982	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1983	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
1984	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1985	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1986	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1987	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1988	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1989	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
1990	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1991	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1992	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1993	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
1994	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1995	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1996	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
1997	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1998	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1999	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2001	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	-	-	-	-	1	6	8	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	18

Tablo 27: Yıllara ve Ünitelere Göre Ülkeler Coğrafyası Sorularının Yüzdelik Oranları

[illegible]

Tablo 28 : Ünitelere Göre Ülkeler Coğrafyası Sorularının Yüzdelik Dağılımı

1982-2001	Komşularımız (%)		Başlıca Ortadoğu Ülkeleri (%)		Balkan Ülkeleri (%)		Başlıca Avrupa Ülkeleri (%)		Başlıca Afrika Ülkeleri (%)		Amerikanın Başlıca Ülkeleri (%)		Asya'nın Başlıca Ülkeleri (%)		Okyanusya (%)		Milletler arası Kuruluşlar ve Türkiye (%)	
	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS
	-	-	-	-	-	5,5	33,3	44,4	-	5,5	-	5,5	-	5,5	-	-	-	-

Tablolardan da görüldüğü gibi Ülkeler Coğrafyası ile ilgili sorular içinde en fazla soru çıkan ünite “Başlıca Avrupa Ülkeleri” ünitesidir (Bkz.194).

ÖSS ve ÖYS’de çıkmış toplam 14 soru bu ünite ile ilgilidir. Bu ünite ile ilgili sorular Ülkeler Coğrafyası sorularının % 77,7’sini oluşturmaktadır.

Bu üniteyi birer soru ile “Balkan Ülkeleri” (% 5,5), “Başlıca Afrika Ülkeleri” (% 5,5) “Amerika’nın Başlıca Ülkeleri” ve “Asya’nın Başlıca Ülkeleri” (% 5,5) üniteleri takip etmektedir.

3.1.3. ÜNİVERSİTE SINAVI COĞRAFYA SORULARINDA ŞEKİL, GRAFİK, TABLO VE HARİTA KULLANIMI

Coğrafya uygulama alanı bulunan bir bilimdir. Coğrafya öğretiminde etkili ve kalıcı bir öğretim için şekil, grafik, tablo ve harita gibi görsel materyaller kullanımı büyük önem taşımaktadır. Üniversite sınavlarında da şekil, grafik, tablo ve harita bulunduran sorular yer almaktadır.

Üniversite sınavlarında sorulmuş (1982-2001) 648 Coğrafya sorusunun 170 tanesinde şekil, grafik, tablo ve harita kullanılmıştır. Bu sorular toplam soruların %26.2'sini oluşturmaktadır. Soruların ÖSS ve ÖYS'ye göre dağılımına bakıldığında arada büyük bir fark olduğu görülmektedir.

ÖSS'de sorulmuş (1982-2001) 300 Coğrafya sorusunun 106 tanesinde (35.3) şekil, grafik, tablo ve harita kullanılmıştır. Bu soruların 20 tanesinde şekil (% 6.6), 39 tanesinde grafik (% 13), 14 tanesinde tablo (% 4.6), 33 tanesinde harita (% 11) kullanılmıştır.

348 ÖYS sorusunun 64 tanesinde (% 18.4) şekil, grafik, tablo ve harita kullanılmıştır. Bu soruların 22 tanesi şekil (% 6.3), 13 tanesi grafik (% 3.7), 2 tanesi tablo (% 0.05), 27 tanesi harita (% 7.8) bulunduran sorulardır.

ÖSS ve ÖYS'de sorulmuş 170 tane şekil, grafik, tablo ve harita kullanılan soruların 42 tanesi şekil (% 24.7), 52 tanesi grafik (% 30.5), 16 tanesi tablo (% 9.4), 60 tanesi harita (% 35.3) kullanılan sorulardır. Harita ve grafik kullanımı daha fazladır.

Şekil, grafik, tablo ve harita kullanılan sorularda dikkati çeken husus özellikle 1990 yılından sonra bu soruların bir artış göstermesidir. 1982 yılında 11 tane şekil, grafik, tablo ve harita kullanılan soru sorulmuş olmasına karşın, 1983-1990 yılları arasında bu sayı 3-6 arasında değişmiştir. Ancak 1991 yılından itibaren şekil, grafik, tablo ve harita bulunduran soru sayısı artmıştır. En fazla soru 15 soru ile 1992 yılına aittir. 1999 yılında sınavın tek basamaklı olmasına rağmen şekil, grafik, tablo ve harita bulunduran soru sayısında fazla bir azalma görülmemiştir.

Üniversite sınavlarında şekil , grafik , tablo ve harita bulunduran Coğrafya sorularının yıllara göre dağılımı Tablo 29'da verilmektedir.

Tablo 29 : Coğrafya sorularında şekil, grafik, tablo ve haritaların dağılımı

Yıllar	Şekil (Profil, diyagram, kesit)			Grafik		Tablo		Harita		Toplam
	ÖSS	ÖYS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	ÖSS	ÖYS	
1982	2	2	2	2	2	-	2	1	-	11
1983	1	1	1	1	2	-	-	1	-	6
1984	-	-	-	1	-	-	-	4	-	5
1985	1	-	-	1	-	1	-	-	-	3
1986	1	-	-	2	1	-	-	1	1	6
1987	-	1	-	-	-	-	-	1	4	6
1988	-	2	-	-	-	2	-	1	-	5
1989	1	1	-	1	-	-	-	2	-	5
1990	-	-	-	2	1	-	-	-	2	5
1991	1	2	2	1	3	2	-	3	2	14
1992	3	3	3	2	-	-	-	3	4	15
1993	2	-	-	2	1	1	-	3	1	10
1994	2	3	3	2	1	-	-	3	2	13
1995	1	1	1	6	-	-	-	1	3	12
1996	1	1	1	2	1	2	-	-	2	9
1997	2	3	3	2	-	1	-	1	4	13
1998	1	2	2	4	1	1	-	1	2	12
1999	-	-	-	3	-	3	-	3	-	9
2000	-	-	-	4	-	1	-	2	-	7
2001	1	-	-	1	-	-	-	2	-	4
TOPLAM	20	22	39	13	14	2	33	27	170	

IV.BÖLÜM

ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA DERSLERİMÜFREDAT PROGRAMLARI İLE ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA ÇIKAN COĞRAFYA SORULARININ KARŞILAŞTIRILMASI

4.1. GENEL DEĞERLENDİRME

Yapılan incelemeler sonucunda 1982-2001 yılları arasında ÖSS ve ÖYS’de toplam olarak 648 soru sorulduğu tespit edilmiştir. Bu soruların 300 tanesi I. Basamak (ÖSS), 348 tanesi II. Basamak (ÖYS) sorularıdır. Yani toplam Coğrafya sorularının % 46’sı ÖSS’de, % 54’ü ise ÖYS’de sorulmuştur. 648 soru tek tek incelenerek daha önceden belirlenmiş olan dört gruptan birine dahil edilmiştir.

Bulgular analiz edildikten sonra en fazla soru çıkan grubun Fiziki Coğrafya olduğu tespit edilmiştir. 1982-2001 yılları arasında sorulmuş olan 648 Coğrafya sorusunun 292 tanesi Fiziki Coğrafya ile ilgilidir. Bu sorular toplam Coğrafya sorularının % 45’ini oluşturmaktadır.

Fiziki Coğrafya ile ilgili sorular içerisinde en fazla soru İklim ünitesinden gelmiştir. Bu ünite ÖSS ve ÖYS toplam olmak üzere 120 soru ile Fiziki Coğrafya sorularının % 41’ini oluşturmaktadır. Bu üniteyi 59 soru ve % 20’lik bir pay ile “Yeryuvarlağı” ünitesi takip etmektedir.

“Harita Bilgisi” ünitesi ise 46 soru ile % 16 oranında bir paya sahiptir.

Fiziki Coğrafya sorularından sonra en çok soru çıkan ikinci grubu Türkiye Coğrafyası ile ilgili sorular oluşturmaktadır. Türkiye Coğrafyası ile ilgili soruları Fiziki Coğrafya ve Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soruları içerisinde inceleme olanağı vardır. Ancak ortaöğretimde Türkiye Coğrafyası 1 (Fiziki) ve Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası adı altında iki Coğrafya dersi bulunduğu için bu soruların bu grup içerisinde incelenmesi uygun görülmüştür.

Türkiye Coğrafyası ile ilgili olarak ÖSS ve ÖYS toplam olmak üzere 266 soru sorulmuştur. Bu sorular % 41 oranında bir paya sahiptir.

Türkiye Coğrafyası ile ilgili sorular kendi içerisinde üç gruba ayrılarak incelenmiştir.

1. Türkiye Fiziki Coğrafyası
2. Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası
3. Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri

Bu şekilde bir ayrıma gidilmesinin nedeni müfredat programı ve bu programa uygun olarak Ortaöğretimde öğrencilere verilen derslerdir. Daha öncede belirtildiği gibi Türkiye Coğrafyası 1 (Fiziki) ve Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası dersleri seçmeli dersler olarak verilmektedir. Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri ise Coğrafya dersinin II. Bölüm konularını oluşturmaktadır.

Bu grup içerisinde Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası toplam Türkiye Coğrafyası soruları içerisinde % 52 oranında bir paya sahiptir.

Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ile ilgili sorular içerisinde en fazla soru çıkan ünite "Türkiye'de Tarım" ünitesidir. Bu ünite toplam 47 soru ile % 34 oranında bir paya sahiptir. Bu üniteyi 27 soru ve % 20'lik bir oran ile "Türkiye'de Nüfus", 17 soru ve % 12'lik bir oran ile "Türkiye'de Madenler ve Enerji Kaynakları" üniteleri takip etmektedir.

Türkiye Fiziki Coğrafyası soruları toplam 66 soru ile % 25 oranında bir paya sahiptir.

Türkiye Fiziki Coğrafyası ile ilgili sorular içerisinde en fazla soru çıkan ünite "Türkiye'nin İklimi" ünitesidir. Bu ünite toplam 33 soru ile % 50 oranında bir paya sahiptir. Bu üniteyi 13'er soru ve % 20'lik bir oran ile "Türkiye'nin Yeryüzü Şekilleri" ve "Türkiye'nin Yerüstü ve Yer altı Suları" üniteleri takip etmektedir.

Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri ile ilgili sorular toplam 63 soru ile Türkiye Coğrafyası sorularının % 24'nü oluşturmaktadır. Türkiye Coğrafyası ile ilgili sorular içerisinde en fazla soru çıkan ünite "Karadeniz Bölgesi" ünitesidir. Bu ünite toplam 14 soru ile % 22 oranında bir paya sahiptir. Bu üniteyi 12 soru ve % 19'luk bir oran ile "Doğu Anadolu Bölgesi" ünitesi, 7'şer soru ve % 11'lik bir oran ile "İç Anadolu Bölgesi", "Akdeniz Bölgesi" ve "Marmara Bölgesi" üniteleri takip etmektedir.

Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soruları 72 soru ile toplam Coğrafya sorularının % 11'ini oluşturmaktadır. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soruları içerisinde en fazla soru çıkan ünite “Nüfus” ünitesidir. Bu ünite toplam 18 soru ile Beşeri ve Ekonomik Coğrafya sorularının % 25'ini oluşturmaktadır. Bu üniteyi 14 soru ve % 19'luk bir oran ile “Tarım” ünitesi, 12 soru ve % 17'lik bir oran ile “Yerleşme” üniteleri takip etmektedir.

Coğrafya soruları içerisinde en az soru çıkan grubu “Ülkeler Coğrafyası” ile ilgili sorular oluşturmaktadır. Ülkeler Coğrafyası ile ilgili sorular toplam 18 soru ile Coğrafya sorularının % 3'ünü oluşturmaktadır. Ülkeler Coğrafyası ile ilgili sorular içerisinde en fazla soru çıkan ünite “Başlıca Avrupa Ülkeleri” ünitesidir. Bu ünite 14 soru ile toplam Coğrafya sorularının % 77,7'sini oluşturmaktadır.

Sorular incelenirken müfredat programına uygun olarak ortaöğretimde eğitim ve öğretimi yapılan Coğrafya dersleri ve her derse ait üniteler dikkate alınmıştır.

Coğrafya sorularının konulara göre yıllık dağılım incelenmiş ve bu dağılımda yıllara ve konulara göre düzensizlik görülmüştür. Bazı yıllarda bir konuda çok sayıda soru sorulmuşken, diğer yıl hiç soru çıkmamıştır.

Üniversite sınavı Coğrafya sorularında şekil, grafik, tablo ve harita bulunduran soruların oranı fazla değildir. ÖSS'de sorulmuş olan (1982-2001) 300 Coğrafya sorusunun 106 tanesi (% 35.3) şekil, grafik, tablo ve harita bulunduran sorulardır. Bu soruların 20 tanesi şekil (% 6.6), 39 tanesi grafik (% 13), 14 tanesi tablo (% 4.6), 33 tanesi harita (%11) bulunduran sorulardır.

ÖYS'de sorulmuş (1982-1998) 348 Coğrafya sorusunun 64 tanesi (% 18.4) şekil, grafik, tablo ve harita bulunduran sorulardır. Bu soruların 22 tanesinde şekil (% 6.3), 13 tanesinde grafik (% 3.7), 2 tanesinde tablo (% 0.5), 27 tanesinde haritadan (%7.8) yararlanılmıştır.

Şekil, grafik, tablo ve haritanın sorularda kullanımı ÖSS'de daha fazladır.

4.2. SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversitelere öğrenci seçme ve yerleştirme işlemleri YÖK'ün kurulması ile 1981 yılından itibaren Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılmaya başlanmıştır. 1999 yılına kadar iki basamaklı olarak uygulanan üniversite sınavları bu tarihten itibaren tek basamaklı sınav haline getirilmiştir. Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) Haziran ayı içinde uygulanmaktadır. ÖSS'ye giren adaylara Sözel ve Sayısal bölümlerden oluşan bir test uygulanmaktadır. Coğrafya soruları Sözel bölüm içerisinde yer almaktadır. Üniversite sınavlarında Coğrafya soruları , soru sayısı yıllara göre değişmekle beraber , her sene yer almıştır. Coğrafya sorularının ÖSS içindeki payı %9'dur(2002 ÖSS Kılavuzu). 1982-2001 yılları arasında yapılan Öğrenci Seçme Sınavlarında (ÖSS) Coğrafya soru sayısı 14-16 arasında değişmektedir. Coğrafya soruları Sözel bölüm içerisinde %17-21 arasında bir orana sahiptir. 1982-1998 yılları arasında yapılan Öğrenci Yerleştirme Sınavlarında (ÖYS) Coğrafya soru sayısı 15-25 arasında değişmektedir. Coğrafya soruları Sosyal Bilimler testi içinde %31-35 arasında değişen bir orana sahiptir.

Ortaöğretim kurumlarında Coğrafya dersleri zorunlu ve seçmeli dersler olarak iki gruba ayrılmıştır. 9. sınıfta okutulan “Coğrafya” dersi zorunlu bir derstir. 10. sınıfta okutulan “Türkiye Coğrafyası (Fiziki)” , “Ülkeler Coğrafyası” , 11. sınıfta okutulan “Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” dersleri ise seçmeli derslerdir. Bu derslere ait müfredat programları ve ders kitapları MEB.'e bağlı Talim ve Terbiye Kurulu tarafından hazırlanmaktadır.

Bu derece önemli bir orana sahip olan Coğrafya sorularının öğrencilerin ortaöğretimde almış oldukları Coğrafya öğretimine uygun olması önemlidir. Üniversite sınav sorularının müfredat programı doğrultusunda hazırlanması sınava giren öğrenciler açısından önemlidir. Program dahilinde olmayan konulardan soru sorulması öğrencilerin sınav anındaki psikolojik durumlarını ve başarılarını etkilemektedir.

Bu araştırmada 1982-2001 yılları arasında yapılmış olan üniversite sınavlarında sorulmuş olan ÖSS ve ÖYS Coğrafya soruları incelenmiş ve ortaöğretim Coğrafya müfredat programı ile karşılaştırma yapılmıştır. 1982

yılından önce yapılmış olan üniversite sınavları dikkate alınmamıştır. YÖK'ün kurulmuş olduğu (1981) tarihten itibaren ÖSYM tarafından gerçekleştirilen üniversite sınavları incelenmiştir.

1982-2001 yılları arasında üniversite sınavlarında çıkmış olan Coğrafya sorularının büyük bir kısmı Fiziki Coğrafya ve Türkiye Coğrafyası sorularından oluşmaktadır.

Fiziki Coğrafya soruları toplam Coğrafya sorularının % 45'ini oluşturmaktadır. Ortaöğretimde Fiziki Coğrafya konuları 9.Sınıf (Lise-1) "Coğrafya" dersi kapsamı içerisinde yer almaktadır. "Coğrafya" dersi müfredat programına göre zorunlu bir derstir. En fazla soru sorulan gruba oluşturmaya rağmen Fiziki Coğrafya konularını içeren "Coğrafya" dersinin haftalık ders saati yetersizdir. Bununla birlikte "Coğrafya" dersi iki bölümden oluşmaktadır. I. Bölüm Genel Fiziki Coğrafya, II.Bölüm Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri konularını kapsamaktadır. "Coğrafya" dersi müfredat programının bu şekilde yoğun olması ve üniversite sınavlarında bu konulardan fazla soru çıkmasına rağmen haftalık ders saati yetersizdir. Dersin adı "Coğrafya" olmasına rağmen ders kapsamı içerisinde "İkinci kısımda bulunan Coğrafi Bölgeler konularını dikkate almazsak "Fiziki Coğrafya" konuları yer almaktadır. Oysa Coğrafya *"Doğal ortamı ve bu doğal ortam içerisinde çevresini etkileyen ve ondan etkilenen insan faaliyetlerini inceleyen bir bilimdir"* şeklinde tanımlanmaktadır."Coğrafya" dersi kapsamı içerisinde yalnızca Fiziki Coğrafya konularının yer alması, Coğrafyanın Fiziki Coğrafya konularından ibaret bir bilim olarak gösterilmesi yanlıştır. Dolayısıyla 9.Sınıf (Lise-1) "Coğrafya" dersi kapsamında Beşeri ve Ekonomik Coğrafya konularına da yer verilerek haftalık ders saatinin yükseltilmesi gerekmektedir.

ÖSS ve ÖYS Coğrafya soruları içerisinde en fazla soru çıkan ikinci gruba Türkiye Coğrafyası soruları oluşturmaktadır. Türkiye Coğrafyası soruları toplam Coğrafya sorularının % 41'ini oluşturmaktadır. Türkiye Coğrafyası ile ilgili konular seçmeli dersler olan "Türkiye Coğrafyası-1 (Fiziki)", "Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası" dersleri kapsamında verilmektedir. Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri ile ilgili konular ise 9.Sınıf (Lise-1) "Coğrafya" dersinin II.Bölüm konularını oluşturmaktadır. Yani Türkiye Coğrafyası ile ilgili konuların zorunlu olarak verildiği tek derstir.

Daha önce de belirtildiği gibi liselerde Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Türkçe-Matematik alanları olmak üzere üç alan bulunmaktadır. Seçmeli dersler olan “Türkiye Coğrafyası1 (Fiziki) ve “Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” dersleri Sosyal Bilimler ve Türkçe-Matematik alanlarını seçen öğrencilere verilmektedir. Liselerde Fen bölümlerinde Türkiye Coğrafyası ile ilgili dersler programdan gereksiz olduğu gerekçesiyle çıkartılmıştır. Hangi bölümü seçmiş olursa olsun, bütün öğrencilerin Türkiye Coğrafyası hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir. Hem üniversite sınavlarında hem de ileride mesleklerinde başarılı olabilmeleri için Türkiye Coğrafyası hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar. Zira bir ülkeyi sevmek ve korumak, onu çok iyi tanımakla mümkündür.

Üniversite sınavlarında çıkmış olan Türkiye Coğrafyası soruları içerisinde en fazla soru “Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” konularından çıkmıştır. Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası 137 soru ile % 52, Türkiye Fiziki Coğrafyası 66 soru ile % 25, Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri 63 soru ile % 24 oranında bir paya sahiptir. Haftalık ders saatlerinin aynı olmasına rağmen “Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” ve “Türkiye Coğrafyası1 (Fiziki) derslerinin üniversite sınavlarında soru olarak temsil edilme oranları aynı değildir.

Sınavlarda çıkan Coğrafya sorularının yalnızca % 3’ünü Ülkeler Coğrafyası ile ilgili sorular oluşturmaktadır. Seçmeli bir ders olan Ülkeler Coğrafyası bir öğretim yılında haftada 3 ders saati içinde işlenmektedir.

Üniversite sınavlarında sorulmuş olan Coğrafya soruları içerisinde Beşeri ve Ekonomik Coğrafya ile ilgili sorular önemli bir oranı oluşturmaktadır. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya soruları toplam Coğrafya sorularının % 11’ini (72 soru) oluşturmaktadır. Ancak ortaöğretimde Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya adı altında bir Coğrafya dersi bulunmamaktadır. Müfredat programında bu dersi bulunmamasına rağmen üniversite sınavlarında Beşeri ve Ekonomik Coğrafya konularından soru çıkmaktadır.

Üniversite sınavlarında çıkmış olan Coğrafya sorularının derslere ve konulara göre dağılımında düzensizlik görülmektedir. Bir konu ile ilgili olarak bazı yıllar soru sayısının fazla olmasına karşın, bazı yıllarda az soru çıkmakta ya da hiç soru çıkmamaktadır. Soruların belirlenmesinde Coğrafya derslerinin yıl boyunca haftalık ders saatlerinin göz önünde bulundurulması ve derslerin müfredat programı

doğrultusunda soru olarak temsil edilme oranlarının eşitlenmesi gerekmektedir. Coğrafya sorularının konulara göre dağılımında müfredat programı arasında bir uyum bulunmalıdır. Bazı konulardan çok sayıda soru çıkması Coğrafya sorularının müfredat programına uygunluğunu engellemektedir. Soruların konulara ve yıllara göre dağılımında görülen bu düzensizlik üniversite sınavlarına hazırlanan öğrenciler için önemli bir sorundur. Bu nedenle Coğrafya sorularının konulara ve yıllara göre dağılımında dikkatli olunmalıdır.

Son zamanlarda sınav sisteminde yapılan değişiklikler, öğrenci başarısı üzerinde etkili olmaktadır. ÖSYM'nin özellikle belirli derslere ve konulara ağırlık vermesi, öğrencilerin diğer derslere ve konulara yeterince ilgi göstermemesine neden olmaktadır. Üniversite sınavları sonucunda giderek yaygınlaşan dershaneler de belirli konulara önem verip öne çıkarmakta, o dersi yalnızca belirli konulardan ibaret bir ders haline getirmektedirler. ÖSYM'nin sınavı tek basamaklı bir hale getirmesi sonucunda son yıllarda 9.Sınıf (Lise-1) konularına önem vermesi, öğrencilerin son sınıflarda okuldan uzaklaşmalarına ve derslere yeteri kadar önem vermemelerine neden olmaktadır. Bunun sonucunda öğrenciler özellikle son sınıflarda dershanelere yönelmektedir. Bu durum eğitimin amaçlarının uygulanmasını ve gerçekleşmesini engellemektedir.

Coğrafya eğitimi ve öğretimi için güncel bir müfredat programı hazırlanmalıdır. Müfredat programında yer alan konuların haftalık ders saatleri öğretim kademelerine uygun bir şekilde yeniden belirlenmelidir.

V.BÖLÜM

5.1. KAYNAKÇA

ARIKAN, Rauf. (2000). **Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma**. Ankara: Gazi Kitabevi

ARSEVEN, Ali D. (2001). **Alan Araştırma Yöntemi İlkeler, Teknikler, Örnekler**. Ankara : Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

ARSLAN, M. Metin, İ.H.MİRİCİ ve M.YAMAN. (2001). **Milli Eğitimin Yasal Dayanağı Mevzuat I**. Ankara : Anıttepe Yayıncılık

ARSLAN, M.METİN ve L.ERASLAN (2001). **Milli Eğitim Yasal Dayanağı Mevzuat II** Ankara: Anıttepe Yayıncılık.

ATALAY, İbrahim. (2001). **Lise Coğrafya**. İstanbul: İnkılap Yayınevi.

ATALAY, İbrahim. (2000). **Ülkeler Coğrafyası**. İstanbul: İnkılap Yayınevi

AYDIN, Celal. (2000). **Türkiye Coğrafyası (Fiziki)**. Ankara:Doğan Yayıncılık

AYDIN, Celal. (1998). **Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası**. Ankara: Doğan Yayıncılık.

BARANAYDIN, Mehmet. (2000). **Lise Coğrafya**. İstanbul: Final Yayınları

CEYLAN, M. Akif ve C.ŞAHİN (2001) **Üniversite Giriş Sınavlarındaki Coğrafya Sorularına Ortaöğretim Coğrafya Müfredatı Açısından Bir Yaklaşım**. İstanbul : Türk Coğrafya Dergisi (36), 203-213

ÇOBAN, Asım. (2001). **Lise Coğrafya**. Ankara: Tutibay Yayınları.

DOĞANAY, Hayati. (1983). **Okullarımızda Coğrafya Öğretiminin Temel Meseleleri**. Ankara : Milli Eğitim ve Kültür Dergisi. (19), 23-33

DOĞANAY, Hayati. (1983). **Coğrafya'da Metodoloji**. İstanbul : MEB. Yayınları Öğretmen Kitapları Dizisi No:187

DOĞANAY, Hayati. (1997). **Türkiye Beşeri Coğrafyası**. İstanbul : MEB.Yayınları.

DOĞANAY, Hayati. (1998). **Coğrafya'ya Giriş**. Konya : Çizgi Kitabevi.

DOĞANAY, Hayati. (2002). **Coğrafya Öğretim Yöntemleri**. Erzurum : Aktif Yayınevi.

DOĞANAY, Hayati. (1989). **Coğrafya ve Liselerimizde Coğrafya Öğretim Programları**. Ankara : Coğrafya Araştırmalar Dergisi, 1 (1), 7-25

DOĞANAY, Hayati ve C. ŞAHİN. (1999). **Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası**. İstanbul : Ders Kitapları A.Ş.

DÖKMEN, Ü. (1992). **T.C.Yüksek Öğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi: Kuruluşu, Gelişmesi, Çalışmaları**. Ankara : ÖSYM Yayını.

DURU, Ali , O. AKSOY ve S. S. OLGUN. (2001). **Türkiye Coğrafyası (Fiziki)**. Ankara : MEB. Yayınları.

ERİNÇ, Sırrı. (2001). **Lise Coğrafya**. İstanbul : Altın Kitaplar Yayınevi.

GÜNALTAY, Faik ve başk. (1998). **ÖYS Soruları ve Ayrıntılı Çözümleri (1981-1997)**. İstanbul : Özgül Yayınları.

GÜNGÖRDÜ, Ersin. (2001). **Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası**. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

GÜNGÖRDÜ, Ersin. (2002). **Coğrafya'da Öğretim Yöntemleri, İlkeler ve Uygulamalar**. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

GÜNGÖRDÜ, Ersin. (2002). **Coğrafya'da İstatistik Metodları**. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

İŞMAN, Aytekin. (1998). **Türk Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme**. Adapazarı : Değişim Yayınları.

İZBIRAK, Reşat. (1992). **Coğrafi Terimler Sözlüğü**. İstanbul : MEB.Yayınları.

KAPTAN, Saim. (1997). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara : Tek Işık Web Ofset.

KARABAĞ, Servet. (1998). **Coğrafya Öğretiminde Anahtar Sorular ve Kavramlar**. Ankara: G.E.F. Dergisi 18(2) 25-49

KARASAR, Niyazi. (2000). **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

KARASAR, Niyazi. (2001). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara : Bilim Yayıncılık.

KOÇKAR, Nurettin ve başk. (2001). **1981-2000 ÖSS Sözel Soruları ve Ayrıntılı Çözümleri**. Ankara : Alkım Yayınları.

KÜÇÜKAHMET, Leyla. (1995). **Ortaöğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara : Gazi Büro Kitabevi.

MEB. Tebliğler Dergisi. Sayı:190. (08.07.1992).

MEB. (2001). **Ülkeler Coğrafyası**. İstanbul : MEB. Basımevi.

MEB. (2001). **Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası**. Ankara : MEB. Yayınları.

ÖSYM, (1997). **Yüksek Öğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi**. Ankara.

ÖSYM. (2001). **2001-ÖSS Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu**. Ankara : ÖSYM

ÖSYM. (2002). **2002-ÖSS Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu**. Ankara : ÖSYM.

ÖSS Soru ve Çözümleri (Son 10 Yıl). Ankara : Final Dershanesi Yayınları.

ÖYS Matematik-Türkçe-Sosyal Soru ve Çözümleri 1988-1997. (1998). İstanbul : Güvender Yayınları.

1981-1998 ÖSS Konularına Göre Düzenlenmiş Sosyal Bilimler Sınav Soruları ve Çözümleri. (1999). Ankara : Başarı Yayınları.

ÖZEY, Ramazan. (1998). **Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi**. Konya : Özeğitim Yayını.

ÖZGÜÇ, Nazmiye. (1994). **Beşeri Coğrafya'da Veri Toplama ve Değerlendirme Yöntemleri**. İstanbul : İst. Üniv.Basımevi ve Film Merkezi.

SANIR, Ferruh. (2000). **Coğrafi Terimler Sözlüğü**. Ankara : Gazi Büro Kitabevi.

ŞAHİN, Cemalettin. (2001). Türkiye’de Coğrafya Öğretimi (Sorunlar, Çözüm Önerileri). Ankara : Gündüz Eğitim Yayıncılık.

ŞAHİN, Cemalettin ve H.DOĞANAY. (1998). Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası. İstanbul : Ders Kitapları A.Ş.

ŞAHİN, Cemalettin ve H.DOĞANAY. (1999). Türkiye Coğrafyası (Fiziki, Beşeri, Ekonomik, Jeopolitik). Ankara : Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

TEKİN, Halil. (1984). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara : Yargıcı Matbaası.

TOKER, Fethi. (1997). Türkiye’de Yüksek Öğretime Giriş. Ankara : ÖSYM Yayınları.

TÜMERTEKİN, Erol. (1999). Ekonomik Coğrafya. İstanbul : İst.Üniv. Edebiyat Fak. Yayınları.

TÜMERTEKİN, Erol ve N.ÖZGÜÇ. (1998). Beşeri Coğrafya. İstanbul : Çantay Kitabevi.

YAZAR, Hasan ve başk. (1994). ÖSS ve ÖYS 1974-1993 Soruları ve Çözümleri, Konulara Göre Sosyal Bilimler. Ankara : Yıldırım Yayınları.

VI. BÖLÜM

6.1. MÜFREDAT PROGRAMLARI

ORTAÖĞRETİM KURUMLARI “COĞRAFYA” DERSİ PROGRAMI

AMAÇLAR

Öğrencilere;

- 1- Yakın çevrelerden başlayarak yurdumuzu ve dünyayı tanımak; onlarda vatan, millet ve insanlık sevgisini daha bilinçli, daha köklü kılmak.
- 2- Türkiye'nin dünya üzerindeki yerini ve önemini belirterek ve onlarda ülkemizin kalkınmasında severek sorumluluk alma duygusunu geliştirmek.
- 3- Çeşitli coğrafya olaylarının (tabii, beşeri, ekonomik) yeryüzünde dağılışlarını, bunların sebep ve sonuç ilişkilerini ve yeryüzü, canlılar, özellikle insan hayatı üzerindeki etkilerini inceleyerek, olayların farklı dağılışı sonunda yeryüzünde meydana gelmiş olan değişik karakterdeki alanların özelliklerini kavratmak.
- 4- İnsanların birbirleriyle ve coğrafi çevreleriyle karşılıklı ilişkilerini, insan topluluklarının yaşama yerlerini ve geçinme yollarını inceleyerek onların, yurdumuzun ekonomik kalkınmasında faydalı birer eleman olarak yetişmelerini sağlamak.
- 5- İnsanın yaşama alanı olarak yeryüzünün coğrafi şartlarını, imkan ve kaynaklarını tanıtmak; bu imkan ve kaynakların sınırsız olmadığını, bu sebeple onların israfından kaçınmak gerektiğini kavratmak; tabiatı sevdirmek ve onu koruma alışkanlığını kazandırmak.
- 6- Milletlerin refah ve mutluluklarının coğrafi çevreden yararlanma derecesine ne kadar bağlı olduğunu, yurdumuzun henüz işlenmemiş olan tabi kaynaklarının geniş çalışma alanı teşkil ettiğini örnekleriyle belirtmek.
- 7- Bulundukları tabii çevrenin, bölgenin, diğer bölgelerin ve bütünüyle Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına yarayan yerüstü ve yer altı kaynakları ile turistik zenginliklerini tanıtmak.

- 8- Çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramları yorumlamayı, bunlardan yararlanması öğretmek ve onlarda plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisini geliştirmek.
- 9- Öğrencilerin, milli servet kaynaklarımızı koruma ve değerlendirme gereğine inanmış ve bu yolda alışkanlıklar kazanmış vatandaşlar olarak yetişmelerini sağlamak.
- 10- Öğrencileri, yurdumuzun ve milletimizin sorunları üzerine eğilen, bunları inceleyip öğrenen ve bu sorunların yurt ve millet yararına çözümlenmesine içtenlikle katılan aydın yurttaşlar olarak yetiştirmek.

AÇIKLAMALAR :

- 1- Yeryüzü, havaküre, su küre ve taş kürenin temas alanı, diğer bütün canlı varlıklarla birlikte insanın yaşama yeridir. Yeryüzünde görülen iklim, yer şekilleri ve bu şekillerin devamlı değişip gelişmeleri, yer altı suları, akarsular, buzullar, göller, denizler, topraklar, doğal bitki örtüleri, hayvanlar ve bunlarla ilgili bütün belirtiler coğrafya olaylarıdır. Fakat, tabiat olaylarının yanında onlarla ahenkli bir tarzda insan topluluklarının çeşitli faaliyet ve tesisleri de yer almaktadır. Yeryüzünde köy, kasaba, şehir vb. yerleşme yerleri, endüstri, maden işletmeleri ve merkezleri kurulup gelişmiş; tarlalar, bağlar ve bahçeler açılmış; yollar, köprüler, tüneller, istasyonlar, limanlar, barajlar, hava meydanları vb. inşa edilmiştir. Bütün bu tabiat olayları ve insan faaliyetleri gün geçtikçe değişmekte, gelişmekte veya yenileri ortaya çıkmaktadır. İnsanın yaşadığı her yer az veya çok değişmektedir. İşte, insanın hayati faaliyetleri ile ilgili bütün belirtiler de beşeri belirtiler (kültür etmenler) adı altında toplanabilir. Beşeri belirtiler büyük ölçüde tabiat şartlarına bağlı olmakla birlikte, insan toplumları da kültür seviyeleri ile ölçülü olmak ve tabiat şartlarına uygun bulunmak kaydıyla çevreleri üzerinde değiştirici etkiler yapmaktadır. İşte coğrafyanın araştırma ve inceleme konusu yeryüzünde görülen olayların karşılıklı sebep ve sonuç ilişkileridir. Bu bağıntı ve ahenk içinde özellikle zamanımızda en belirgin rol insana düşmektedir.

- 2- Coğrafya, yeryüzü olaylarının her birini ayrı ayrı değil, bu olayların dağılışını, yeryüzü ve birbirleriyle olan ilişkilerini ve çevre şartlarına uyumlarını araştırıp inceler. Bu sebeple, doğrudan doğruya bu olayların her birini inceleyen diğer bilimlerden farklıdır. Örneğin, coğrafyada sürekli değişebilen hava basıncı, rüzgar, yağmur, şimşek, yıldırım vb. meteorolojik olaylar ile bunların bağlı olduğu kanunlar incelenmez. Bunlarla ilgili ölçmeler yapılmaz ve bu ölçmelere dayanılarak hava tahminleriyle uğraşılmaz. Bütün bunlar meteorolojinin amacı ve görevidir.

Coğrafya, meteorolojinin eriştiği sonuçlardan yararlanarak iklim tiplerini, iklim tiplerinin yeryüzüne dağılışlarını; iklim şartlarının, yeryüzü şekilleri, akarsuların rejimleri, bitki ve hayvan toplulukları ve nihayet bütün bu tabiat faktörlerinin nüfus dağılışı, yerleşme, konut, yaşayış ve ekonomik üzerindeki etkilerini araştırır. Yine coğrafya, belli iklim ve toprak şartlarına bağlı bulunan doğal bitki ve hayvan topluluklarını ve insanı, insanların bu bitki topluluklarından hangi amaçlarla nasıl yararlandıklarını ve yararlanabileceklerini, doğal çevrenin değiştirilmesi sonucunda tabiattaki dengenin nasıl bozulacağını ve bütün bunların yaratacağı ekonomik sonuçları araştırır. Bu itibarla coğrafyanın konusu insan ile tabiat arasındaki karşılıklı ilişkilerdir.

- 3- Coğrafyada fiziki ve beşeri olayları açıklayabilmek için yardımcı bilimlere başvurulur, onların araştırmalarından doğan sonuçlardan yararlanılır.
- 4- Coğrafya, kendi içinde birtakım bölümlere ayrılır. Genel coğrafya ile ülkeler coğrafyası aynı bilimin birbirini tamamlayan iki araştırma ve inceleme koludur. Genel Coğrafya; coğrafi olayların yeryüzünde nasıl meydana geldiğini ve yeryüzünün değişik bölgelerindeki benzerleriyle mukayeselerini, başka deyişle coğrafi olay esas olmak üzere yeryüzüyle ilişkilerini inceler. Buna karşılık ülkeler coğrafyası; çeşitli coğrafi olayların yeryüzünün bir bölümünde veya bütününde meydana getirdiği etkileri ve bunlardan çıkan sonuçları inceler. Yeryüzünün o bölümünde veya bütününde farklı bölgeler olup olmadığını araştırır ve bunların

coğrafi niteliklerini ortaya koyar. Bundan dolayı coğrafya bir bütündür ve bir tek disiplindir.

- 5- Programdaki konular üzerinde etraflı ve yeterli çalışmaların yapılabilmesi için yerküre, çeşitli haritalar, atlarlar mümkün olduğu hallerde büyük ölçekli haritalar, ansiklopediler, dergi, grafik, resim, projeksiyon gibi araçlar ile büyük Türk araştırmacılarının biyografyalarının okullarda bulundurulmasına çalışılmalıdır.
- 6- Öğrencilerden, okuyacakları konularla ilgili, çeşitli kaynaklardan bilgiler toplamaları istenerek, onlara derse hazır girme alışkanlığı kazandırılmalıdır.
- 7- Öğrenciler atlaslarda ve duvar haritalarında bulunabilen yer adları ve değişken olan istatistik bilgileri ezberleme yerine, coğrafya olaylarını açıklamaya ve sonuç çıkarmaya yöneltilmelidir.
- 8- Öğrencilerin bilgilerinin ölçülmesinde belleğe dayalı sorulardan kaçınılmalı, onlara coğrafya öğretiminin amaçlarına uygun olarak düşündürücü, araştırmacı, sebep ve sonuçlar arasında ilişki kurabilecekleri sorular sorulmalıdır.
- 9- Gezi ve gözlemlerin coğrafya öğretiminde büyük bir yeri olduğundan, sınıfça geziler düzenlenmeli, öğrenciler inceleme gezilerine ve gözlemlere teşvik edilmeli, bu gezi ve gözlemlerdeki izlenimlere göre hazırlanacak raporlar sınıfta tartışılarak değerlendirilmelidir.
- 10- Türkiye'nin Coğrafi bölgelerinin incelenmesine okulun bulunduğu bölgeden başlanmalıdır.
- 11- Bölgeler işlenirken :
 - a) Türkiye'nin dünyadaki yeri ve önemi konusunda, yurdumuzun bugünkü sınırlarının Atatürk'ün önderliğinde yapılan milli mücadele sonucunda çizilmiş olduğuna ve coğrafi konumu itibariyle stratejik önemine değinilmeli; ayrıca, Türkiye'nin komşu olduğu Ortadoğu ülkeleri arasında gerek ekonomi, gerek kültürel alandaki üstünlüğünün, Atatürk İnkılabının bir sonucu olduğu belirtilmelidir.

- b) Karadeniz Bölgesi konusunda Atatürk'ün 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışı ile Kurtuluş Savaşının başlamış olduğu vurgulanmalı; Havza ve Amasya tamimlerinin kapsam ve sonuçlarına değinilmeli; Kastamonu'dan bahsederken de şapka ve dolayısıyla kılık-kıyafet değişikliklerinden söz edilmelidir.
- c) Marmara Bölgesi konusunda, Boğazların önemine ve Lozan Antlaşmasının bu konudaki sonuçları ile daha sonra Boğazlara yeni bir statü getiren Montreux sözleşmesine yer verilmelidir.
- d) Ege Bölgesi konusunda, Kurtuluş Savaşında bu bölgede yapılan savaşlar ile sonuçlarından bahsedilmelidir.
- e) İç Anadolu Bölgesi konusunda, Sivas Kongresi ve önemi Atatürk'ün Ankara'ya gelişi, Sakarya Meydan Muharebesi, Büyük Millet Meclisi'nin açılışı ve Ankara'nın başkent oluşunun coğrafi sebepleri üzerinde durulmalıdır.
- f) Akdeniz Bölgesi konusunda, Atatürk'ün Hatay'a verdiği önem ve Hatay'ın Anavatana katılmasına değinilmelidir.
- g) Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri konularında, Erzurum Kongresi ile bu kongrede alınan kararların önem ve sonuçlarına yer verilmelidir. Ayrıca, bölgeler incelenirken yöre halkının Milli Mücadele sırasındaki kahramanlıkları, Gaziantep ve Kahramanmaraş örnekleriyle açıklanmalıdır.

I.BÖLÜM : COĞRAFYA (9.SINIF)

GİRİŞ : Coğrafyanın Konusu ve Bölümleri

I.Ünite : Yeryuvarlağı

1. Yeryuvarlağının Evrendeki Yeri
 - a) Yerin Şekli ve boyutları
 - b) Paralel, meridyen, enlem, boylam.
2. Yeryuvarlağının Hareketleri ve Sonuçları
 - a) Gece ve gündüz
 - b) Mevsimler

II.Ünite : Harita Bilgisi

1. Harita ve Ölçek
 - a) Haritalarda yüzey şekillerinin gösterilmesi.
 - b) Haritalardan yararlanma, harita işaretleri, harita üzerinde uzunluk ve alan ölçülmesi.

III. Ünite : İklim

1. Atmosfer ve Özellikleri
2. İklim ve İklim Elemanları
 - a) Sıcaklık
 - b) Basınç ve rüzgarlar
 - c) Nemlilik ve yağış
3. Türkiye’de İklim Elemanları
 - a) Sıcaklık
 - b) Basınç ve rüzgarlar
 - c) Nemlilik ve yağış
4. Yeryüzünde Başlıca İklim Tipleri ve Tabii Bitki Örtüsü

IV. Ünite : Yeryuvarlağının Yapısı ve Yer şekillerinin Oluşumu

1. Yerkabuğunun Yapısı
2. Yerkabuğunun Malzemesi : Taşlar

3. Yeryuvarlağının İç Yapısı

4. Jeolojik Devirler

5. İç Kuvvetler

a) Dağ Oluşumu (Orojenik Hareketler) ve Türkiye’de Dağ Oluşumu.

b) Epirojenik Hareketler, Türkiye’de Epirojenik Hareketler

c) Volkanizma, Türkiye’de Volkanik Dağlar

d) Depremler, Türkiye’de Deprem ve Korunma Yılları

1- Deprem öncesi alınması gereken önlemler

2- Deprem sırasında yapılması gerekenler

3- Deprem sonrasında yapılması gerekenler

6. Türkiye’de Ovalar ve Platolar

V.Ünite : Yeryüzünün Biçimlenmesi (Dış Kuvvetler)

1.Taşların Çözülmesi. Toprak Oluşumu ve Türkiye’de Başlıca Toprak Çeşitleri.

2. Yer Göçmeleri ve Kaymalar

a) Yer göçmeleri ve yer kaymalarını oluşturan etkenler

b) Türkiye’de yer göçmeleri ve kaymalar

3. Toprak Erozyonu

a) Toprak erozyonunu oluşturan etkenler

b) Türkiye’de toprak erozyonu ve toprak korunması

4. Akarsular

a) Akarsuyun oluşumu, havzası, su bölümü, akımı (debisi) ve rejimi

b) Türkiye’de akarsuların oluşturduğu aşındırma ve biriktirme şekilleri

5. Türkiye’de Yer altı Suları ve Kaynaklar

6. Türkiye’de Karstik Sular, Aşındırma ve Biriktirme Şekilleri

7. Göller ve Oluşumları

a) Yeryüzünde ve Türkiye’de göllerin oluşumu

8. Türkiye’de Buzullar ve Oluşturduğu Şekiller

9. Türkiye’de Rüzgarların Oluşturduğu Şekiller

10. Denizlerdeki Hareket

- a) Dalgalar, akıntılar ve gel-git olayları
- b) Türkiye’de dalga ve akıntılarının oluşturduğu kıyı şekilleri

II.BÖLÜM

GİRİŞ :

- Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi
- Coğrafi Bölge, Bölüm, Yöre Kavramları
- Coğrafi Bölgeleri Oluşturan Faktörler
- Türkiye’nin İdari Bölümleri

COĞRAFI BÖLGELER :

VI. Ünite : Karadeniz Bölgesi

- 1.Bölgenin Coğrafi Özellikleri
2. Bölgenin Bölümleri
 - a) Doğu Karadeniz Bölümü
 - b) Orta Karadeniz Bölümü
 - c) Batı Karadeniz Bölümü
3. Bölgenin Türkiye Ekonomisindeki Yeri
4. Bölgenin Türkiye Turizmindeki Yeri

VII.Ünite : Marmara Bölgesi

1. Bölgenin Coğrafi Özellikleri
2. Bölgenin Bölümleri
 - a) Yıldız Dağları Bölümü
 - b) Ergene Bölümü
 - c) Güney-Marmara Bölümü
 - d) Çatalca-Kocaeli Bölümü
3. Bölgenin Türkiye Ekonomisindeki Yeri
4. Bölgenin Türkiye Turizmindeki Yeri

VIII. Ünite : Ege Bölgesi

1. Bölgenin Coğrafi Özellikleri
2. Bölgenin Bölümleri
 - a) Ege Bölümü
 - b) İç Batı Anadolu Bölümü
3. Bölgenin Türkiye Ekonomisindeki Yeri
4. Bölgenin Türkiye Turizmindeki Yeri

IX. Ünite : Akdeniz Bölgesi

1. Bölgenin Coğrafi Özellikleri
2. Bölgenin Bölümleri
 - a) Adana Bölümü
 - b) Antalya Bölümü
3. Bölgenin Türkiye Ekonomisindeki Yeri
4. Bölgenin Türkiye Turizmindeki Yeri

X. Ünite : Güneydoğu Anadolu Bölgesi

1. Bölgenin Coğrafi Özellikleri
2. Bölgenin Bölümleri
 - a) Dicle Bölümü
 - b) Orta Fırat Bölümü
3. Bölgenin Türkiye Ekonomisindeki Yeri
4. Bölgenin Türkiye Turizmindeki Yeri

XI. Ünite : Doğu Anadolu Bölgesi

1. Bölgenin Coğrafi Özellikleri
2. Bölgenin Bölümleri
 - a) Yukarı Fırat Bölümü
 - b) Erzurum-Kars Bölümü
 - c) Yukarı Murat-Van Bölümü
 - d) Hakkari Bölümü
3. Bölgenin Türkiye Ekonomisindeki Yeri

4. Bölgenin Türkiye Turizmindeki Yeri

XII. Ünite : İç Anadolu Bölgesi

1. Bölgenin Coğrafi Özellikleri

2. Bölgenin Bölümleri

- a) Konya Bölümü
- b) Yukarı Sakarya Bölümü
- c) Orta Kızılırmak Bölümü
- d) Yukarı Kızılırmak Bölümü

3. Bölgenin Türkiye Ekonomisindeki Yeri

4. Bölgenin Türkiye Turizmindeki Yeri

ORTAÖĞRETİM KURUMLARI SEÇMELİ COĞRAFYA DERS PROGRAMLARI

AMAÇLAR

Öğrencilere;

- 1- Yakın çevrelerden başlayarak yurdumuzu ve dünyayı tanımak; onlarda vatan, millet ve insanlık sevgisini daha bilinçli, daha köklü kılmak.
- 2- Türkiye'nin dünya üzerindeki yerini ve önemini belirterek ve onlarda ülkemizin kalkınmasında severek sorumluluk alma duygusunu geliştirmek.
- 3- Çeşitli coğrafya olaylarının (tabii, beşeri, ekonomik) yeryüzünde dağılışlarını, bunların sebep ve sonuç ilişkilerini ve yeryüzü, canlılar, özellikle insan hayatı üzerindeki etkilerini inceleyerek, olayların farklı dağılışı sonunda yeryüzünde meydana gelmiş olan değişik karakterdeki alanların özelliklerini kavratmak.
- 4- İnsanların birbirleriyle ve coğrafi çevreleriyle karşılıklı ilişkilerini, insan topluluklarının yaşama yerlerini ve geçinme yollarını inceleyerek onların, yurdumuzun ekonomik kalkınmasında faydalı birer eleman olarak yetişmelerini sağlamak.
- 5- İnsanın yaşama alanı olarak yeryüzünün coğrafi şartlarını, imkan ve kaynaklarını tanıtmak; bu imkan ve kaynakların sınırsız olmadığını, bu sebeple onların israfından kaçınmak gerektiğini kavratmak; tabiatı sevdirmek ve onu koruma alışkanlığını kazandırmak.
- 6- Milletlerin refah ve mutluluklarının coğrafi çevreden yararlanma derecesine ne kadar bağlı olduğunu, yurdumuzun henüz işlenmemiş olan tabi kaynaklarının geniş çalışma alanı teşkil ettiğini örnekleriyle belirtmek.
- 7- Komşu ve uzak ülkeleri, ülkemizi ilgilendiren yönleri ile tanıtmak, ülkeleri birbirleri ile karşılaştırarak onlar hakkında bilgi kazanmak.
- 8- Milletlerin birbirlerine muhtaç oldukları ve birbirleriyle işbirliği yapma zorunluluğunda bulunduklarını; ortak sorunların karşılıklı iyi niyet ve çabalarla çözümlenebileceğini kavramak.

- 9- Türkiye'nin başlıca tarım ve endüstri ile ticari ilişkileri hakkında bilgi kazandırırken dünya milletleri arasındaki ekonomik bağları inceleyerek, ülkemizin dünya ekonomisindeki yerini ve önemini kavratmak.
- 10- Bulundukları tabii çevrenin, bölgenin, diğer bölgelerin ve bütünüyle Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasında yarayan yerüstü ve yer altı kaynakları ile turistik zenginliklerini tanıtmak.
- 11- Çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramları yorumlamayı, bunlardan yararlanması öğretmek ve onlarda plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisini geliştirmek.
- 12- Öğrencilerin, milli servet kaynaklarımızı koruma ve değerlendirme gereğine inanmış ve bu yolda alışkanlıklar kazanmış vatandaşlar olarak yetiştirmelerini sağlamak.
- 13- Öğrencileri, yurdumuzun ve milletimizin sorunları üzerine eğilen, bunları inceleyip öğrenen ve bu sorunların yurt ve millet yararına çözümlenmesine içtenlikle katılan aydın yurttaşlar olarak yetiştirmek.

AÇIKLAMALAR :

- 1- Yeryüzü, havaküre, su küre ve taş kürenin temas alanı, diğer bütün canlı varlıklarla birlikte insanın yaşama yeridir. Yeryüzünde görülen iklim, yer şekilleri ve bu şekillerin devamlı değişip gelişmeleri, yer altı suları, akarsular, buzullar, göller, denizler, topraklar, doğal bitki örtüleri, hayvanlar ve bunlarla ilgili bütün belirtiler coğrafya olaylarıdır. Fakat, tabiat olaylarının yanında onlarla ahenkli bir tarzda insan topluluklarının çeşitli faaliyet ve tesisleri de yer almaktadır. Yeryüzünde köy, kasaba, şehir vb. yerleşme yerleri, endüstri, maden işletmeleri ve merkezleri kurulup gelişmiş; tarlalar, bağlar ve bahçeler açılmış; yollar, köprüler, tüneller, istasyonlar, limanlar, barajlar, hava meydanları vb. inşa edilmiştir. Bütün bu tabiat olayları ve insan faaliyetleri gün geçtikçe değişmekte, gelişmekte veya yenileri ortaya çıkmaktadır. İnsanın yaşadığı her yer az veya çok değişmektedir. İşte, insanın hayati faaliyetleri ile ilgili bütün belirtiler de beşeri belirtiler (kültür etmenler)

adı altında toplanabilir. Beşeri belirtiler büyük ölçüde tabiat şartlarına bağlı olmakla birlikte, insan toplumları da kültür seviyeleri ile ölçülü olmak ve tabiat şartlarına uygun bulunmak kaydıyla çevreleri üzerinde değiştirici etkiler yapmaktadır. İşte coğrafyanın araştırma ve inceleme konusu yeryüzünde görülen olayların karşılıklı sebep ve sonuç ilişkileridir. Bu bağıntı ve ahenk içinde özellikle zamanımızda en belirgin rol insana düşmektedir.

- 2- Coğrafya, yeryüzü olaylarının her birini ayrı ayrı değil, bu olayların dağılışını, yeryüzü ve birbirleriyle olan ilişkilerini ve çevre şartlarına uyumlarını araştırıp inceler. Bu sebeple, doğrudan doğruya bu olayların her birini inceleyen diğer bilimlerden farklıdır. Örneğin, coğrafyada sürekli değişebilen hava basıncı, rüzgar, yağmur, şimşek, yıldırım vb. meteorolojik olaylar ile bunların bağlı olduğu kanunlar incelenmez. Bunlarla ilgili ölçmeler yapılmaz ve bu ölçmelere dayanılarak hava tahminleriyle uğraşılmaz. Bütün bunlar meteorolojinin amacı ve görevidir.

Coğrafya, meteorolojinin eriştiği sonuçlardan yararlanarak iklim tiplerini, iklim tiplerinin yeryüzüne dağılışlarını; iklim şartlarının, yeryüzü şekilleri, akarsuların rejimleri, bitki ve hayvan toplulukları ve nihayet bütün bu tabiat faktörlerinin nüfus dağılışı, yerleşme, konut, yaşayış ve ekonomik üzerindeki etkilerini araştırır. Yine coğrafya, belli iklim ve toprak şartlarına bağlı bulunan doğal bitki ve hayvan topluluklarını ve insanı, insanların bu bitki topluluklarından hangi amaçlarla nasıl yararlandıklarını ve yararlanabileceklerini, doğal çevrenin değiştirilmesi sonucunda tabiattaki dengenin nasıl bozulacağını ve bütün bunların yaratacağı ekonomik sonuçları araştırır. Bu itibarla coğrafyanın konusu insan ile tabiat arasındaki karşılıklı ilişkilerdir.

- 3- Coğrafyada fiziki ve beşeri olayları açıklayabilmek için yardımcı bilimlere başvurulur, onların araştırmalarından doğan sonuçlardan yararlanır.
- 4- Genel coğrafya ile ülkeler coğrafyası aynı bilimin birbirini tamamlayan iki araştırma ve inceleme koludur. Genel Coğrafya; coğrafi olayların

yeryüzünde nasıl meydana geldiğini ve yeryüzünün değişik bölgelerindeki benzerleriyle mukayeselerini, başka deyişle coğrafi olay esas olmak üzere yeryüzüyle ilişkilerini inceler. Buna karşılık ülkeler coğrafyası; çeşitli coğrafi olayların yeryüzünün bir bölümünde veya bütününde meydana getirdiği etkileri ve bunlardan çıkan sonuçları inceler. Yeryüzünün o bölümünde veya bütününde farklı bölgeler olup olmadığını araştırır ve bunların coğrafi niteliklerini ortaya koyar. Bundan dolayı coğrafya bir bütündür ve bir tek disiplindir.

- 5- Kıtalarındaki bölgeler ve ülkeler coğrafi yönden genel olarak tanıtılacaktır. Programdaki ülkelerin beşeri ve ekonomik coğrafyası hakkında kısa ve özlü bilgiler verilecek ekonomik etkinlikleri bakımından Türkiye ile karşılaştırılacaktır. Ülkemizle tarihi, kültürel, ekonomik ve siyasi ilişkileri bulunan ülkeler üzerinde yeterince durulacaktır. Bu arada Türklerin bulunduğu yerler belirtilecektir.
- 6- Programdaki konular üzerinde etraflı ve yeterli çalışmaların yapılabilmesi için yerküre, çeşitli haritalar, atlarlar mümkün olduğu hallerde büyük ölçekli haritalar, ansiklopediler, dergi, grafik, resim, projeksiyon gibi araçlar ile büyük Türk araştırmacılarının biyografyalarının okullarda bulundurulmasına çalışılmalıdır.
- 7- Öğrencilerden, okuyacakları konularla ilgili, çeşitli kaynaklardan bilgiler toplamaları istenerek, onlara derse hazır girme alışkanlığı kazandırılmalıdır.
- 8- Öğrenciler atlaslarda ve duvar haritalarında bulunabilen yer adları ve değişken olan istatistik bilgileri ezberleme yerine, coğrafya olaylarını açıklamaya ve sonuç çıkarmaya yöneltilmelidir.
- 9- Öğrencilerin bilgilerinin ölçülmesinde belleğe dayalı sorulardan kaçınılmalı, onlara coğrafya öğretiminin amaçlarına uygun olarak düşündürücü, araştırmacı, sebep ve sonuçlar arasında ilişki kurabilecekleri sorular sorulmalıdır.
- 10- Gezi ve gözlemlerin coğrafya öğretiminde büyük bir yeri olduğundan, sınıfça geziler düzenlenmeli, öğrenciler inceleme gezilerine ve

gözlemlere teşvik edilmeli, bu gezi ve gözlemlerdeki izlenimlere göre hazırlanacak raporlar sınıfta tartışılarak değerlendirilmelidir.

- 11- Türkiye'nin dünyadaki yeri ve önemi konusunda, yurdumuzun bugünkü sınırlarının Atatürk'ün önderliğinde yapılan milli mücadele sonucunda çizilmiş olduğuna ve coğrafi konumu itibariyle stratejik önemine değinilmeli; ayrıca, Türkiye'nin komşu olduğu Ortadoğu ülkeleri arasında gerek ekonomi, gerek kültürel alandaki üstünlüğünün, Atatürk İnkılabının bir sonucu olduğu belirtilmelidir.
- 12- Türkiye'de nüfus ve yapısı konusunda, Atatürk'ün eğitim ve öğretime verdiği önem, yeni Türk Alfabesinin kabul edilmesi ve okuma-yazma seferberliği üzerinde durulmalıdır.
- 13- Türkiye Ekonomisi konusunda Lozan Barış Antlaşması ile kapitülasyonların kaldırılması ve bunun ekonomik yönden sonuçları açıklanmalıdır. Atatürk'ün tarım, endüstri ve madencilik alanlarındaki gelişmelerin gerekliliği hususundaki görüşleri belirtilmeli ve Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan şeker, dokuma ve demir-çelik fabrikaları gibi endüstri kuruluşlarına örneklerle yer verilmelidir.
- 14- Siyasal Gelişmeler konusunda, İkinci Cihan Savaşından sonra dünyada barış ve güvenliği sağlamak amacıyla kurulan kuruluşlar anlatılırken, Atatürk'ün "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" ilkesi açıklanmalıdır.
- 15- Asya ve Afrika ülkeleri konularında, bu kıtalarda bağımsızlık savaşı veren : Fas, Libya, Irak, Pakistan gibi devletlerin Atatürk'ün yolunu izlediklerini, Atatürk ve Türk İnkılaplarından esinlendiklerini; böylece Atatürk'ün yalnız Türklerin önderi olmayıp, dünya devletlerine de örnek bir lider olduğu belirtilmelidir.

ÜLKELER COĞRAFYASI

(10-11.SINIF)

ACIKLAMA :

Lise, Anadolu, Yab.Dil Ağır.Liselerinin Sosyal Bil. Alanının 10.Sınıflarında : Alan Dersi, Sanat (R/M) Alanlarının 11.Sınıflarında : Seçmeli Ders

ÜLKELER COĞRAFYASI

I.Ünite : Komsularımız

- Kafkas Ülkeleri (Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan)
- İran
- Irak
- Suriye
- Bulgaristan
- Yunanistan
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

II:Ünite : Başlıca Ortadoğu Ülkeleri

- Afganistan
- Lübnan
- Ürdün
- İsrail
- Suudi Arabistan
- Kuveyt
- Birleşik Arap Emirlikleri
- Mısır
- Libya

III:Ünite : Balkan Ülkeleri

- Makedonya
- Yugoslavya (Sırbistan, Karadağ)
- Bosna Hersek
- Hırvatistan
- Slovenya
- Arnavutluk

(Balkan ülkelerinden olan Yunanistan ve Bulgaristan, “Komşularımız” ünitesinde ele alındığından burada üzerinde durulmayacaktır).

IV.Ünite : Başlıca Avrupa Ülkeleri

a. Güney Avrupa

- İtalya
- İspanya
- Portekiz

b. Orta Avrupa

- Almanya
- İsviçre
- Macaristan
- Avusturya
- Çek Cumhuriyeti
- Slovakya

c. Kuzey Avrupa

- İsveç
- Norveç
- Danimarka
- Finlandiya

d. Batı Avrupa

- Fransa
- İngiltere
- Hollanda

- Belçika
- Lüksemburg

e. Doğu Avrupa

- Romanya
- Moldova

V.Ünite : Başlıca Afrika Ülkeleri

- Fas
- Cezayir
- Tunus
- Güney Afrika Cumhuriyeti
- Nijerya

VI.Ünite : Amerika'nın Başlıca Ülkeleri

a. Kuzey Amerika Ülkelerinden

- Amerika Birleşik Devletleri (A.B.D.)
- Kanada
- Meksika

b. Güney Amerika Ülkelerinden

- Brezilya
- Arjantin

VII.Ünite : Asya'nın Başlıca Ülkeleri

a. Orta Asya Cumhuriyetlerinden :

- Türkmenistan
- Özbekistan
- Kırgızistan
- Kazakistan
- Tacikistan

b.Güney Asya Ülkelerinden :

- Pakistan
- Hindistan

- Bangladeş

c. Güneydoğu Asya Ülkelerinden

- Malezya
- Endonezya

d. Doğu Asya Ülkelerinden

- Çin Halk Cumhuriyeti
- Japonya
- Güney Kore

VIII. Ünite : Okyanusya

- Avustralya

IX. Ünite : Milletlerarası Kuruluşlar ve Türkiye

- a. Birleşmiş Milletler
- b. Nato
- c. Avrupa Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD)
- d. Avrupa Konseyi
- e. Avrupa Topluluğu (AB)

TÜRKİYE COĞRAFYASI (Fiziki)

(10.SINIF)

ACIKLAMA :

Lise, Anadolu, Yab.Dil Ağır.Liselerin Sosyal Bil., Türkçe-Mat. Alanlarının 10.Sınıflarında : Alan Dersi, Yabancı Dil alanı, Sanat (R/M), Spor ve A.G.S.Liselerinin (R/M) Bölümlerinin 10.Sınıflarında : Alan Seçmeli Dersi, Fen Liselerinin 10.Sınıflarında : Seçmeli Ders

TÜRKİYE COĞRAFYASI-I (FİZİKİ)

Ünite I. TÜRKİYE’NİN YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ

Türkiye’de Yeryüzü Şekillerinin Oluşumu ve Özelliklerine Toplu Bakış

A. Türkiye’nin Dağları

- 1.Orojenik Hareketlerle Meydana Gelen Dağlar
- 2.Volkanik Dağlar
- 3.Dağların Türkiye’deki Coğrafi Dağılışı
 - Kuzey Anadolu dağları
 - Güney Anadolu Dağları
 - Güneydoğu Anadolu dağları
 - Doğu Anadolu dağları
 - İç Anadolu dağları
 - Batı Anadolu dağları

B. Türkiye’nin Platoları

C. Türkiye’nin Ovaları

- 1.Kıyı Ovaları
2. İç Bölgelerdeki Ovalar

Ç. Türkiye’de Akarsuların Oluşturduğu Şekiller

1. Aşındırma Şekilleri

4. Biriktirme Şekilleri

- D. Türkiye’de Karstik Şekiller
- E. Türkiye’de Buzulların Oluşturduğu Yer Şekilleri
- F. Türkiye’de Rüzgarların Oluşturduğu Yer Şekilleri
- G. Türkiye’de Dalga ve Akıntıların Oluşturduğu Yer Şekilleri
- H. Türkiye’de Yer Göçmeleri ve Yer Kaymaları
- I. Türkiye’de Toprak Erozyonu ve Korunma Yolları

Ünite II. TÜRKİYE’NİN YERÜSTÜ VE YER ALTI SULARI (Hidrografyası)

A. Türkiye’nin Akarsuları

- 1- Akarsularımızın Genel Özellikleri
- 2- Başlıca Akarsularımız
 - a) Karadeniz’e dökülen akarsular
 - b) Marmara Denizi’ne dökülen akarsular
 - c) Ege Denizi’ne dökülen akarsular
 - d) Akdeniz’e dökülen akarsular
 - e) Basra Körfezi’ne dökülen akarsular
 - f) Hazar Denizi’ne dökülen akarsular
- 3- Akarsu Havzalarımız
 - a) İç Anadolu Kapalı havzaları
 - b) Göller Yöresi havzaları
 - c) Van kapalı havzası
- 4- Akarsularımızın Rejimleri
 - a) Yağmur suları ile beslenen akarsular
 - b) Kar ve buz suları ile beslenen akarsular
 - c) Kaynak suları ile beslenen akarsular
 - d) Karma rejimli akarsular

B. Türkiye’de Göller ve Oluşumları

- 1- Doğal Göller
- 2- Baraj Gölleri

C. Türkiye’nin Yeraltı Suları ve Kaynaklar

Ç. Türkiye'nin Kaplıcaları ve Maden Suları

- Güney Marmara Anadolu Kaplıcaları
- Batı ve Güneybatı Anadolu Kaplıcaları
- İç Batı Anadolu Kaplıca ve Maden Suları
- Güney Anadolu Kaplıca ve Maden Suları

Ünite III. TÜRKİYE'NİN İKLİMİ

A. Türkiye'nin İklimini Etkileyen Faktörler

- 1- Matematik Konumu
- 2- Özel Konumu
 - a) Etrafindaki denizlerin etkisi
 - b) Etrafindaki kara kütlelerinin etkisi
 - c) Etrafindaki basınç merkezlerinin etkisi
 - d) Yeryüzü şekillerinin etkisi

B. Türkiye'de İklim Elemanları

- 1- Sıcaklık
 - a) Yıllık ortalama sıcaklık dağılışı
 - b) Ocak ayındaki ortalama sıcaklık dağılışı
 - c) Temmuz ayındaki ortalama sıcaklık dağılışı
 - d) Türkiye'de don olayı ve önemi
- 2- Türkiye'de basınç ve Rüzgarlar
 - a) Günlük rüzgarlar
 - b) Yerel (Mevzii) rüzgarlar
- 3- Türkiye'de Nemlilik ve Yağış
 - a) Oluşumlarına göre yağış tipleri :
(Orografik yağışlar, cephe yağışları, konveksiyon yağışlar)
 - b) Türkiye'de yağış çeşitleri ve önemi
(yağmur, kar, dolu)
 - c) Türkiye'de yağışın dağılışı
 - d) Türkiye'de sis ve önemi
 - e) Türkiye'de kuraklık ve kurak bölgeler

C. Türkiye’de Hava Tahminleri ve Belirtilmesi

Ç. Türkiye’de İklim Çeşitleri

- 1- Karadeniz İklimi
- 2- Akdeniz İklimi
- 3- Karasal İklim

Ünite IV. TÜRKİYE’NİN BİTKİ ÖRTÜSÜ

A. Ormanlar

- 1- Karadeniz Ormanları
- 2- Batı Anadolu Ormanları
- 3- Akdeniz Ormanları
- 4- Doğu ve İç Anadolu Ormanları
- 5- Ormanların Korunması ve Faydaları

B. Maki

C. Bozkır

Ç. Yüksek Dağ Çayırları

D. Türkiye’de Ağaçlandırma Çalışmaları ve Ağaçlandırmanın Önemi

Ünite V. TÜRKİYE’DE TOPRAKLARIN OLUŞUMU VE BAŞLICA TOPRAK TİPLERİ

A. Toprakların Oluşumu

B. Toprak Tipleri

- 1- Yerli Topraklar (Anakaya üzerinde oluşmuş topraklar)
- 2- Taşınmış Topraklar (Alüvyal topraklar)

TÜRKİYE’NİN BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYASI (11.SINIF)

ACIKLAMA :

Lise, Anadolu, Yab.Dil.Ağır. Liselerin Sos.Bil., Türkçe-Mat.
Alanlarının 11.Sınıflarında : Alan dersi, Yab.Dil, Spor, Sanat (R/M)
Alanlarının 11.sınıflarında : Alan Seçmeli Ders, A.G.S.L. Sanat
(Resim/Müzik) Böl. 11.Sınıflarında : Alan Seçmeli Ders, Fen Liselerinin
11.Sınıflarında : Seçmeli Ders

TÜRKİYE’NİN BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYASI-1 (11.SINIF)

I.BÖLÜM

TÜRKİYE’DE NÜFUS

- Nüfus ve Nüfus Coğrafyası
- Nüfus Coğrafyasının Coğrafya Bilimi İçindeki Yeri

1.Ünite : Türkiye’nin Nüfusu

1. Türkiye’de Nüfus ve Nüfus Sayımları
2. Nüfus Artışı ve Sonuçları
3. Türkiye’de Nüfusun Coğrafi Dağılışı ve Bu Dağılışı Etkileyen Faktörler
4. Nüfus Yoğunluğu
 - a) Aritmetik yoğunluk
 - b) Tarımsal yoğunluk
 - c) Fizyolojik yoğunluk
5. Türkiye Nüfusunun Özellikleri
 - a) Nüfusun yaş gruplarına ve cinsiyetine göre dağılımı
 - b) Aktif nüfus

- c) Çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılımı
- d) Nüfusun eğitim durumu
- e) Kırsal-kentsel nüfus

II. Ünite : Türkiye’de Nüfus Hareketleri

1- Nüfusun Artışı ve Nüfus Artışını Etkileyen Faktörler

2- Göçler

- a. İç Göçler
- b. Dış Göçler

II.BÖLÜM

TÜRKİYE’DE YERLEŞME

- Yerleşme Coğrafyası ve Gelişimi
- Yerleşme Alanı ve Yerleşme Alanını Sınırlandıran Faktörler

1.Ünite : Türkiye’de Yerleşme

1- Türkiye’de Yerleşmenin Tarihçesi

2- Türkiye’de Yerleşme Şekilleri

1- Kır yerleşmeleri

- a) Köy altı yerleşmeleri
- b) Köyler

2- Şehirler

- a) Şehirlerin ortaya çıkışı
- b) Şehirlerin sınıflandırılması
 - Nüfuslarına göre
 - Fonksiyonlarına göre
 - a. Tarım şehirleri
 - b. Ticaret şehirleri
 - c. Liman şehirleri

3- Şehirlerin Gelişmeleri ve sorunları

4- Türkiye’de mesken tipleri

TÜRKİYE’NİN BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYASI

GİRİŞ : Türkiye Ekonomisini Etkileyen Faktörler

- 1- Coğrafi konum
- 2- Yer şekilleri
- 3- İklim
- 4- Nüfus ve yerleşme

I.ÜNİTE : Türkiye’de Tarım

- 1- Türkiye Topraklarından Yararlanma
- 2- Türkiye’de Tarımı Etkileyen Faktörler
 - a) Toprak ve bakımı
 - b) Sulama
 - c) Gübreleme
 - d) Makineleşme
 - e) Pazarlama
 - f) Tarımı Destekleyen Kuruluşlar
- 3- Tarla ve Bahçe Kùltürleri
 - a) Tahıllar (Buğday, arpa, mısır, pirinç ve diğerleri)
 - b) Baklagiller (fasulye, nohut, mercimek, bakla ve diğerleri)
 - c) Sanayi bitkileri (tütün, pamuk, şeker pancarı ve diğerleri)
 - d) Yağ bitkileri
 - e) Yem bitkileri
 - f) Sebzecilik
 - g) Meyvecilik
 - h) Zeytincilik
 - i) Bağcılık
 - j) Çay

k) Seracılık

4- Tarımın Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi

II.ÜNİTE : Türkiye’de Hayvancılık

1- Hayvancılığı Etkileyen Faktörler

- a) Hayvan soylarının ıslahı
- b) Otlakların ıslahı
- c) Besicilik ve ahır hayvancılığı

2- Türkiye’de Hayvan Varlığı ve Coğrafi Dağılışı

- a) Küçükbaş hayvancılık
- b) Büyükbaş Hayvancılık
- c) Kümes hayvancılığı
- d) İpek böcekçiliği
- e) Arıcılık

3- Su Ürünleri

- a) Deniz balıkçılığı
- b) Tatlı su balıkçılığı
- c) Kültür balıkçılığı
- d) Diğer su ürünleri

III.ÜNİTE : Türkiye’de Ormanlar ve Orman İşletmeciliği

1- Türkiye Ormanlarının Coğrafi Dağılışı

2- Ormanlardan Yararlanma ve Orman Ürünleri

3- Ağaçlandırma

4- Ormanların Önemi ve Korunması

5- Ormancılığın Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi

IV:ÜNİTE : Türkiye’de Madenler ve Enerji Kaynakları

1- Madenler

- Demir
- Bakır
- Krom

- Boksit
- Bor mineralleri
- Kükürt
- Zımpara taşı
- Barit
- Tuz ve diğer madenler

2- Enerji Kaynakları

- Taş kömürü
- Linyit
- Petrol
- Doğalgaz
- Su gücü
- Rüzgar gücü
- Jeotermal kaynaklar
- Radyoaktif mineraller

3- Madencilik ve Enerji Üretiminin Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi

V:ÜNİTE : Türkiye’de Sanayi

- 1- Sanayinin Kurulması İçin Gerekli Şartlar
- 2- Türkiye’de Sanayinin Kuruluşu ve Gelişimi
- 3- Türkiye’de Sanayi kolları
 - a) Besin sanayi
 - b) Tütün ve ispirtolu içki
 - c) Dokuma, deri ve giyim
 - d) Maden sanayi
 - e) Makine sanayi
 - f) Kimya sanayi
 - g) Orman ürünleri sanayi
 - h) Çimento, cam ve seramik sanayi
- 4- Sanayinin Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi

VI.ÜNİTE : Türkiye’de Ulaşım

- 1- Türkiye’de Ulaşımı Etkileyen Tabi ve Beşeri Faktörler
- 2- Türkiye’de Kara Ulaşımı
 - a) Karayolları
 - b) Demiryolları
- 3- Türkiye’de Deniz Ulaşımı
 - a) Başlıca limanlarımız
 - b) Ticaret filomuz
- 4- Türkiye’de Hava Ulaşımı ve Hava Limanlarımız

VII.ÜNİTE : Türkiye’de Ticaret

- 1- İç Ticaret
- 2- Dış Ticaret
- 3- Transit Ticaret

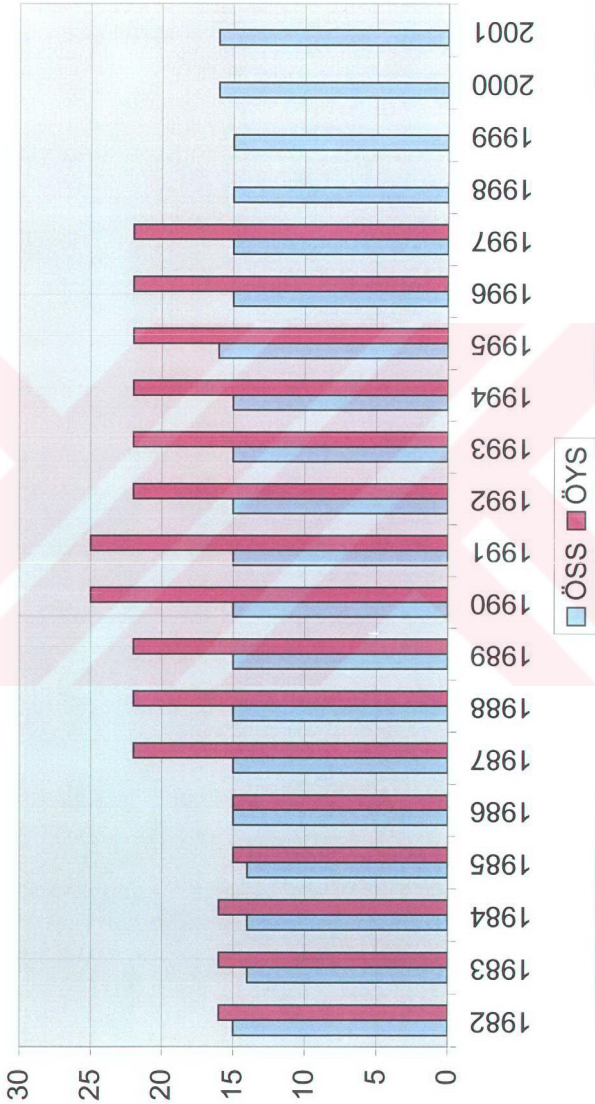
VIII.ÜNİTE : Türkiye’de Turizm

- 1- Türkiye’de Turizmi Etkileyen Faktörler
- 2- Türkiye’nin Turistik Değerleri
 - a) Doğal Güzellikler
 - b) Tarihi Değerler
- 3- Türkiye’de Turizmin Gelişmesi
- 4- Turizmin Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi

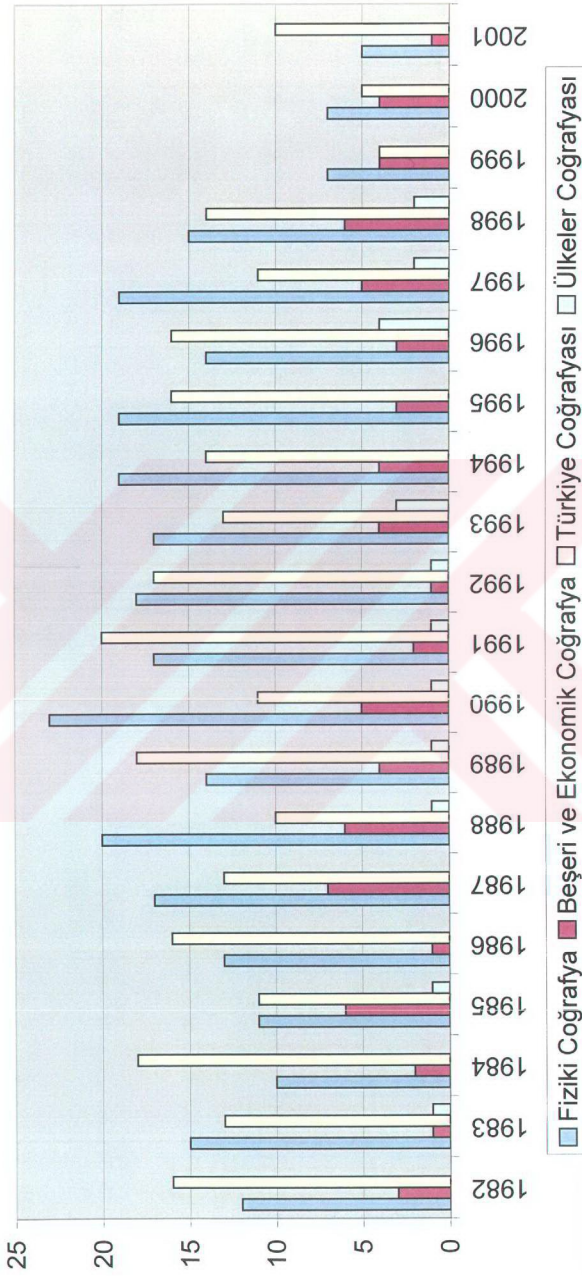

GRAFİKLER

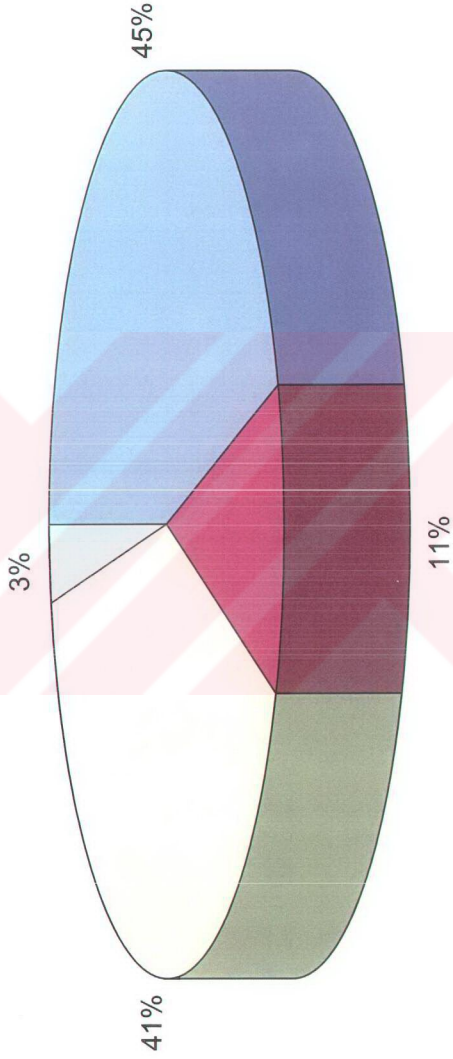
GRAFİK 1: YILLARA GÖRE ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA ÇIKMIŞ
COĞRAFYA SORU SAYILARI
(1982-2001)

**GRAFİK 2: YILLARA VE GENEL OLARAK KONULARA GÖRE
COĞRAFYA SORU SAYILARI
(ÖSS-ÖYS)**

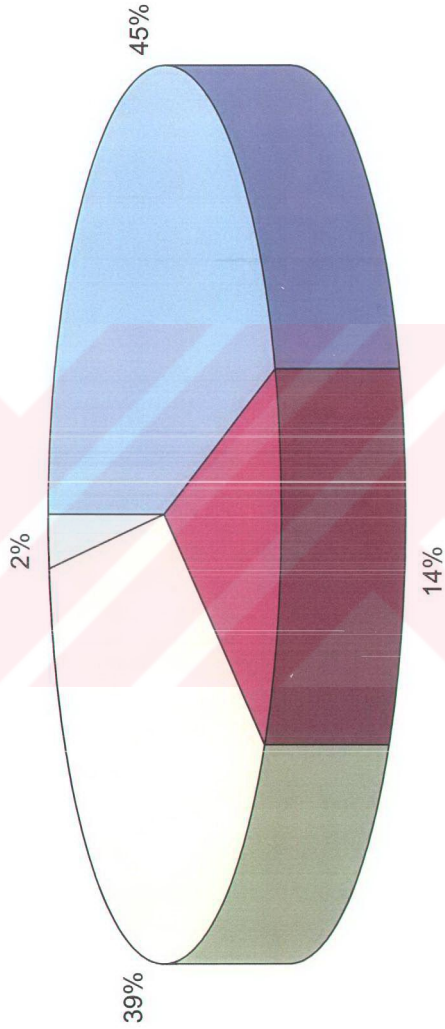

GRAFİK 3: KONULARA GÖRE ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA ÇIKMIŞ
COĞRAFYA SORULARI
(1982-2001 ÖSS-ÖYS)

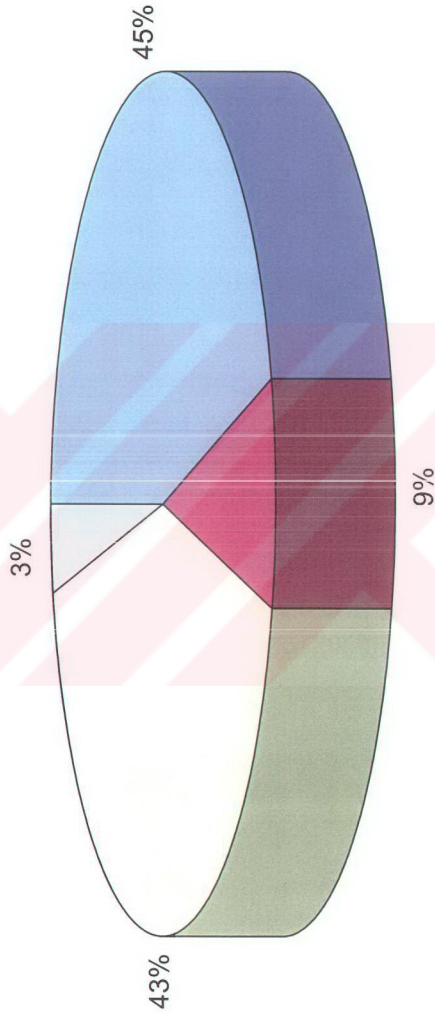
■ FİZİKLİ COĞ. ■ BEŞ. VE EKO.COĞ. ■ TÜRKİYE COĞ. ■ ÜLKELER COĞ.

**GRAFİK 4: KONULARA GÖRE ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA ÇIKMIŞ
COĞRAFYA SORULARI
(1982-2001 ÖSS)**

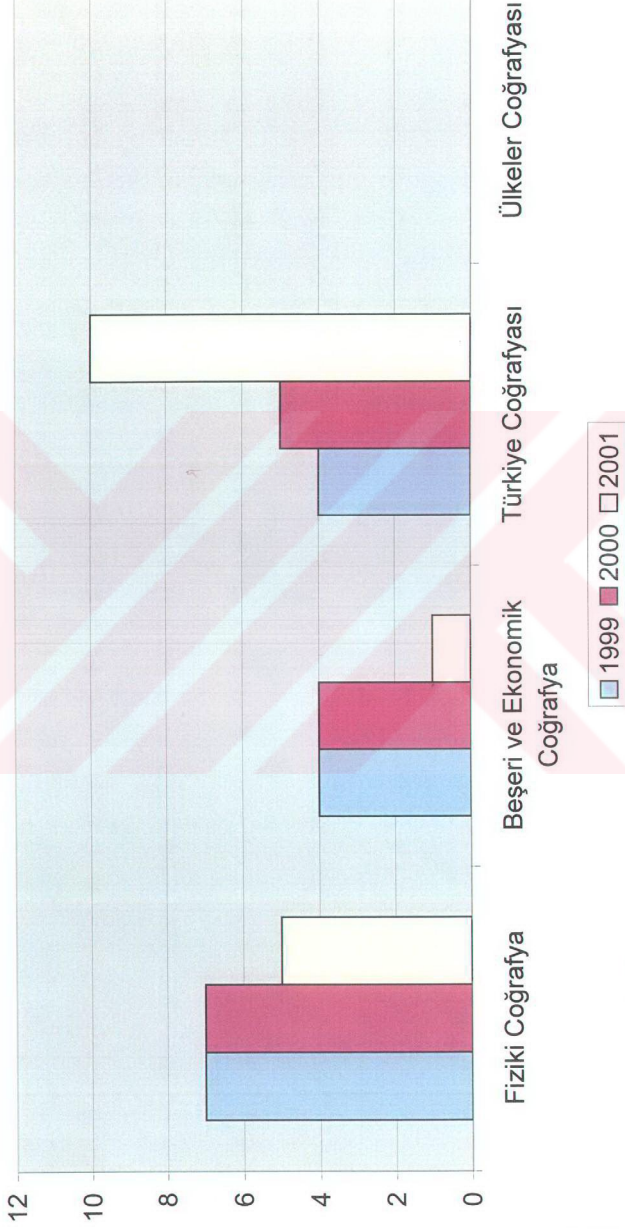
■ FİZİKİ COĞRAFYA ■ BEŞ. VE EKO. COĞ. ■ TÜRKİYE COĞRAFYASI ■ ÜLKELER COĞ.

**GRAFİK 5: KONULARA GÖRE ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA ÇIKMIŞ
COĞRAFYA SORULARI
(1982-1998 ÖYS)**

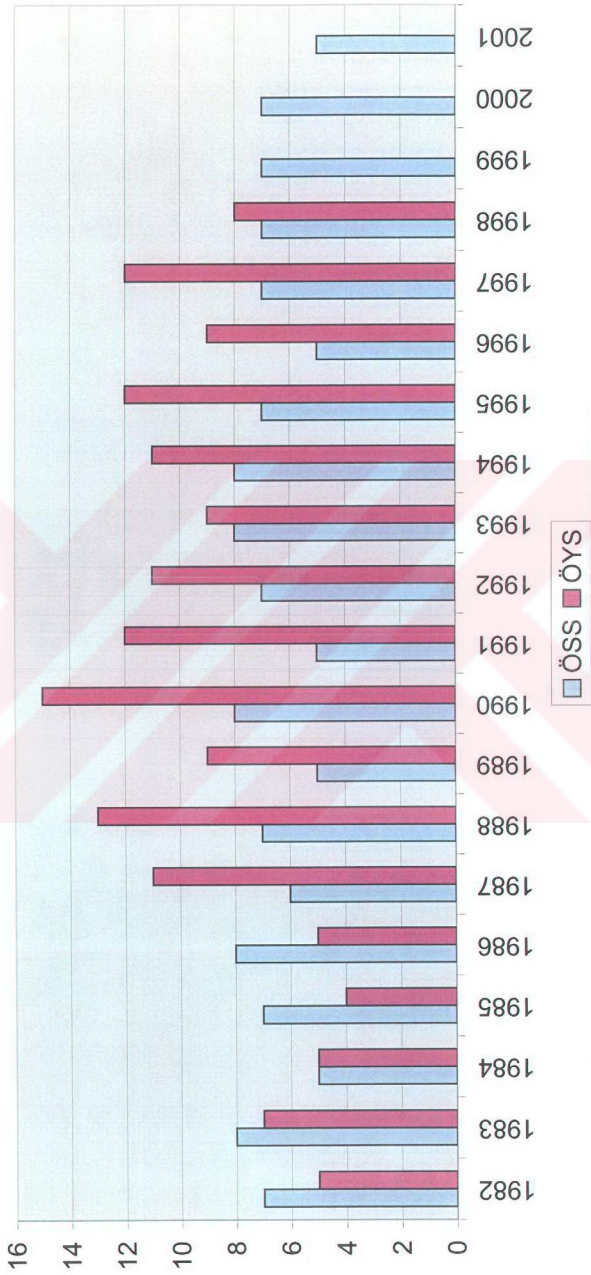

■ FİZİKİ COĞ. ■ BEŞ. VE EKO. COĞ. ■ TÜRKİYE COĞ. ■ ÖLKELER COĞ.

GRAFİK 6: 1999-2001 ÖSS COĞRAFYA SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

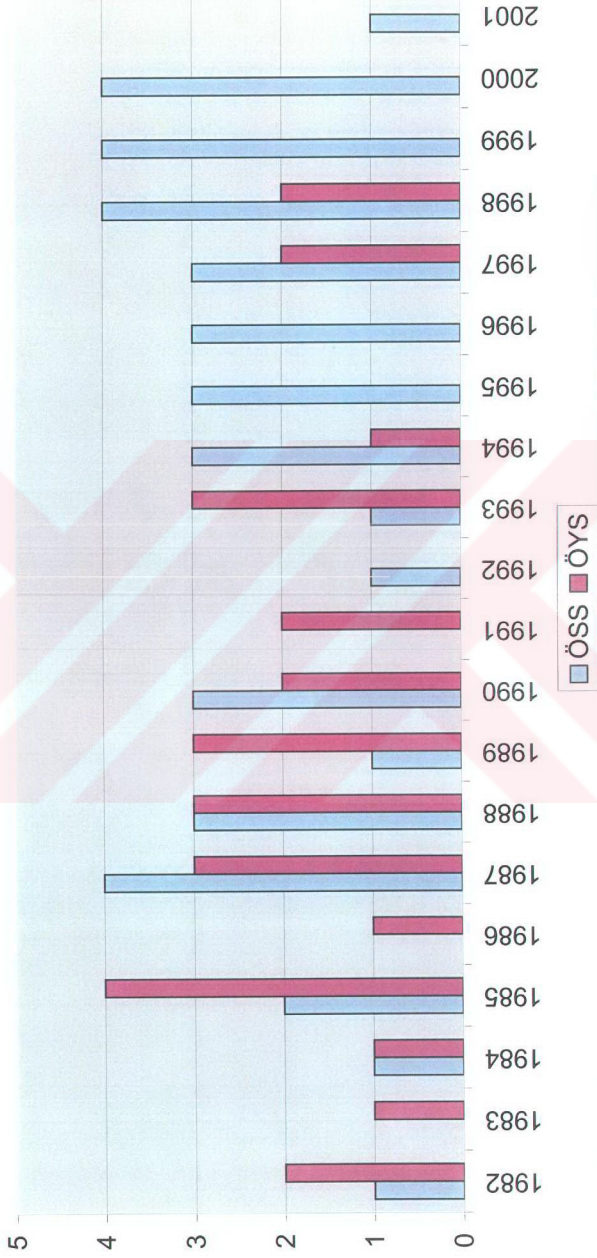
**GRAFİK 7: YILLARA GÖRE ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA ÇIKMIŞ FİZİKİ
COĞRAFYA SORULARI
(1982-2001)**

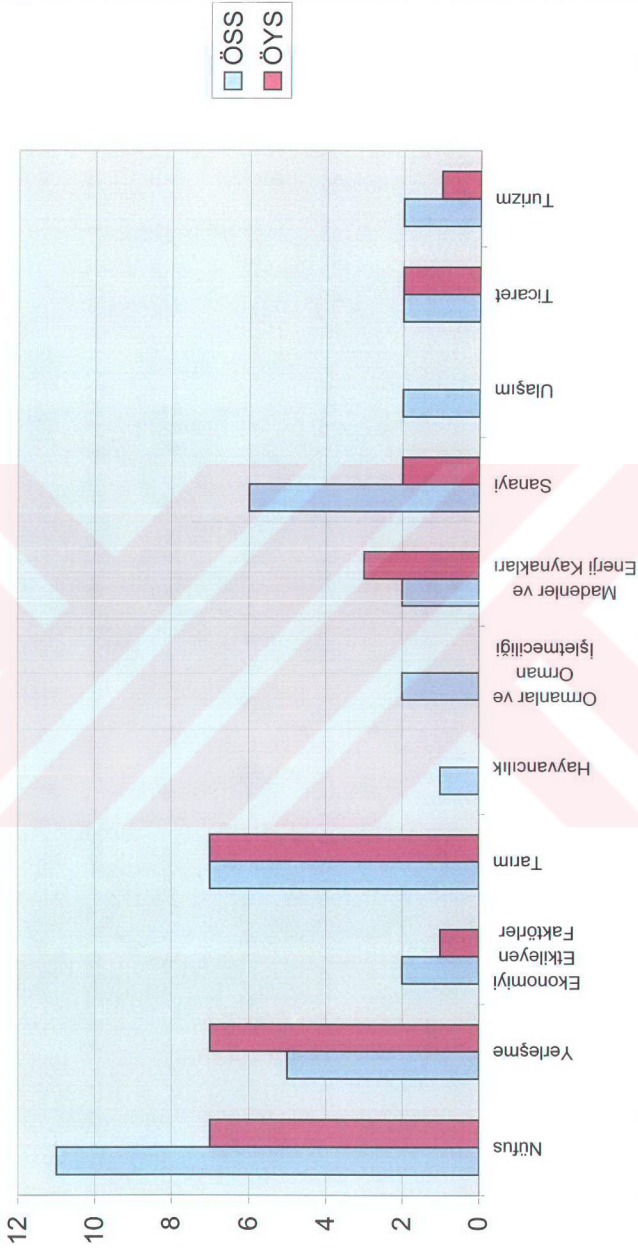
GRAFİK 8: FİZİKİ COĞRAFYA SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI
(1982-2001 ÖSS-ÖYS)

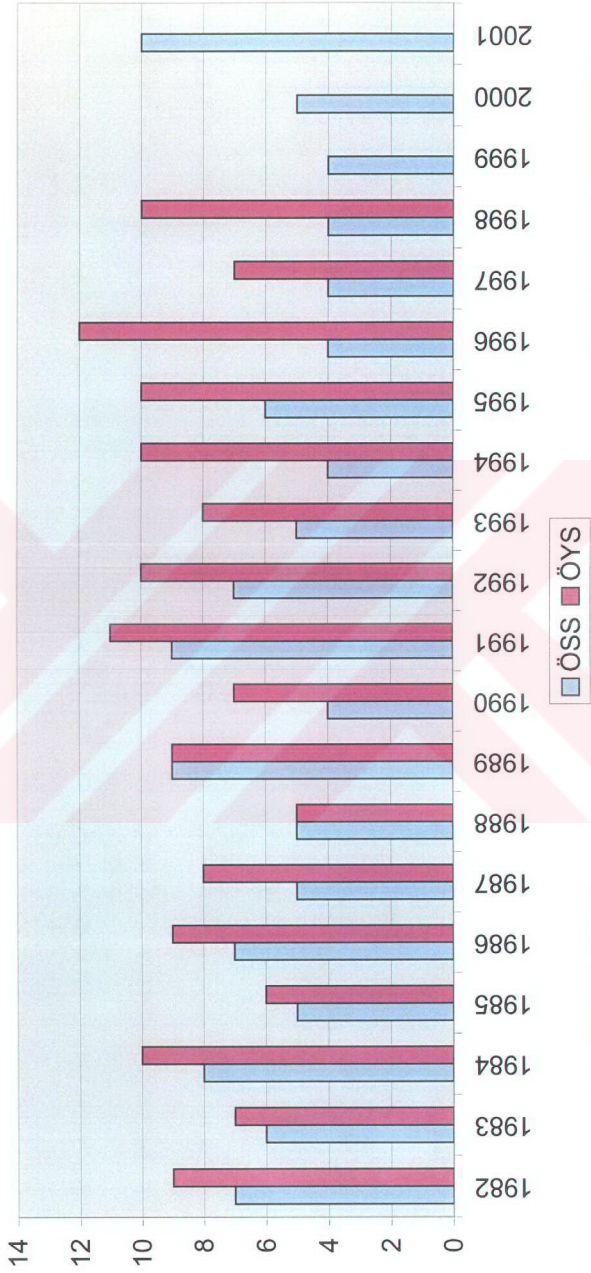
GRAFİK 9: YILLARA GÖRE ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA ÇIKMIŞ BEŞERİ
VE EKONOMİK COĞRAFYA SORULARI
(1982-2001)

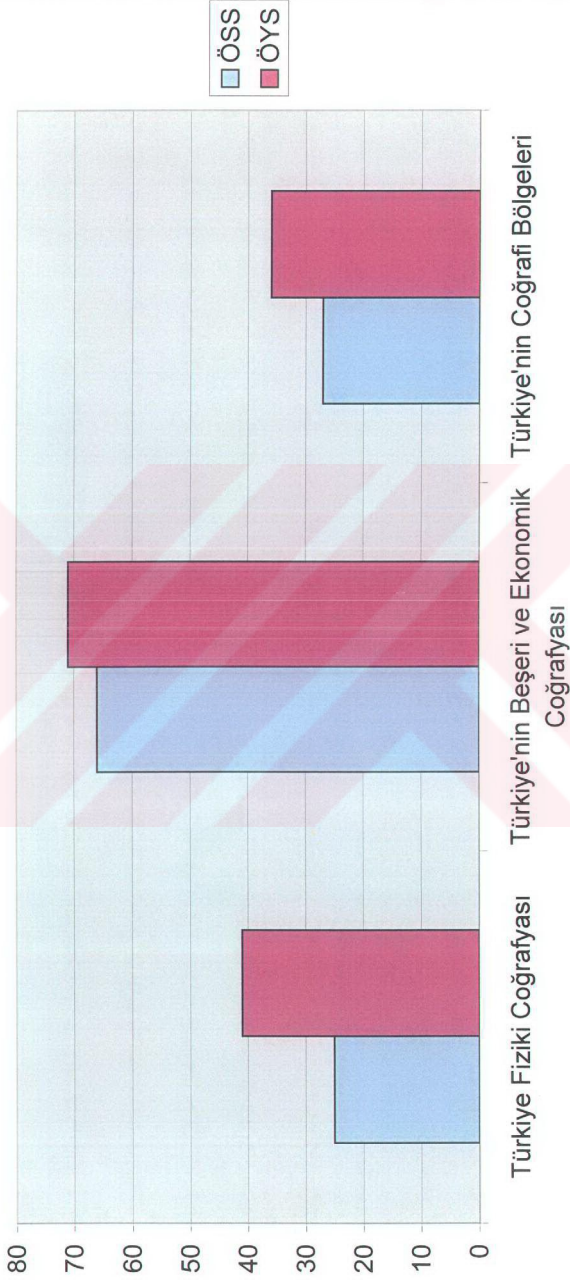
**GRAFİK 10: BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYA
SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI
(1982-2001 ÖSS-ÖYS)**

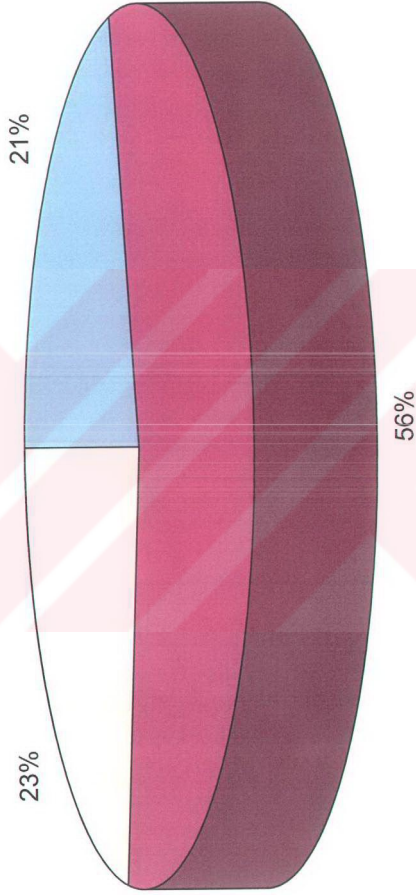
**GRAFİK 11: YILLARA GÖRE ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA ÇIKMIŞ
TÜRKİYE COĞRAFYASI SORULARI
(1982-2001)**

GRAFİK 12: TÜRKİYE COĞRAFYASI SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI
(1982-2001 ÖSS-ÖYS)

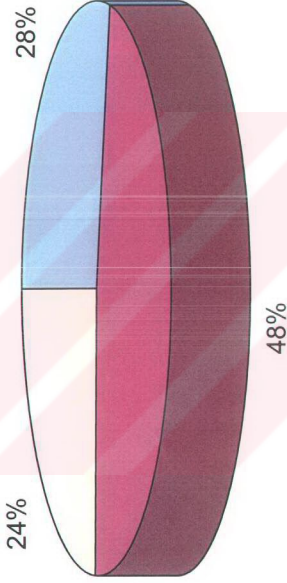

**GRFİK 13: TÜRKİYE COĞRAFYASI SORULARININ KONULARA
GÖRE DAĞILIMI
(1982-2001 ÖSS)**

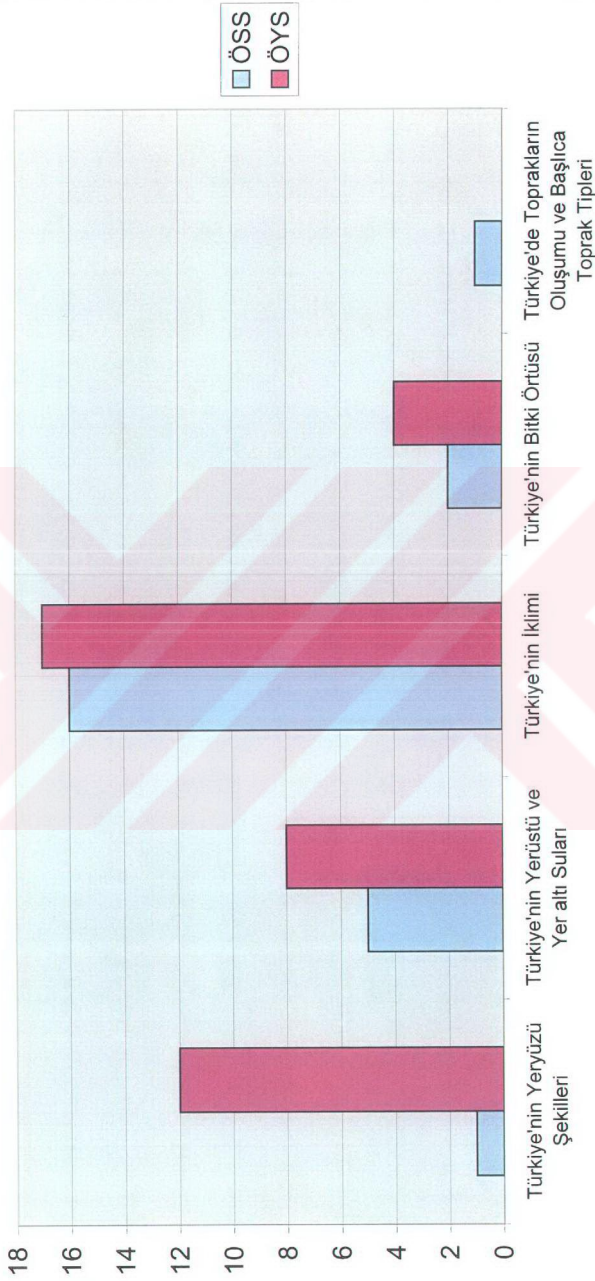
■ Türkiye Fiziki Coğrafyası ■ Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası □ Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri

GRAFİK 14: TÜRKİYE COĞRAFYASI SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI (1982-1998 ÖYS)

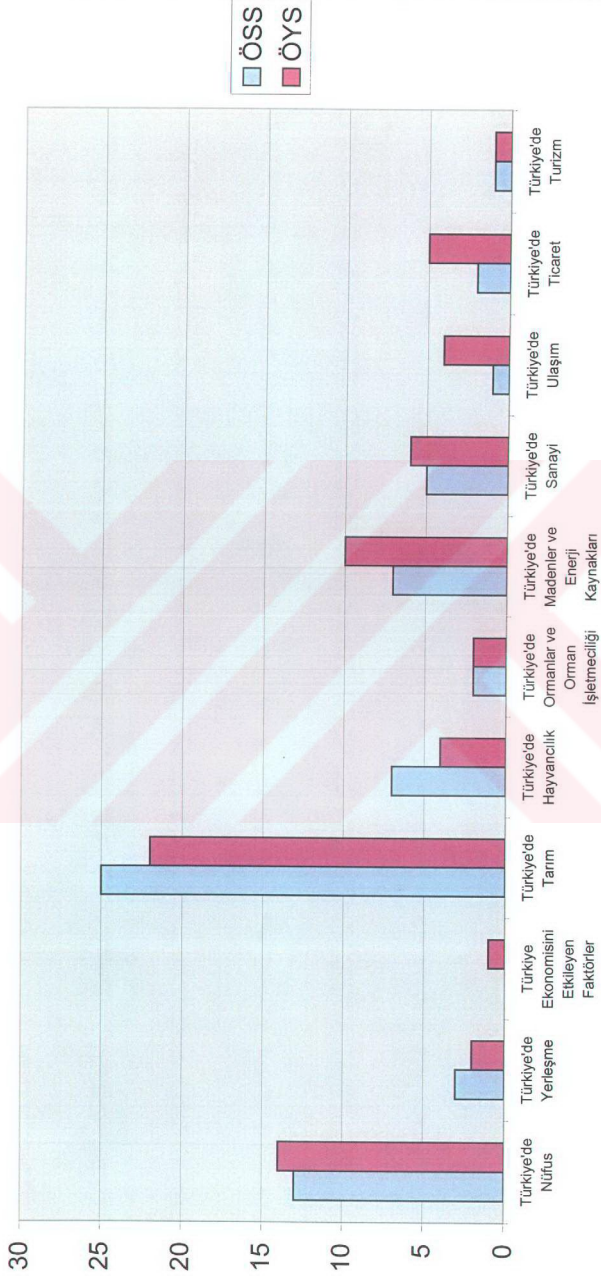

■ Türkiye Fiziki Coğrafyası ■ Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası □ Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri

GRAFİK 15: TÜRKİYE FİZİKİ COĞRAFYASI SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI
(1982-2001 ÖSS-ÖYS)

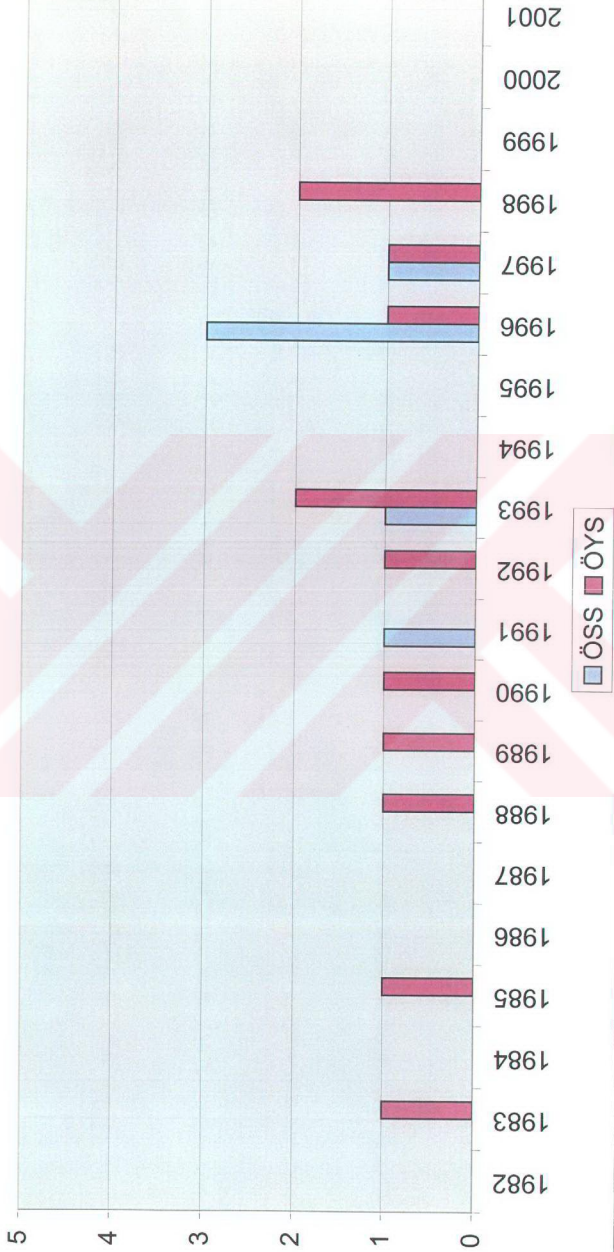
**GRAFİK 16: TÜRKİYE'NİN BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYASI SORULARININ
KONULARA GÖRE DAĞILIMI
(1982-2001 ÖSS-ÖYS)**

GRAFİK 17: TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ BÖLGELERİ SORULARININ KONULARINA GÖRE DAĞILIMI (1982-2001 ÖSS-ÖYS)

**GRAFİK 18: YILLARA GÖRE ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA ÇIKMIŞ ÜLKELER
COĞRAFYASI SORULARI
(1982-2001)**

GRAFİK 19: ÜLKELER COĞRAFYASI SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI
(1982-2001 ÖSS-ÖYS)

SORU ÖRNEKLERİ

FİZİKİ COĞRAFYA SORULARI

YERYUVARLAĞI

1. Güneşin, görünen günlük ve yıllık hareketleri gözönüne alındığında, Ankara'da yatay bir düzlem üzerine dik olarak yerleştirilen 1 metrelik bir çubuğun gölge uzunluğunun sıfır olması olanaklı mıdır, neden?
- A) Olanaklıdır. Çünkü, Haziranda gündüzler çok uzundur.
- B) Olanaklıdır. Çünkü, Güneş öğleyin tepe noktasından geçer.
- C) Olanaklı değildir. Çünkü, hareket eden Güneş değil Dünya'dır.
- D) Olanaklı değildir. Çünkü, Ankara dönen-celer dışında yer alır.
- E) Olanaklı değildir. Çünkü, çubuk uzundur.

(1982-ÖSS)

2. Yerkürenin kendi eksenini çevresindeki hızı, Ekvatorda yaklaşık 1670 km/saattir. Yerküre çevresinde, dairesel bir yörüngede hareket eden uzay aracından, Ekvator üzerindeki sabit bir nokta sürekli olarak görülmekte ise bu uzay aracının hızı için ne söylenebilir?
- A) Hep aynı nokta görüldüğünden, Yerin dönme hızına eşittir.
- B) Yörüngesi yerküreninkinden kısa olduğu için, Yerin dönme hızından küçüktür.
- C) Yerden uzaklığı bilinmediğinden, bir şey söylenemez.
- D) Yerçekiminden etkilenip etkilenmediği bilinmediğinden, bir şey söylenemez.
- E) Yerkürenin dışında döndüğü için Yerin hızından büyüktür.

(1982-ÖSS)

3. Aşağıdakilerden hangisi, yerkürenin günlük ve yıllık hareketlerine bağlı olarak değişmez?

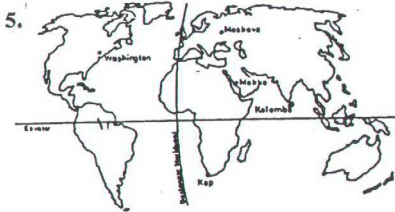
- A) Yer eksininin ekvator düzlemiyle yaptığı açı
- B) Dünyanın Güneşe göre konumu
- C) Gece ve gündüzün uzunluğu
- D) Güneşin doğuş ve batış saatleri
- E) Güneş ışınlarının yere değme açısı

(1983-ÖSS)

4. Türkiye'de Ocak ve Şubat aylarında görülen hava olayları Arjantin'de Temmuz ve Ağustos aylarında görülebilmektedir. Bu durum Arjantin'in hangi özelliği ile ilgilidir?

- A) Güney yarımkürede yer almasıyla
- B) Sürekli yüksek basınç merkezlerinin etkisinde kalmasıyla
- C) Güneydoğu alizelerine açık olmasıyla
- D) Kuzey-Güney doğrultusunda uzanmasıyla
- E) Batı rüzgârlarına kapalı olmasıyla

(1983-ÖSS)

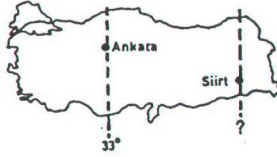

Haritada belirtilen şehirlerin hangisinde gece-gündüz uzunluğu, yıl boyunca en az değişir?

- A) Washington
- B) Moskova
- C) Kolombo
- D) Mekke
- E) Kap

(1984-ÖSS)

6.

Türkiye'de yerel saat kullanılsa, 33 derece doğu boylamında yer alan Ankara'da saat 9.00 iken Siirt'te 9.36 olur.

Buna göre, Siirt hangi boylam üzerindedir?

- A) 42 derece doğu B) 41 derece doğu
C) 40 derece doğu D) 39 derece doğu
E) 38 derece doğu

(1984-ÖSS)

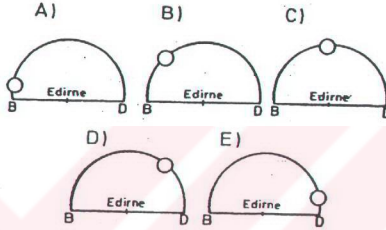
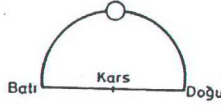
7. Bir ülke içinde, her yerin kendine özgü "yerel saat"i vardır. Ancak o ülkede bunlardan sadece biri ya da birkaçı ortak saat olarak kullanılır.

Bir ülkede birden çok ortak saat kullanılması-
nın nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Ülkede iletişim ağının yetersiz olması
B) Ülkenin Doğu-Batı yönünde geniş bir alan kaplaması
C) Büyük yerleşim merkezlerinin birbirinden uzak olması
D) Ülkenin Ekvator'a uzak olması
E) Ülkenin adalar üzerinde bulunması

(1986-ÖSS)

8. Güneş, yandaki gibi, Kars boylamı üzerindeyken Edirne'den hangi konumda görünür?

(1986-ÖSS)

9. Bir yerin matematik konumu neyi gösterir?

- A) Büyük denizlere olan uzaklığını
- B) İşlek kara ve deniz yollarına göre yerini
- C) Büyük kentlere olan yakınlığını
- D) Deniz düzeyinden olan yükseltisini
- E) Ekvatora ve başlangıç meridyenine göre yerini

(1988-ÖSS)

10. TRT'den verilen saat ayarında 40° Doğu boylamının yerel saati esas alınsaydı, 33° Doğu boylamında bulunan Ankara'da yerel saatinden kaç dakika farklı bir zaman ayarı kullanılmış olurdu?

- A) 7
- B) 10
- C) 28
- D) 33
- E) 47

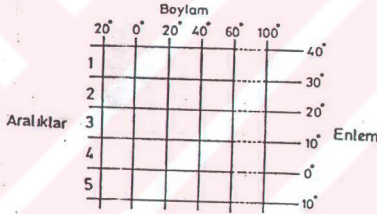
(1988-ÖSS)

11. Güneş Ekvator üzerindeyken biri Kuzey diğeri Güney yarımkürede olan iki noktada güneşin aynı saate doğması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Yükseltilerinin aynı olmasına
- B) Aynı boylam üzerinde bulunmalarına
- C) Enlem derecelerinin aynı olmasına
- D) Yerçekillerinin benzer olmasına
- E) Dönenceler arasında bulunmalarına

(1988-ÖSS)

12.

Yukarıdaki şekle göre, başlangıç meridyeni ile yengeç dönencesinin kesiştiği nokta kaç aralıkta yer alır?

- A) 1.
- B) 2.
- C) 3.
- D) 4.
- E) 5.

(1989-ÖSS)

13. Ankara'da oturan bir kişi, 21 Aralık'ta başka ülkedeki bir kente gidiyor. Gittiği yerde gündüz süresinin Ankara'dakinden daha uzun olduğunu görüyor.

Bu kişinin gittiği yer, Ankara'ya göre nereden olabilir?

- A) Kuzeydoğuda
- B) Kuzeyde
- C) Güneyde
- D) Doğuda
- E) Batıda

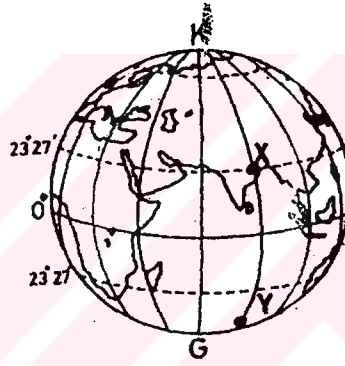
(1990-ÖSS)

14. Havanın bulutsuz olduğu bir günde, düz bir araziye dikilen çubuğun gölgesi üzerinde yapılan gözlemlerden, o yerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisini belirlemede yararlanılamaz?

- A) Boylam derecesini B) Enlem derecesini
C) Yerel saatini D) Yükseltisini
E) Bulunduğu yarımküreyi

(1990-ÖSS)

15.

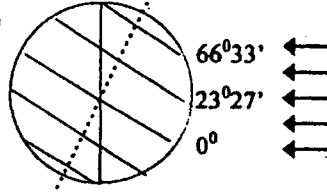

Aşağıdakilerden hangisi, şekildeki X ve Y noktaları için yıl boyunca birbirinin aynıdır?

- A) Gündüz süresi
B) Yerel saat
C) Güneş ışınlarının geliş açısı
D) Hâkim rüzgar yönü
E) Yağış rejimi

(1992-ÖSS)

16.

Aşağıdakilerden hangisi, Dünya şekilde gösterilen konumdayken gerçekleşen bir durum değildir?

- A) Güneş ışınlarının Yengeç Dönencesine dik gelmesi
- B) Ekvatorda gece gündüz sürelerinin eşit olması
- C) Güney kutup noktasında gündüz süresinin başlaması
- D) Kuzey yarımkürede yaz mevsiminin yaşanması
- E) Aydınlanma dairesinin kutup dairelerine teğet geçmesi

(1996-ÖSS)

17. a uçağı Kutup dairesi, b uçağı Yengeç dönencesi, c uçağı ise Ekvator üzerinde, yerden aynı yükseklikten uçarak Dünya çevresindeki turlarını aynı sürede tamamlıyorlar.

Aşağıdakilerin hangisinde, bu uçaklar, hızı en az olandan en fazla olana doğru sıralanmıştır?

- A) $c < b < a$
- B) $b < c < a$
- C) $c < a < b$
- D) $a < b < c$
- E) $b < a < c$

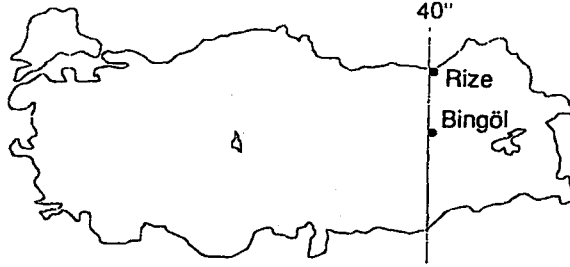
(1997-ÖSS)

18. Türkiye'de yaz saati uygulaması için saatler bir saat ileri alındığında aşağıdaki illerin hangisinde yerel saat ile ulusal saat arasındaki fark en az olur?

- A) Edirne
- B) Çanakkale
- C) Diyarbakır
- D) Trabzon
- E) Iğdır

(1998-ÖSS)

19. Aşağıdaki haritada, Rize ile Bingöl merkezlerinin yakınından geçen boylam gösterilmiştir.

Haritadaki bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi Rize ve Bingöl'de aynıdır?

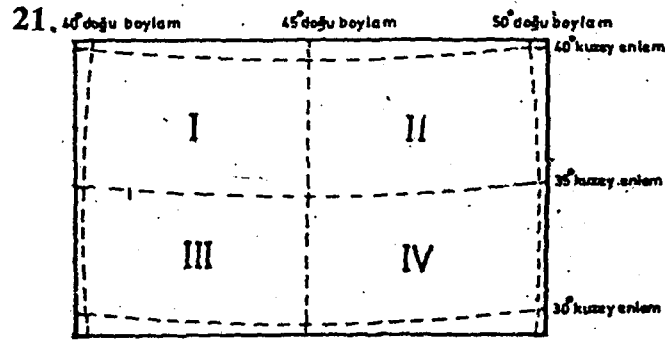
- A) Yerel saat
- B) Bitki örtüsü
- C) Yıllık sıcaklık ortalaması
- D) Ekvator'a olan uzaklık
- E) Başlangıç meridyenine olan uzaklık

(2000-ÖSS)

20. Kırkinci paralel üzerindeki bir noktanın hangi yarımkürede yer aldığı aşağıdakilerin hangisine bakılarak saptanamaz?

- A) Gece-gündüz süresinin eşit olduğu güne
- B) Gündüz süresinin uzamaya başladığı güne
- C) Gölge boyunun en kısa olduğu aya
- D) Sıcaklık ortalamasının en düşük olduğu aya
- E) Cisimlerin öğle saatindeki gölgesinin yönüne

(2001-ÖSS)

Yukarıda enlem ve boylam dereceleriyle belirlenmiş bölgenin Türkiye'ye ait olan kesimi kaç numaralı bölüm ya da bölümler içinde kalır?

- A) Yalnız I B) I ve III
C) III ve IV D) II ve IV
E) Yalnız IV

(1982-ÖYS)

22. Yerel saatleri bir saat farklı olan iki nokta arasında kaç derecelik boylam farkı vardır?

- A) 4 B) 10 C) 15 D) 16 E) 20

(1985-ÖYS)

23. Yeryüzünün herhangi bir kesiminde yıl boyunca aynı mevsimin hüküm sürmesi neye bağlıdır?

- A) Yeryüzünün sade bir yapıya sahip olmasına
B) Yeryüzünün tümüyle kara ya da tümüyle deniz olmasına
C) Yer yörüngesinin daire biçiminde olmasına
D) Yerin sadece Güneş çevresinde hareket etmesine
E) Yer ekseninin yörünge düzlemine dik olmasına

(1985-ÖYS)

24.

Yukarıdaki harita üzerinde belirlenmiş noktaların hangisinde gece ve gündüz süresi yıl boyunca birbirine en yakındır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

(1987-ÖYS)

25. Türkiye'nin her yerinde 45° Doğu meridyeninin yerel saati kullanılmaktadır.

Güneş, 21 Mart'ta, 44° Doğu meridyenindeki Iğdır'da saat 4.20'de doğduğuna göre, 29° Doğu meridyenindeki İstanbul'da, aynı gün saat kaçta batar?

- A) 15.20 B) 16.45 C) 17.20
D) 18.45 E) 19.00

(1991-ÖYS)

26. Aşağıdakilerden hangisi hem gece-gündüz sürelerinin farklı olmasında hem de mevsimlerin meydana gelmesinde rol oynar?

- A) Ekliptik ile eksen arasında bir açının olması
B) Yörüngenin elips şeklinde olması
C) Yerkürenin eksenî çevresinde dönmesi
D) Yerkürenin eksenî çevresinde dönüş hızının Ekvator'da fazla olması
E) Yerin kutuplarda basık olması

(1993-ÖYS)

27. Aynı meridyen üzerinde bulunan X ve Y noktaları arasındaki uzaklık 6438 km dir.

X noktası Ekvator üzerinde olduğuna göre, Y noktası hangi paralel daıresi üzerinde yer alır?

- A) 26 B) 32 C) 44 D) 58 E) 65

(1993-ÖYS)

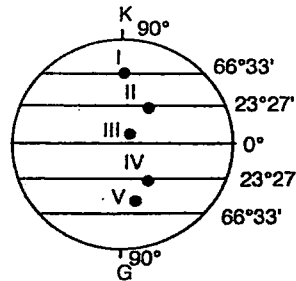
28. Ekvator'dan 1665 km kuzeyde olan Y noktasının yerel saati, başlangıç meridyenindeki bir yerin yerel saatinden 72 dakika ileridedir.

Buna göre Y noktasının koordinatları aşağıdaki-lerden hangisidir?

A) 10° Kuzey	72° Doğu
B) 15° Kuzey	18° Doğu
C) 15° Kuzey	36° Doğu
D) 15° Kuzey	18° Batı
E) 10° Kuzey	72° Batı

(1997-ÖYS)

29. Aşağıdaki şekilde, yerküre üzerinde beş nokta verilmiştir.

21 Aralık'ta, bu noktalardan hangisi güneş ışınlarını dik, hangisi en dar açıyla alır?

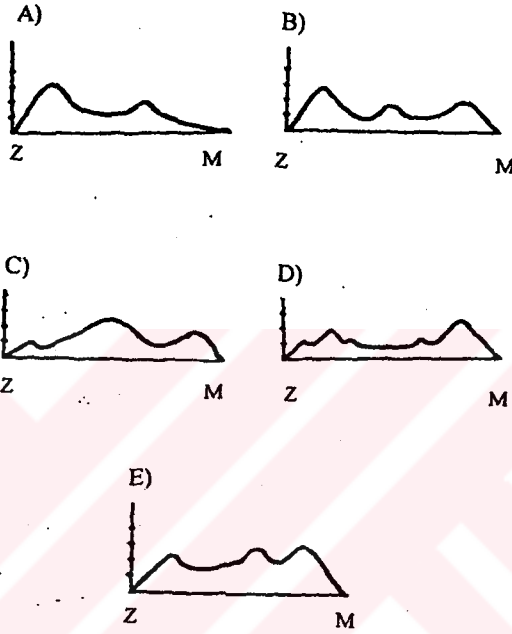
Güneş ışınlarını dik açıyla alan nokta Güneş ışınlarını en dar açıyla alan nokta

A)	II	V
B)	IV	I
C)	III	IV
D)	III	I
E)	IV	II

(1998-ÖYS)

HARİTA BİLGİSİ

1. Aşağıdakilerden hangisi, Zonguldak ile Mersin arasında çıkarılacak profile en yakındır?

(1982-ÖSS)

2. Ölçeği 1 olan bir haritada 5 cm lik
200.000

uzaklık gerçekte kaç km dir?

A) 2 B) 5 C) 10 D) 20 E) 40

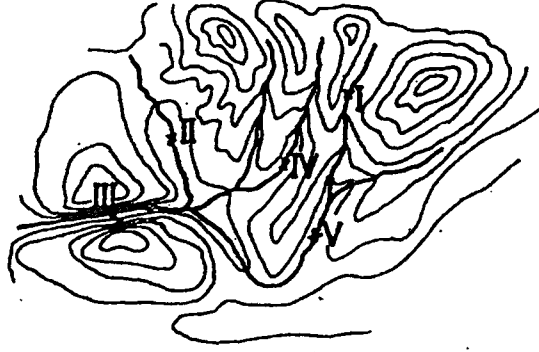
(1982-ÖSS)

3. İki kent arasındaki uzaklık 10 km. dir. Bir haritada bu uzaklık 10 cm. ile gösterildiği- ne göre bu haritanın ölçeği nedir?

A) $\frac{1}{10.000}$ B) $\frac{1}{25.000}$ C) $\frac{1}{50.000}$
D) $\frac{1}{100.000}$ E) $\frac{1}{200.000}$

(1983-ÖSS)

4.

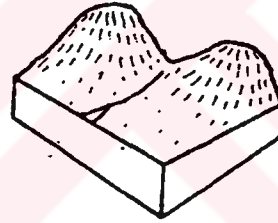

Haritada görülen akarsu vadisinde, yamaçların en dik olduğu kesim hangisidir?

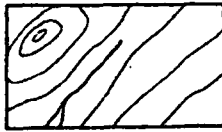
- A) I B) II C) III D) IV E) V

(1983-ÖSS)

5. Yandaki blok diyagramda görülen yerşeklinin, eşyüksekti eğrileriyle gösterilmiş şekli aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A)

B)

C)

D)

E)

(1985-ÖSS)

6. Eşyüksekti eğretilerinin uzunluğu arazinin engebeliliğine göre değişir. Bazı yerlerde de bir nokta halini alabilir.

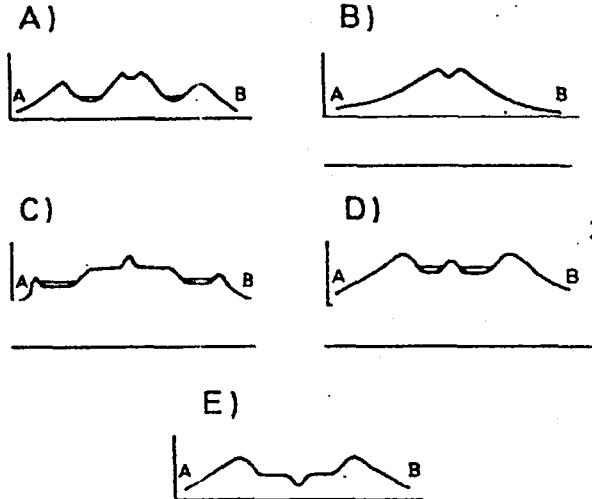
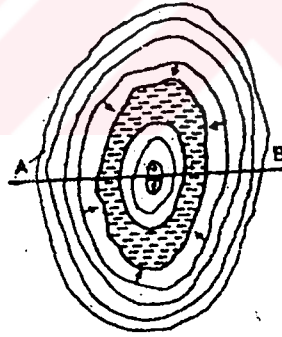
Aşağıdakilerden hangisi eşyüksekti eğrisinin nokta halinde gösterildiği yerlerden biridir?

- A) Vadi tabanları
- B) Dağ dorukları
- C) Deniz kıyıları
- D) Göl yüzeyleri
- E) Dik yamaçlar

(1987-ÖSS)

7. Haritada işareti, çevresine göre çukur olan kapalı alanları gösterir.

Buna göre, aşağıda eş yüksekti eğrileriyle çizilmiş haritası verilen volkan konisinin, AB doğrultusunda çıkarılmış profili aşağıdakilerden hangisidir?

(1989-ÖSS)

8. Bir ülkenin tümüyle gösterildiği bir fiziki duvar haritası ile aynı ülkenin tümüyle gösterildiği atlas sayfasındaki bir fiziki harita

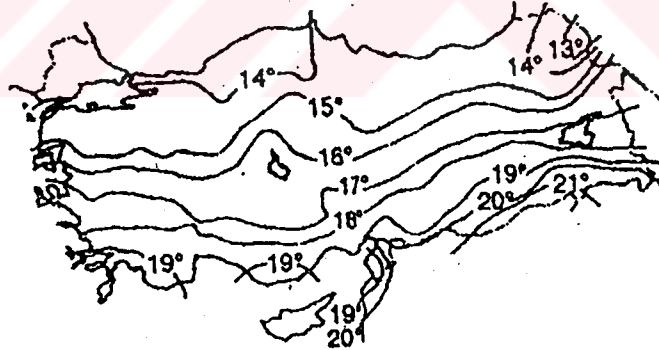
- I. Yükselti değerleri
- II. Ayrıntıları gösterme gücü
- III. Coğrafi koordinatlar
- IV. Ölçek

özelliklerinden hangisi bakımından benzerlik gösterir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

(1993-ÖSS)

9. Aşağıda, Türkiye'nin yıllık sıcaklık ortalamalarına göre indirgenmiş izoterm haritası verilmiştir.

Bu haritayla ilgili aşağıdaki açıklamalardan hangisi yanlıştır?

- A) En düşük sıcaklıkla en yüksek sıcaklık arasındaki fark 8°C'den fazladır.
- B) En düşük sıcaklıklar Kuzeydoğu Anadolu'dadır.
- C) Sıcaklık genelde güneyden kuzeye gittikçe azalmaktadır.
- D) Aynı enlem üzerindeki yerlerde sıcaklıklar birbirine eşittir.
- E) En yüksek sıcaklıklar Güneydoğu Anadolu'dadır.

(1998-ÖSS)

10. Bir harita üzerinde A ve B kentleri arasındaki uzaklık "c" olarak ölçülmüşse, bu uzaklığın gerçek değeri (arazideki uzunluğu) nasıl hesaplanır?

- A) "c" harita ölçeğinin payı ile çarpılır.
- B) "c" harita ölçeğinin paydası ile çarpılır.
- C) Harita ölçeği ile "c" toplanır.
- D) Harita ölçeği ile "c" nin karesi çarpılır.
- E) Harita ölçeği "c" ye bölünür.

(1983-ÖYS)

11. Eşyüksekti eğrileri (isohips) yöntemiyle çizilmiş bir yerçekli haritasında, sıfır metre eğrisinin geçtiği yerlerden biri, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kıyı çizgisi
- B) Doruk noktası
- C) Etek düzlüğü
- D) Boyun noktası
- E) Deniz dibi

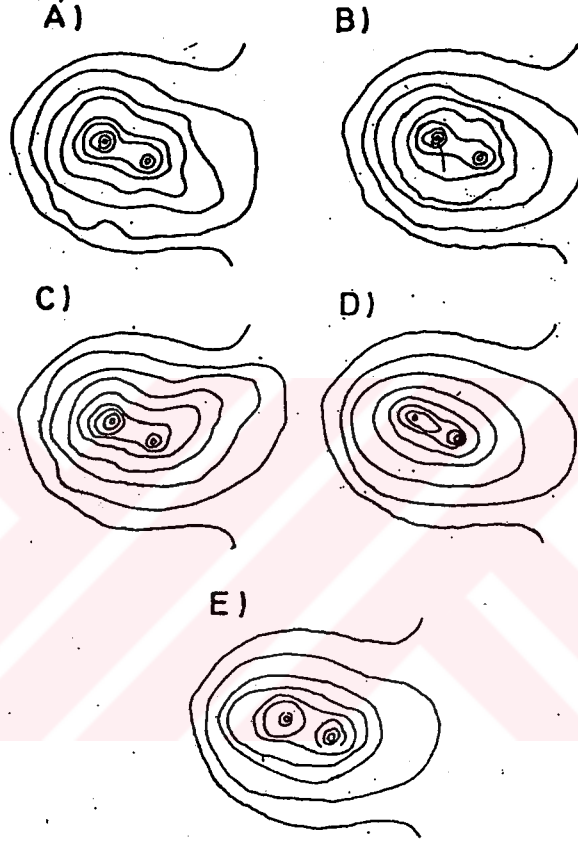
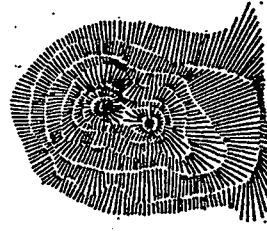
(1984-ÖYS)

12. Küçük ölçekli haritalarla büyük ölçekli haritalar hangi bakımdan birbirinden farklıdır?

- A) Yerçekillerini gösterme biçimi
- B) Ayrıntıları gösterme gücü
- C) Çizim yöntemi
- D) Profil çıkarma yöntemi
- E) Uzunluk hesaplama yöntemi

(1987-ÖYS)

13. Yandaki haritada tarama yöntemiyle gösterilen yer şeklinin, eşyüksekti eğrileriyle gösterilmiş biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

(1987-ÖYS)

14. Harita ve plan aşağıda verilen özelliklerden hangileri bakımından birbirine benzer?

- I. Kullanım alanı
- II. Kuşbakışı çizilmiş olma
- III. Bir ölçeğe göre çizilme
- IV. Ayrıntıları gösterme gücü

- A) I ve III
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I ve IV
- E) I ve II

(1988-ÖYS)

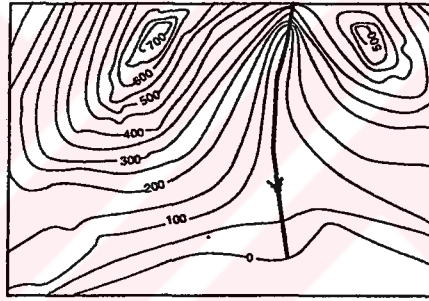
15. Aşağıdaki ölçeklerden hangisi 1/1.500.000 kesir ölçeği göstermektedir?

(Çizik ölçeklerin uzunlukları 5'er cm, çentikler arası 1 cm'dir.)

- A) 5 0 5 10 15 20 km
 B) 10 0 10 20 30 40 km
 C) 15 0 15 30 45 60 km
 D) 20 0 20 40 60 80 km
 E) 25 0 25 50 75 100 km

(1992-ÖYS)

16.

Bu haritada, aşağıdaki yeryüzü şekillerinden hangisi yoktur?

- A) Doruk B) Vadi C) Yamaç
 D) Delta E) Kapalı çukur

(1993-ÖYS)

17. Bir Türkiye haritasında 40° Doğu boylamının, 36°-42° Kuzey paralelleri arasında kalan kesimi 30 cm olarak ölçülmüştür.

Buna göre, haritanın ölçeği aşağıdakilerden hangisidir?

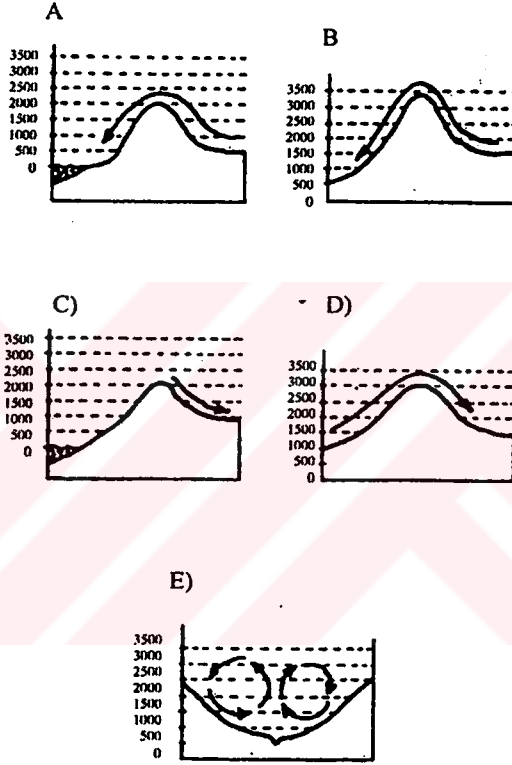
- A) 1 / 1.250.000 B) 1 / 1.910.000
 C) 1 / 2.220.000 D) 1 / 3.330.000
 E) 1 / 6.620.000

(1997-ÖYS)

İKLİM

1. Bir dağ yamacından aşağı doğru esen rüzgârın sıcaklığı artar, çevrede nem açığı oluşur. Bitkileri kurutucu etki yapan bu tip rüzgârlara Föhn rüzgârı denir.

Buna göre, aşağıda gösterilen durumların hangisinde rüzgârın kurutucu etkisinin en çok olması beklenir?

(1982-ÖSS)

2. Deniz düzeyinden yukarı çıkıldıkça atmosferin yoğunluğu azaldığına göre, denizden yüksekliği fazla olan bir yerde aşağıdaki-lerden hangisi gözlenir?

- A) Sıcaklığın fazla olması
- B) Gökyüzünün kapalı olması
- C) Sürekli rüzgâr esmesi
- D) Havanın çabuk ısınıp soğuması
- E) Atmosferde su buharının artması

(1983-ÖSS)

3. Sıcak ve soğuk karakterli hava kütlelerinin karşılaşma alanlarında aşağıdakilerden hangisinin görülmesi beklenir?

- A) Yağış
- B) Yüksek basınç
- C) Şiddetli rüzgâr
- D) Yüksek sıcaklık
- E) Don olayı

(1985-ÖSS)

4. Bulunduğu enlemden Ekvatora doğru 500 km giden biri ulaştığı yerde sıcaklık ortalamalarının, geldiği yerdekinden daha düşük olduğunu görmüştür.

Bu kişinin ulaştığı yer aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Sürekli yağış alanı
- B) Deniz kıyısı
- C) Geniş bir akarsu havzası
- D) Sürekli rüzgar kuşağı
- E) Bir dağ başı

(1987-ÖSS)

5. "Kış erken gelir, çok soğuk olur. Kar ortalama 80 gün toprak üstünde kalır. Yaz da erken gelir, çok sıcak olur, karlar hızla erir"

Yukarıda hangi iklim tipinden söz edilmektedir.

- A) Tropikal
- B) Akdeniz
- B) Orta Kuşak Karasal
- D) Okyanus
- E) Muson

(1989-ÖSS)

6. Kış mevsiminde havanın bulutlu olduğu günler, bulutsuz olduğu günlere oranla daha ılık geçer.

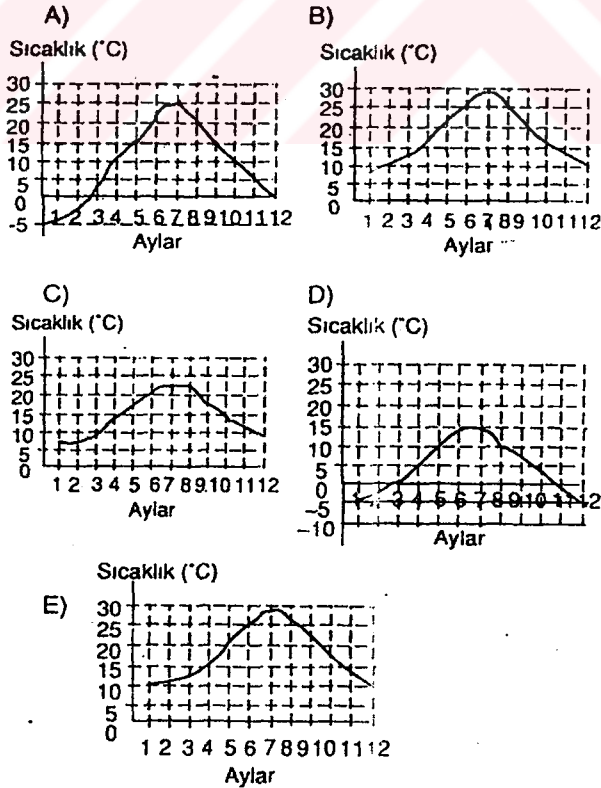
Bu durumun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yerin ısı kaybının azalması
- B) Güneşten daha çok enerji gelmesi
- C) Ilık rüzgarların hakim olması
- D) Mutlak nemin az olması
- E) Alçalıcı hava hareketleri olması

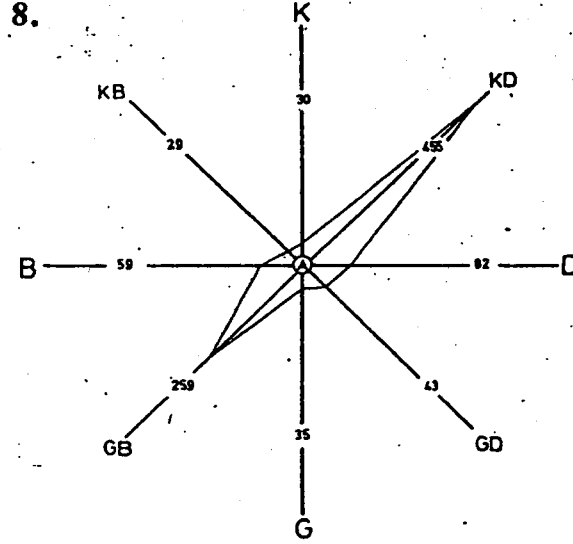
(1990-ÖSS)

7. Karasal iklimin özelliklerinden biri, yaz mevsimi ile kış mevsimi arasındaki sıcaklık farkının fazla olmasıdır.

Buna göre, aşağıdaki aylık ortalama sıcaklık grafiklerinden hangisi karasal iklime ait olabilir?

(1995-ÖSS)

Yukarıdaki grafik, A kentinde yılda hangi yönden kaç kez rüzgâr estiğini göstermektedir.

Verşekillerinin rüzgâra yön verici bir etken olduğu bilindiğine göre, A kentinin nasıl bir yerde bulunduğu söylenebilir?

- A) Geniş bir ovanın ortasında
- B) Kuzeydoğu - Güneybatı uzantılı bir vadide
- C) Doğu - Batı uzantılı dağlar arasında
- D) Kuzeybatı - Güneydoğu uzantılı bir platoda
- E) Kuzeye doğru genişleyen bir ovanın kenarında

(1982-ÖYS)

9. Güneydoğu Asya'da görülen muson rüzgârlarının altı aylık sürelerle birbirine ters yönde esmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asya'nın sürekli yüksek basınç merkezi olması
- B) İç Asya'da karasal iklimin hüküm sürmesi
- C) Asya kıtasının Ekvatora yakın olması
- D) Asya kıtasının güneyinde geniş bir denizin bulunması
- E) Asya'nın güneydoğudan adalarla kuşatılmış bulunması

(1983-ÖYS)

10. Bir yerde atmosfer olaylarının gösterdiği ortalama duruma ne denir?

- A) Hava durumu
- B) Hava olayları
- C) Mevsim
- D) Hava gözlemi
- E) İklim

(1983-ÖYS)

11. Dinamik yüksek basınç alanlarında alçalıcı hava hareketleri olduğundan yağış görülmez. Alçalıcı hava hareketi yağış oluşumunu neden engeller?

- A) Nemliliğin az olduğu bölgelerden geldiğinden
- B) Yerden buharlaşmayı yavaşlattığından
- C) Havanın nem açığını büyüttüğünden
- D) Hava sıcaklığını düşürdüğünden
- E) Rüzgâr oluşumunu engellediğinden

(1984-ÖYS)

12. Atmosferin sıcaklık ve nem bakımından aynı özelliği gösteren geniş parçalarına ne denir?

- A) Hava durumu
- B) İklim
- C) Cephe
- D) Hava kütlesi
- E) Basınç merkezi

(1986-ÖYS)

13. Aşağıdakilerden hangisi, havanın taşıyabileceği nem miktarının sıcaklığa göre değiştiğini gösterir?

- A) Denize yakın bölgelerin sıcak olması
- B) Bir yamaçta yükselen havanın yağış bırakması
- C) Ekvator çevresinin yağışlı olması
- D) Güneyden esen rüzgârın hava sıcaklığını artırması
- E) Bazı bölgelerin yazın yağış alması

(1987-ÖYS)

14. Aşağıdakilerden hangisi karasal iklimin temel özelliğidir?

- A) Kar yağışlarının çok görülmesi
- B) Yıllık sıcaklık ortalamasının yüksek olması
- C) Yıllık sıcaklık farkının fazla olması
- D) Yıllık yağış miktarının fazla olması
- E) Yağışların belli mevsimlere toplanması

(1988-ÖYS)

15. Aşağıdakilerden hangisi, havadaki bağıl nemin doyma noktasına ulaşmasını sağlayan etkenlerden biridir?

- A) Alçalıcı hava hareketlerinin olması
- B) Rüzgâr şiddetinin artması
- C) Atmosferde farklı tipte bulutlar bulunması
- D) Hava sıcaklığının düşmesi
- E) Hava hareketlerinin karadan denize doğru olması

(1992-ÖYS)

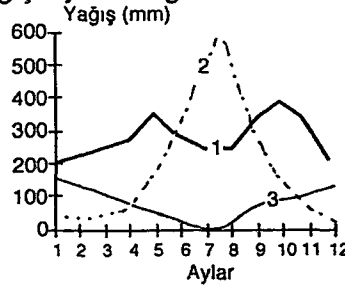
16. I. Ekvatorial
II. Muson
III. Okyanusal
IV. Savan
V. Akdeniz

İklim tiplerinin hangilerinde belirgin kurak dönem vardır ?

- A) I ve III
- B) III ve V
- C) I, II ve IV
- D) II, III ve V
- E) II, IV ve V

(1995-ÖYS)

17. Aşağıdaki grafikte verilen eğriler, yeryüzündeki Muson, Ekvatorial ve Akdeniz iklim bölgelerine ait yağış rejimlerini göstermektedir.

Bu yağış rejimlerinden her birine ait eğrinin numarası aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	Muson	Ekvatorial	Akdeniz
A)	1	2	3
B)	2	3	1
C)	3	1	2
D)	3	2	1
E)	2	1	3

(1998-ÖYS)

YERYUVARLAĞININ YAPISI VE YERŞEKİLLERİNİN OLUŞUMU

1. Kömür, çok miktarda bitkisel maddenin, havasız bir ortamda ve basınç altında değişmesi sonucunda oluşan bir kayadır.

Buna göre kömür, aşağıdaki kayalar türlerinden hangisine bir örnektir?

- A) İç püskürük
- B) Dış püskürük
- C) Kimyasal tortul
- D) Organik tortul
- E) Kırıntı (mekanik) tortul

(1991-ÖSS)

2. Tektonik depremler yerkabuğundaki kırık hatları boyunca oluşan yer hareketleri sonucunda meydana gelir.

Türkiye'nin jeolojik yapısı göz önüne alındığında, aşağıdaki yerlerin hangisinde tektonik deprem olma olasılığı en azdır?

- A) Erzincan Ovası
- B) Büyük Menderes Havzası
- C) Bolu - Gerede Yöresi
- D) Konya Ovası
- E) Muş - Varto Yöresi

(1996-ÖSS)

3. Aşağıdakilerden hangisinin oluşumu ile volkanik olaylar arasında ilişki yoktur?

- A) Kurşun B) Pirit C) Manganez
- D) Krom E) Linyit

(1984-ÖYS)

YERYÜZÜNÜN BİÇİMLENMESİ(DİŞ KUVVETLER)

1. Akarsu erozyonu ile rüzgâr erozyonunun birlikte etkin olduğı yörelerin ortak özelliğı, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarıma elverişlilik
- B) Eğim fazlalığı
- C) Bitki örtüsünden yoksunluk
- D) Toprak örtüsünün kalın olması
- E) Yağışların yağmur olarak düşmesi

(1985-ÖSS)

2. Gelgit, deniz akıntısı ve akarsuların, oluşumuna katkıda bulundukları yerşekli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Haliç	B) Plato	C) Fiyord
D) Delta	E) Vadi	

(1985-ÖSS)

3. Kum adacıkları akarsu yataklarının genişlediğı ve eğimin azaldığı yerlerde oluşabilir.

Bu durum , kum adacıklarının oluşmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğunu gösterir?

- A) Akarsuyun akış hızının azalmasının
- B) Yeraltı su seviyesinin yükselmesinin
- C) Akarsuyun akımının artmasının
- D) Akarsuya yeni bir kol katılmasının
- E) Yatak derinliğinin artmasının

(1996-ÖSS)

4. Aşağıdakilerden hangisi rüzgar erozyonundan korunma yollarından biri değildir?

- A) Toprağı otsu bitkiler ekilmesi
- B) Rüzgar yönüne dik ağaçlandırma yapılması
- C) Tarlaların nadasa bırakılması
- D) Tarlaların eğim yönünde sürülmesi
- E) Meralarda aşırı otlatmanın engellenmesi

(1997-ÖSS)

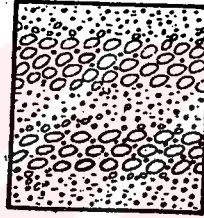
5. Bir nehrin deltasından, on yıllık bir biriktirme kesiti alınarak incelenmiştir.

Bu inceleme sonucunda nehirle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi hakkında bilgi edilemez?

- A) Geçtiği yerlerin toprak yapısı
- B) Saniyede kaç m^3 su akıttığı
- C) Yıllık biriktirmenin kalınlığı
- D) On yıllık süredeki taşkın sayısı
- E) Sularının kirliliğindeki değişme

(2000-ÖSS)

6. Bir akarsuyun akımı (debisi) ile o akarsuyun biriktirme yoluyla oluştuğu yerçekillerinin yapısı arasında sıkı bir ilişki vardır. Buna göre, yanda kesiti verilen yer yapısını oluşturan akarsuyun akımında nasıl bir değişme olduğu söylenebilir?

- A) Sürekli yükselme
- B) Bir kez yükselme
- C) İki kez yükselme
- D) Üç kez yükselme
- E) Beş kez yükselme

(1982-ÖYS)

7. Kıyı biçimlenmesinde aşağıdakilerden hangisi dolaylı bir etkiye sahiptir?

- A) Gelgit
- B) Akarsular
- C) Dalgalar
- D) İç kuvvetler
- E) Rüzgârlar

(1983-ÖYS)

8. Bir akarsu vadisinde menderesler oluşması neye bağlıdır?

- A) Yatak eğiminin az olmasına
- B) Yatağın sert kayalardan oluşmasına
- C) Akarsu hızının artmasına
- D) Akarsu havzasının geniş olmasına
- E) Vadi yamaçlarının dik olmasına

(1988-ÖYS)

BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYA SORULARI

NÜFUS

1. Nüfus yoğunluğu, A ilinde 45, B ilinde 60, C ilinde 75'tir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) C ilinin nüfusu A ve B ilinden fazladır.
- B) C ilinin her yerinde nüfus yoğunluğu aynıdır.
- C) Nüfusu en az olan il A'dır.
- D) Her üç ilin nüfusu da birbirine yakındır.
- E) Yoğunluk tek başına nüfus sayısını göstermez.

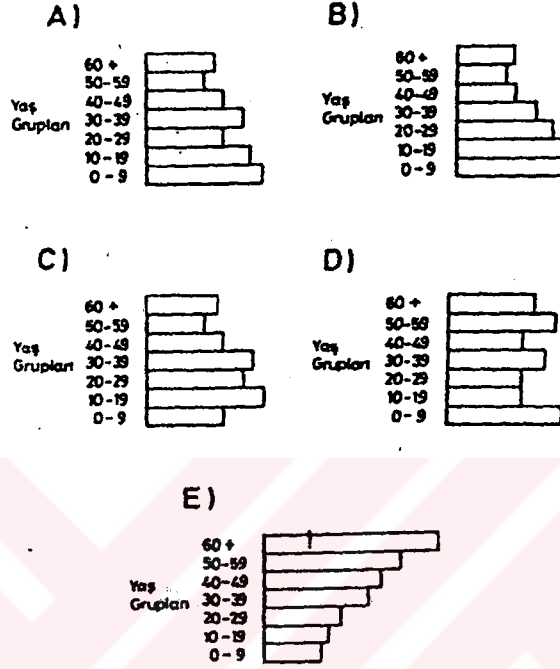
(1984-ÖSS)

2. Bir yörede nüfus artışları, iş olanaklarının artışıyla sıkı bir ilişki içinde ise bu yöredeki nüfus artışında aşağıdakilerden hangisinin payının en büyük olduğu söylenebilir?

- A) Konut yapımının hızlanmasının
- B) Doğumların artmasının
- C) Ölümlerin azalmasının
- D) Çevreden olan göçlerin çoğalmasının
- E) Düzenli ulaşım ağına sahip olmasının

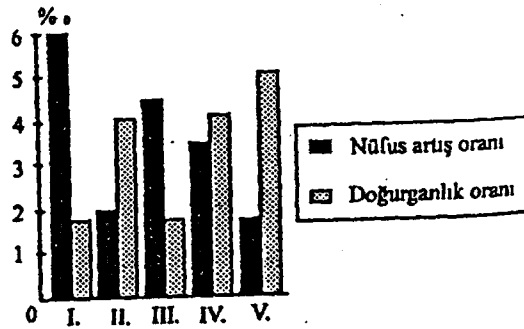
(1988-ÖSS)

3. Nüfusun yaş gruplarına göre dağılışını gösteren aşağıdaki grafiklerden hangisi gelişmiş bir ülkeye ait olabilir?

(1990-ÖSS)

4. Aşağıdaki grafikte beş farklı bölgedeki nüfus artış oranları ile doğurganlık oranları verilmiştir. Bu bölgelerin bazılarında nüfus artışının, doğumlardan çok bölge dışından alınan göçlerle olduğu bilinmektedir.

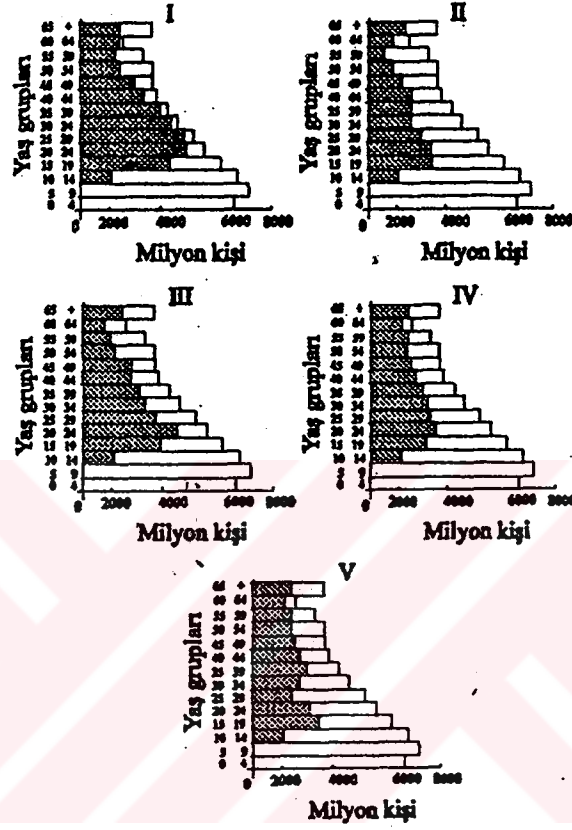

Ortalama yaşam süreleri bütün bölgelerde birbirine çok yakın olduğuna göre, kaç numaralı bölgeler, bölge dışından göç almaktadır?

- A) I. ve II. B) I. ve III. C) I. ve V.
D) II. ve IV. E) III. ve IV.

(1994-ÖSS)

5. Nüfusun yaş gruplarına göre dağılışıyla ilgili aşağıdaki grafiklerden, taralı alanlar çalışan nüfusu göstermektedir.

Bu grafiklerden hangisi işsizlik sorununun en az olduğu durumu göstermektedir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

(1994-ÖSS)

6. Aşağıdakilerden hangisi, dünyanın az nüfuslanmış bölgelerinden değildir?

- A) Kutup bölgeleri
B) Bozkırlar ve çöller
C) Muson bölgeleri
D) Ekvatorial kuşağın ormanlık alanları
E) Ilıman kuşakta dağlık alanlar

(1985-ÖYS)

7. Bir kent nüfusunun, öncelikle aşağıdakilerden hangisinin gelişimine paralel bir artış göstermesi beklenir?

- A) Enerji kaynaklarının B) Ulaşımın
C) Tarım alanlarının D) Yerleşim alanlarının
E) Sanayi kuruluşlarının

(1987-ÖYS)

8. Aşağıdaki nehirlerden hangisinin havzası, nüfuslanma ve tarımın gelişmesi bakımından diğerlerinden daha geridir?

- A) Fırat B) Ganj C) Indus D) Nil
E) Kongo

(1988-ÖYS)

9. Aşağıdakilerden hangisi bir ülkenin genç nüfuslu olduğunu gösterir?

- A) Sanayi ürünleri üretiminin fazla olması
B) Çalışan nüfusun yaş ortalamasının düşük olması
C) Tarımla uğraşan nüfusun azalması
D) Nitelikli işçi sayısının fazla olması
E) Ortalama yaşam süresinin uzun olması

(1989-ÖYS)

10. Aşağıdaki kıtaların hangisinde nüfus artış oranı en azdır?

- A) Avrupa B) Okyanusya C) Afrika
D) Asya E) Amerika

(1991-ÖYS)

YERLEŞME

1. Aşağıdakilerden hangisi, bir yerleşme biriminin köy ya da kent sayılmasında bir ölçüt olamaz?

- A) Coğrafi konumu B) Konut sayısı
C) Nüfusu D) Ekonomik etkinlikleri
E) İdari yapısı

(1987-ÖSS)

2. Ekvatorial kuşakta And Dağları, aşağı Amazon bölgesine oranla yerleşmeye daha elverişlidir.

Bu durum, iki bölgenin hangi bakımdan farklı olmasının bir sonucudur?

- A) Denize yakınlık B) İklim
C) Ulaşım olanakları D) Yer yapısı
E) Yeraltı kaynakları

(1990-ÖSS)

3. *Japonya'da konutlar hafif ve esnek malzemelerden yapılmaktadır.

*İsveç, Norveç ve Kanada'da konutların yapımında ahşap malzeme kullanılmaktadır.

* Kuzey Afrika ülkelerinde konutlar kerpiçten yapılmaktadır.

Bu gözlemler, konut yapımında kullanılan malzemelerin seçilmesinde aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğunu göstermektedir?

- A) Gelir düzeyinin
B) Ekonomik etkinliklerin
C) Doğal koşulların
D) Nüfus yoğunluğunun
E) Ulaşım koşullarının

(1997-ÖSS)

4. Aşağıdakilerden hangisi, plansız kentleşmenin bir kanıtı olamaz?

- A) Gecekondu semtlerinin bulunması
- B) Sanayi kuruluşlarının kent içinde kalması
- C) Konut yapımının hızlanması
- D) Kent içinde ulaşım güçlüğü çekilmesi
- E) Alt yapının yetersiz kalması

(1987-ÖYS)

5. Bir yerleşme yerinin geçici olması neye bağlıdır?

- A) Gelir düzeyine
- B) Nüfus yoğunluğuna
- C) Ulaşım imkânlarına
- D) Nüfusun hızlı artmasına
- E) Ekonomik faaliyetlerin niteliğine

(1987-ÖYS)

6. Ekvatorial bölgenin coğrafi koşulları göz önüne alındığında, bu bölgede aşağıdaki özelliklerden hangisine sahip olan yerler, yerleşmeye diğerlerine göre daha elverişlidir?

- A) Göl kıyısında bulunan
- B) Akarsu ağı sık olan
- C) Yükseltisi 1000 – 3000 m arasında olan
- D) Bitki örtüsü gür olan
- E) Geniş düzlükleri bulunan

(1998-ÖYS)

7. Kuzey Yarımkürede doğu – batı doğrultusunda uzanan dağların güney yamaçları genellikle yerleşme ve tarım için daha elverişlidir. Bu duruma etki eden başlıca etmen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bakı
- B) Ulaşım kolaylığı
- C) Su kaynaklarının bolluğu
- D) Denize yakınlık
- E) Bitki örtüsünün gürlüğü

(1998-ÖYS)

TARIM

1. Şeker pancarı tarladan söküldükten sonra uzun süre bekletilmeden işlenmesi gereken bir endüstri bitkisidir.

Aşağıdakilerden hangisi bu gerekliliği karşılayıcı bir önlem olabilir?

- A) Şeker pancarı üretiminin devletçe teşvik edilmesi
- B) Şeker pancarının sulak bölgelerde yetiştirilmesi
- C) Üretim alanlarının sınırlı tutulması
- D) Şeker fabrikalarıyla üretim alanlarının yakın olması
- E) Aynı tarlaya iki yılda bir ekim yapılması

(1985-ÖSS)

2. Yetiştirme alanları dikkate alındığında, aşağıdaki bitkilerden hangisinin soğuğa en dayanıklı olduğu söylenebilir?

- A) Zeytin B) İncir C) Portakal
- D) Üzüm E) Muz

(1987-ÖSS)

3. Aynı iklim bölgesinde doğal olarak yetişmesi en zor olan bitki çifti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zeytin - çay B) Pamuk - buğday
- C) Buğday - tütün D) Tütün - pamuk
- E) Çay - fındık

(1988-ÖSS)

4. Her mevsimi yağışlı, güneşli gün sayısı az olan bir yöre, aşağıdaki ürünlerden hangisinin tarımı için en elverişlidir?

- A) Çay B) Çavdar C) Tütün
- D) Pamuk E) Çeltik

(1998-ÖSS)

5. Yıllık buğday üretim miktarında görülen dalgalanmaları azaltmak için sulanabilir alanların genişletilmesi gerekir.

Bu öneriyi yapan kişi, üretim miktarında görülen dalgalanmaları ekim alanlarının hangi özelliğine bağlamaktadır?

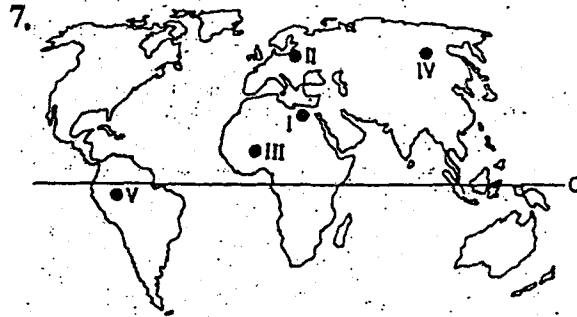
- A) Toprağın humusça zenginliği
- B) Yükseltisinin fazlalığı
- C) Yeraltı suyu bakımından zenginliği
- D) Yağış rejiminin düzensizliği
- E) Yerşekli bakımından nemli rüzgârlara açıklığı

(1988-ÖYS)

6. Aşağıdakilerden hangisi bir ülke ekonomisinde tarımın büyük önem taşıdığına kanıt olamaz?

- A) Tarımın milli gelir içindeki payının yüksek olması
- B) Tarım ürünleri ihracatının fazla olması
- C) Endüstrinin tarım ürünlerine dayalı olarak gelişmesi
- D) Tarım kesiminde çalışan nüfusun, toplam nüfusa oranının yüksek olması
- E) Çeşitli tarım ürünlerinin yetişmesi

(1989-ÖYS)

Pamuğun yetişebilmesi için yüksek sıcaklık, geçirirli toprak, yetişme döneminde bol nem ve olgunlaşma döneminde tam kuraklık gerekmektedir.

Buna göre, harita üzerinde numaralanmış noktaların hangisi pamuk yetiştirmeye elverişlidir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

(1990-ÖYS)

HAYVANCILIK

1.

Hayvan Türü	Kesilen Hayvan Sayısı (1000)	Et Üretimi (Ton)
Sığır	3 000	361 000
Manda	100	15 000
Koyun	10 300	167 000
Kıl keçisi	1 500	22 000
Tiftik keçisi	150	2 500

Yukarıdaki tabloda bir ülkede kesilen hayvan sayısı ve et üretimi verilmiştir.

Yalnızca tablodaki bilgilere dayanarak bu ülke ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Et üretiminde sığır etinin payı en fazladır.
- B) Et üretimi en fazla olan tür mandadır.
- C) Büyükbaş hayvan eti ihracatı fazladır.
- D) Küçükbaş hayvan kesimi büyükbaş hayvan kesiminden daha fazladır.
- E) Tiftik keçisinden üretilen et miktarı en azdır.

(1996-ÖSS)

ORMANLAR VE ORMAN İŞLETMECİLİĞİ

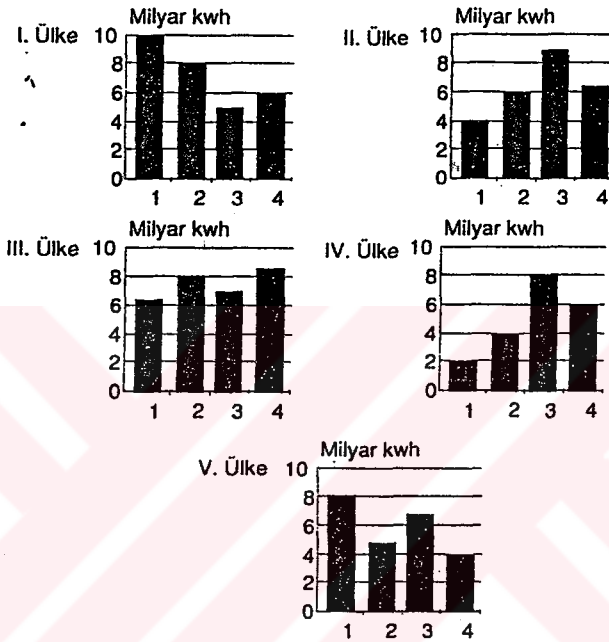
1. Aşağıdakilerden hangisi ormanların tahrip edilmesi sonucu ortaya çıkan sorunlardan biri değildir?

- A) Yabani hayvan türlerinin azalması
- B) Su taşkınlarının artması
- C) Erozyonun artması
- D) Hava kirliliğinin artması
- E) Otlakların verimsizleşmesi

(1998-ÖSS)

MADENLER VE ENERJİ KAYNAKLARI

1. Aşağıdaki grafiklerde, dörder bölgesi bulunan ve yüzölçümleri birbirine yakın olan beş ülkenin, bölgelerine göre elektrik enerjisi tüketimleri gösterilmiştir.

Ülkelerde tüketilen elektrik enerjisinin büyük bir kısmının endüstride kullanıldığı kabul edilecek olursa, yukarıda grafikleri verilen ülkelerin hangisinde endüstri kuruluşları bölgeler arasında diğerlerinden daha dengeli dağılmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

(1999-ÖSS)

2. Aşağıdakilerden hangisi barajların yapılış amaçlarından biri değildir?

- A) Sulama suyu sağlamak
B) Erozyonu önlemek
C) İçme suyu sağlamak
D) Taşkindan korunmak
E) Enerji üretmek

(1993-ÖYS)

SANAYİ

1. Aşağıdakilerden hangisinin, bir bölgedeki sanayileşme ile yakından ilişkili olduğu söylenemez?

- A) Bölgenin pazar olarak genişlemesinin
- B) Ticari ve mali etkinliklerdeki artışın
- C) Ulaştırma hizmetlerindeki gelişmenin
- D) Turizm yatırımlarındaki artışın
- E) Nitelikli işgücü sayısındaki artışın

(1982-ÖSS)

2. Aşağıdaki endüstri dallarının hangisi, üretimde hayvansal hammaddeden yararlanmaz?

- A) Konserve B) Konfeksiyon C) Seramik
- D) Dokuma E) İlaç

(1998-ÖSS)

3. Afrika ülkelerinde endüstrinin, yeraltı zenginliklerine uygun bir düzeyde gelişmediği görülmektedir. Aşağıdakilerden hangisinin, bu duruma yol açan bir etken olduğu söylenemez?

- A) Enerji üretiminin yetersizliği
- B) Hammadde kaynaklarının yabancıların denetiminde olması
- C) Üretim teknolojisinin gelişmemiş olması
- D) Sermaye birikiminin yetersizliği
- E) Tarımsal üretime önem verilmiş olması

(1982-ÖYS)

4. Aşağıdakilerden hangisi, fabrika kurulacak bir yörede bulunması gereken özelliklerden biri değildir?

- A) Su kaynaklarının bol olması
- B) Hammadde sağlamanın kolay olması
- C) Enerji sağlamanın kolay olması
- D) Nüfus yoğunluğunun fazla olması
- E) Ulaşım olanaklarının yeterli olması

(1990-ÖYS)

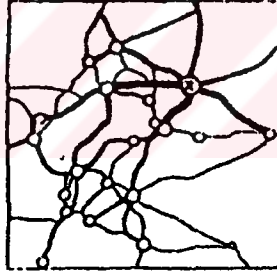
ULAŞIM

1. Bir boğazın işlek bir denizyolu olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi diğerlerine göre daha azdır?

- A) Çevresinde önemli ticaret merkezlerinin bulunması
- B) Nüfus yoğunluğu fazla olan yerlere yakın olması
- C) Büyük denizleri birbirine bağlaması
- D) Endüstri bakımından gelişmiş bölgelere yakın olması
- E) Çevresiyle karayolu ve demiryolu bağlantısının bulunması

(1992-ÖSS)

2. Aşağıdaki haritada, bölgedeki karayolları, bu yollardaki trafiğin yoğunluğuyla orantılı olarak değişen kalınlıktaki çizgilerle gösterilmiştir.

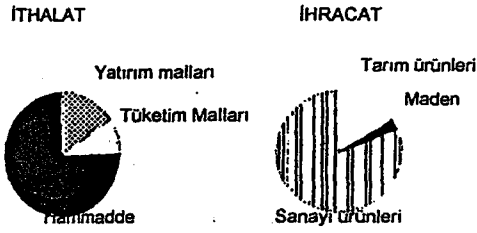
Yalnızca bu haritadaki bilgilere dayanarak, x ile gösterilen merkez hakkında aşağıdakilerden hangisi ile ilgili fikir edinilebilir?

- A) İklimi
- B) Yerşekilleri
- C) Konut tipi
- D) Tarımsal nüfus yoğunluğu
- E) Bölge ticaretindeki yeri

(1995-ÖSS)

TİCARET

1. Aşağıdaki grafiklerde bir ülkenin ithalat ve ihracatında yer alan malların oranları görülmektedir.

Grafikteki bilgiler göz önüne alındığında, bu ülke ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İşsizlik oranı fazladır.
- B) Nüfus dağılımı dengelidir.
- C) Tarımsal üretimi yetersizdir.
- D) Gelişmiş bir ülkedir.
- E) İthalat giderleri ihracat gelirlerinden fazladır.

(1995-ÖSS)

2. Aşağıdakilerden hangisi, üreticinin ürününü değerlendirmesi ve elverişsiz piyasa dönemlerinde zarar görmemesi için alınan önlemlerden biridir?

- A) Ekilecek ürünü belirleme
- B) Kaliteli tohum sağlama
- C) Gübre sağlama
- D) Tarımsal faaliyetleri yavaşlatma
- E) Destekleme alımları

(1986-ÖYS)

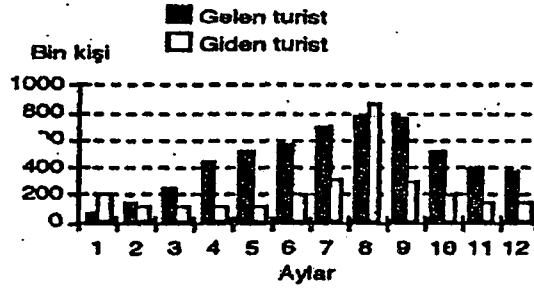
3. Bir ülkenin ithalatında ham ve yarı işlenmiş maddeler, ihracatında ise yapılmış eşya büyük bir paya sahipse, bu ülke aşağıdaki gruplardan hangisine girer?

- A) Turizmi gelişmiş
- B) Endüstrisi gelişmiş
- C) Tarım ürünü fazlası olan
- D) Nüfus yoğunluğu fazla
- E) Yeraltı zenginliği fazla

(1991-ÖYS)

TURİZM

1. Aşağıdaki grafik belirli bir yılda bir ülkeye gelen ve bu ülkeden dışarı giden turist sayısını göstermektedir.

Grafikteki bilgilere dayanarak, aşağıdaki yargılardan hangisine varılamaz?

- A) - En az turist Ocak ayında gelmiştir.
- B) Gelen ve giden turist sayısının birbirine en yakın olduğu ay, Şubat'tır.
- C) En fazla turist Haziran-Eylül ayları arasında gelmiştir.
- D) Mayıs ve Ekim aylarında, giden turist sayısı aynıdır.
- E) Giden turist sayısı, Ağustos ayında en fazladır.

(1998-ÖSS)

2. Aşağıdakilerden hangisi, bir yörede turizme paralel olarak gelişmesi beklenen bir etkinlik değildir?

- A) Ticaret
- B) Haberleşme
- C) Tarım
- D) İnşaat
- E) Ulaşım

(1993-ÖYS)

TÜRKİYE COĞRAFYASI SORULARI

TÜRKİYE FİZİKİ COĞRAFYASI SORULARI

TÜRKİYE'NİN YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ

1. Türkiye'deki bazı göllerin deniz düzeyinden yükseklikleri şöyledir.

Van Gölü	:	1646 m
Hazar Gölü	:	1248 m
Tuz Gölü	:	925 m
Marmara Gölü	:	71 m

Bu bilgiler Türkiye'nin doğal özellikleri ile ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisini desteklemektedir?

- A) Dağlar öteki yerşekillerine oranla çok yer kaplar.
- B) Sıradağlar arasında irili ufaklı göller yer alır
- C) Sıradağlar Ege kıyılarına dik olarak ulaşır.
- D) Yükselti Batıdan Doğuya doğru giderek artar.
- E) Kuzey ve Güneyde yer alan dağ sıraları Doğuda birbirine yaklaşır.

(1989-ÖSS)

2. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'nin bugünkü jeomorfolojik görünümünü kazanmasında en az etkili olmuştur?

- A) Dağ oluşumu
- B) Kara oluşumu
- C) Buzullaşma
- D) Akarsu aşındırması
- E) Volkanizma

(1982-ÖYS)

TÜRKİYE’NİN YERÜSTÜ VE YER ALTI SULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi, Batı Anadolu akarsularının çok lığ (alüvyon) taşıdıklarına en güçlü kanıttır?

- A) Sık sık taşarak çevrelerindeki ovaları çamur gölü haline getirmeleri
- B) Kaynaklarıyla ağızları arasında yükselti farkının fazlalığı
- C) Geniş bükümler (menderesler) yaparak akmaları
- D) Bitki örtüsünden yoksun dağlık yörelerden kaynaklanmaları
- E) Denize döküldükleri yerlerde geniş delta-lar oluşturmaları

(1982-ÖSS)

2. Akarsulardan,

- I. Ulaşım
- II. Turizm
- III . Enerji üretimi
- IV. Sulama ve kullanma suyu sağlama alanlarında yararlanılabilir.

Türkiye’deki akarsulardan bu alanların en çok hangilerinde yararlanılmaktadır?

- A) I ve II B) I ve III C) I ve IV
- D) II ve III E) III ve IV

(1991-ÖSS)

3. Göl sularının kapladığı alan yıl içinde değişiklik gösterir. Bunda göl çanağının derinliği, buharlaşma oranı, gölü besleyen akarsuların getirdiği su miktarı etkilidir.

Buna göre, bulundukları yörelerin doğal koşulları da gözönüne alındığında aşağıdaki göllerden hangisinde, suların kapladığı alanın yaz ve kış mevsimleri arasında en çok değişme göstermesi beklenir?

- A) Beyşehir Gölü B) Van Gölü
- C) Tuz Gölü D) İznik Gölü
- E) Burdur Gölü

(2001-ÖSS)

4. Bolu, Bursa, Kütahya, Denizli yörelerinde kaplıca ve şifalı suların bulunması bu yörelerin hangi bakımından benzer olduğuna kanıt gösterilebilir?

- A) Yağış düzeni B) Engebelilik
C) Yer yapısı D) Maden yatakları
E) Toprak türü

(1990-ÖYS)

5. Aşağıdakilerin hangisinde verilen göllerin tümü Göller yöresinde bulunmaktadır?

- A) Çıldır, Burdur, Beyşehir
B) Köyceğiz, Sapanca, Eğirdir
C) Burdur, Beyşehir, Eğirdir
D) Burdur, Manyas, Hazar
E) Beyşehir, Eğirdir, Ulubat

(1992-ÖYS)

6. Aşağıdakilerden hangisi, doğal setleşmelerle oluşmuş bir göl değildir?

- A) Ulubat B) Bafa C) Köyceğiz
D) Moğan E) Terkos

(1993-ÖYS)

7. Göller Yöresindeki bazı göllerin sularının tuzlu olmasına karşın, Beyşehir ve Eğirdir göllerinin suları tatlıdır.

Bu durum Beyşehir ve Eğirdir göllerinin hangi özelliğinden kaynaklanır ?

- A) Karstik alanda yer almaları
B) Havzalarının geniş olması
C) Derinliklerinin fazla olması
D) Yeraltı ve yerüstü gideğenlerinin olması
E) Yükseltilerinin fazla olması

(1996-ÖYS)

TÜRKİYE’NİN İKLİMİ

1. Türkiye’de değişik mevsim özelliklerinin aynı zamanda görülebilmesini sağlayan başlıca etken nedir?

- A) Yerçekillerinin çeşitliliği
- B) Ilıman iklim kuşağında yer alması
- C) Denizlerle çevrili olması
- D) Geniş topraklara sahip olması
- E) Bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesi

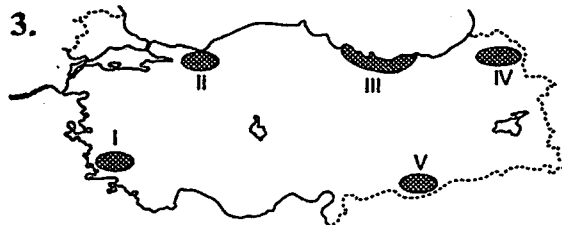
(1983-ÖSS)

2. Sıcaklık dağılışı üzerinde yükseltinin belli bir etkisi vardır.

Bu etki kaldırıldığında, Türkiye’nin yıllık sıcaklık ortalamalarının nasıl olması beklenir?

- A) Kıyılarda yüksek, iç kesimlerde düşük
- B) Kuzey ve Güneyde düşük, iç kesimlerde yüksek
- C) Güneyde yüksek, Kuzeyde düşük
- D) Doğuda yüksek, Batıda düşük
- E) Her yerde eşit

(1989-ÖSS)

Don olayı çok az görülen ve yaz kuraklığı olmayan yerlerde yetişebilen bir bitki, yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen alanların hangilerinde yetiştirilebilir?

- A) I ve II
- B) I ve V
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) IV ve V

(2001-ÖSS)

4. Türkiye'de, kuzeyden esen rüzgârlar hava sıcaklığını düşürür, güneyden esen rüzgârlar ise yükseltir. Bu gözlem, sıcaklıkla neyin ilişkisine örnek olabilir?

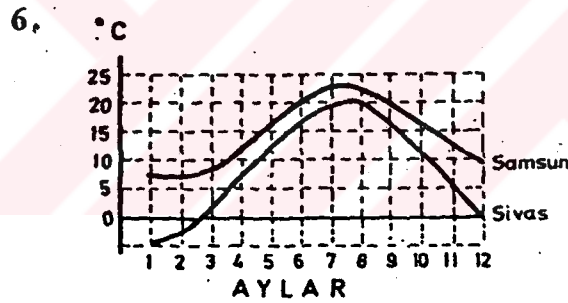
A) Yerşeklinin B) Yükseltinin C) Boylamın
D) Enlemin E) Basıncın

(1984-ÖYS)

5. Aşağıdakilerden hangisi, enlemin sıcaklık dağılışı üzerindeki etkisine örnek gösterilebilir?

A) Kuzeyden esen rüzgârların Türkiye'de hava sıcaklığını düşürmesi
B) Karadeniz bölgesinin İç Anadolu bölgesinden daha yağışlı olması
C) Doğu Anadolu'nun Türkiye'nin en soğuk bölgesi olması
D) Samsun'da yaz ve kış sıcaklık farkının Adana'dan daha az olması
E) Ankara'da meyvelerin Erzurum'dan daha önce çiçek açması

(1985-ÖYS)

Yukarıdaki grafikte görüldüğü gibi, Samsun ile Sivas arasında sıcaklık farkı yazın azalmakta, kışın ise artmaktadır.

Sıcaklıklar arasındaki farkın mevsime göre değişmesi, iki kentin hangi bakımdan farklı olmalarına bağlanabilir?

A) Yerşekli B) Enlem C) Bakı
D) Denizden uzaklık E) Bitki örtüsü

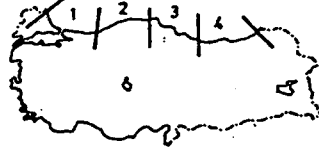
(1986-ÖYS)

7. Türkiye'nin deniz seviyesine indirgenmiş sıcaklıkları incelendiğinde kuzeyi ile güneyi arasında yaklaşık 7-8 derecelik bir sıcaklık farkı bulunması ne ile açıklanabilir?

A) Denizden uzaklıkla B) Yerşekli özellikleriyle
C) Matematik konumla D) Yağış özellikleriyle
E) Basınç merkezlerinin etkisiyle

(1986-ÖYS)

8.

Yukarıdaki haritada görülen 2 ve 4 numaralı kesimlerin yıllık yağış miktarları 1 ve 3 numaralı kesimlerinden fazladır.

Bu durum, 2 ve 4 numaralı kesimlerin hangi özelliğine bağlanabilir?

- A) Bitki örtüsünün zengin olmasına
- B) Kıyı ovalarının geniş olmasına
- C) Kıyıların, hâkim rüzgâr yönüne dik olmasına
- D) Yamaç eğimlerinin az olmasına
- E) Buharlaşmanın fazla olmasına

(1987-ÖYS)

9. I. Asor

II. Basra

III. İzlanda

IV. Sibirya

Yukarıdakilerden hangileri, Türkiye iklimini etkileyen yüksek basınç merkezleridir?

A) I ve II

B) I ve III

C) I ve IV

D) II ve III

E) II ve IV

(1993-ÖYS)

10. Türkiye'de çeşitli iklimlerin görülmesi aşağıdakilerden hangisini en az etkiler?

- A) Ulaşım hizmetlerini
- B) Tarım ürünlerinin çeşitliliğini
- C) Orman dağılışını
- D) Toprak çeşitlerini
- E) Akarsu uzunluklarını

(1994-ÖYS)

TÜRKİYE'NİN BİTKİ ÖRTÜSÜ

1. Samsun'dan Rize'ye giderken yol boyunca gördüğü bir bitki hakkında, "Bu bitki Türkiye'nin her bölgesinde yetişir." diyen bir kişinin söz konusu bitkiyi hangi bölgede görmüş olması bu yargısına destek sağlamaz?

A) Akdeniz B) Doğu Anadolu
C) İç Anadolu D) Güneydoğu Anadolu
E) Marmara

(1984-ÖSS)

2. Akdeniz Bölgesinde yetişen otsu bitkilerden birçoğunun yüzeyi kadife gibi tüylerle kaplıdır. Bu durum, bitkinin bölge koşullarına uyma çabasının bir sonucudur.

Bitkinin böyle bir özelliğe sahip olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Erozyonun şiddetli olması
B) Yağışın genellikle yağmur olarak düşmesi
C) Yazın buharlaşmanın şiddetli olması
D) Günlük sıcaklık farkının yüksek olması
E) Topraktaki kil oranının fazla olması

(1987-ÖSS)

3. Yüksekliği en fazla 500 metreye kadar olan yerlerde yetişebilen bir bitki (öteki koşullar elverişli ise, aşağıdaki yörelerin hangisinde görülebilir?

A) Bursa Ovasında B) Konya Ovasında
C) Elazığ Ovasında D) Malatya Ovasında
E) Iğdır Ovasında

(1986-ÖYS)

4. Ancak 800 m nin üstünde yetişebilen bir bitki, öteki koşulları elverişli ise aşağıdaki yörelerin hangisinde görülebilir?

A) Harran Ovası B) Amik Ovası
C) Çarşamba Ovası D) Muş Ovası
E) Balıkesir Ovası

(1987-ÖYS)

TÜRKİYE'DE TOPRAKLARIN OLUŞUMU VE BAŞLICA TOPRAK TİPLERİ

Yöre iklimi göz önüne alındığında, yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen alanlardan hangisinin topraklarının diğerlerine göre yıkanmış ve daha az kireçli olması beklenir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

(1997-ÖSS)

TÜRKİYE’NİN BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYASI SORULARI

TÜRKİYE’DE NÜFUS

1. 1935 ile 1970 yılları arasında Türkiye’de köy nüfusu % 70, şehir nüfusu ise % 233 artmıştır.

Şehir nüfusundaki hızlı artış, daha çok, aşağıdakilerden hangisine bağlanabilir?

- A) Doğum oranının yüksek olmasına
- B) Evli nüfusun fazla olmasına
- C) Göçle gelenlerin çoğalmasına
- D) Çocuk ölümlerinin az olmasına
- E) Ortalama ömrün uzun olmasına

(1985-ÖSS)

2. 1975 yılı sayımına göre, Türkiye’de üç bölgenin toplam nüfusları ile nüfus yoğunlukları yaklaşık olarak şöyledir.

	<u>Toplam Nüfus</u>	<u>Nüfus Yoğunluğu</u>
I. Bölge	7 509 000	116
II. Bölge	7 777 000	48
III. Bölge	7 052 000	52

Buna göre, yüzölçümü açısından bu bölgelerin büyükten küçüğe doğru sırası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) I, II, III,
- B) II, I, III,
- C) III, I, II,
- D) III, II, I
- E) II, III, I

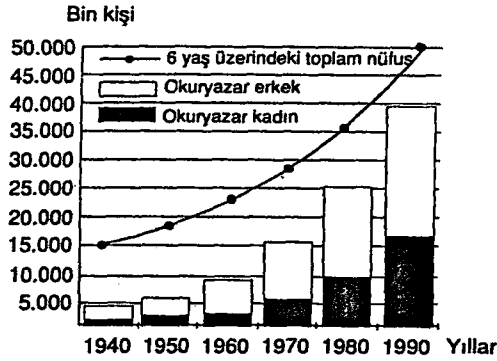
(1991-ÖSS)

3. Çukurova’da nüfus yaz mevsiminde artmaktadır. Bu artışta aşağıdakilerden hangisinin etkisi en fazladır?

- A) Tarım işçilerine olan gereksinimin artması
- B) Turizmin hareketlenmesi
- C) İnşaat etkinliklerinin hızlanması
- D) Fuar ve panayır mevsiminin başlaması
- E) Endüstriyel etkinliklerin artması

(1991-ÖSS)

4. Aşağıdaki grafikte, yıllara göre, Türkiye'nin 6 yaş üzerindeki toplam nüfusu ile bu nüfus içindeki okur-yazar kadın ve erkek sayıları gösterilmiştir.

Bu grafikteki bilgilere dayanarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) 1990 yılında okuryazar kadın ve erkek sayısı birbirine eşittir.
- B) 1950-1960 yılları arasında, okuryazar erkeklerin sayısındaki artış kadınlarınkinden fazladır.
- C) 1970 yılındaki okuryazar kadın sayısı, 1940 yılındaki okuryazar kadın ve erkek sayıları toplamından fazladır.
- D) Verilen yıllarda, okuryazar olanların 6 yaş üzerindeki toplam nüfus içindeki payı sürekli artmıştır.
- E) On yıllık aralıklarda, okuryazar kadın sayısındaki en büyük artış 1980-1990 yılları arasında olmuştur.

(1999-ÖSS)

5. Tarım topraklarının miras yoluyla bölünerek küçük parçalara ayrılması kentlere göçün nedenlerinden biri olarak gösterilmektedir. Türkiye koşulları düşünüldüğünde, aşağıdakilerden hangisi bu nedene dayalı göçü azaltabilir?

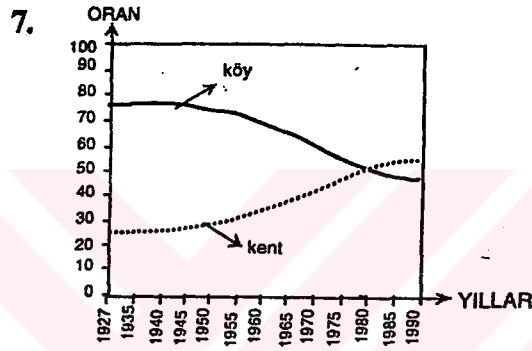
- A) Bazı orman alanlarını tarım alanına dönüştürmek
- B) Tek tip ürün yetiştirmeyi teşvik etmek
- C) Tarım alanlarını sulanabilir hale getirmek
- D) Her ürün için taban fiyat belirlemek
- E) Tarım okullarının sayısını artırmak

(1983-ÖYS)

6. Türkiye'de 1935'te etkin nüfusun % 81'i tarım kesiminde çalışırken bu oran 1970'te % 67'ye düşmüştür. Bu durum, aşağıdakilerden hangisine bir işaret sayılabilir?

- A) Tarımsal yatırımların azalmasına
- B) Tarım dışı sektörlerin gelişmesine
- C) Ekim alanlarının daralmasına
- D) Tarımsal ürünlerin alıcı bulamamasına
- E) Toprakların verimsizleşmesine

(1984-ÖYS)

Yukarıdaki grafik, Türkiye'nin 1927 - 1990 yılları arasındaki köy ve kent nüfus oranlarının değişimini göstermektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu grafikten çıkarılabilecek bir sonuç değildir?

- A) Kent nüfusu oranındaki artış 1980-1985 yılları arasında en hızlıdır.
- B) Köylerde doğum oranı, kentlerden fazladır.
- C) 1927-1950 yılları arasında köy ve kent nüfus oranlarında büyük bir değişiklik olmamıştır.
- D) 1983'te köy ve kent nüfusu oranı birbirine eşittir.
- E) Son yıllarda, nüfusun yarısından fazlası kentlerde yaşamaktadır.

(1991-ÖYS)

8. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de nüfusun dağılışı üzerinde en az etkilidir?

- A) Yüzey şekilleri
- B) Turizm merkezleri
- C) Tarım alanları
- D) Endüstri kuruluşları
- E) Karstik kaynaklar

(1997-ÖYS)

TÜRKİYE'DE YERLEŞME

1. Köy ve kasabalardaki konutlarda yapı malzemesi olarak, İç Anadolu Bölgesinin iç kesimlerinde daha çok taş ve toprağın, Kuzeyindeki dağlık kesimlerde ise ağacın kullanıldığı görülmektedir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisine örnek gösterilebilir?

- A) Konut büyüklüğünün, yöreden yöreye değiştiğine
- B) Konut tipinin, yerleşme birimi büyüklüğüne bağlı olduğuna
- C) Doğal çevrenin, insan yaşayışı üzerinde etkili olduğuna
- D) Temel gereksinimlerin her yerde birbirine benzediğine
- E) Teknolojinin gelişmesiyle doğal çevreye olan bağımlılığın azaldığına

(1991-ÖSS)

2. Doğu Karadeniz bölümünde dağınık, İç Anadolu bölgesinde ise toplu yerleşme tipinin yaygın olmasında aşağıdakilerden hangisi etkindir?

- A) Ulaşım
- B) Yağış
- C) Bitki örtüsü
- D) Sıcaklık
- E) Tarım koşulları

(1983-ÖYS)

3. Kerpiç, yıllık yağışın az olduğu yörelerde kullanılabilen bir yapı malzemesi olduğuna göre, kerpiçten yapılmış evlerin aşağıdaki bölgelerden en çok hangisinde görülmesi beklenir?

- A) İç Anadolu
- B) Akdeniz
- C) Ege
- D) Marmara
- E) Doğu Anadolu

(1987-ÖYS)

TÜRKİYE'DE TARIM

1. Akdeniz ve Karadeniz iklimlerinin özelliklerini en iyi tanıtan bitki çifti hangisidir?

- A) buğday - mısır B) fındık - zeytin
C) pamuk - tütün D) fındık - çay
E) mısır - tütün

(1982-ÖSS)

2.

Yukarıdaki harita, Türkiye'deki pancar ekim alanlarını göstermektedir. Pancar tarımının, Karadeniz, Ege ve Akdeniz kıyılarında yapılmaması aşağıdakilerden hangisine bağlanabilir?

- A) Nem fazlalığına
B) Yerçekillerinin elverişsizliğine
C) Toprak türünün elverişsizliğine
D) Buharlaşmanın azlığına
E) Kıyıların başka ürünlere ayrılmasına

(1984-ÖSS)

3. Türkiye'de tütün üretiminde yıllara göre dalgalanmaların az olması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Toprağın her yıl ekilmesiyle
B) İhraç imkânlarının sınırlı olmasıyla
C) İç tüketim miktarının sabit kalmasıyla
D) Üretimin devlet kontrolünde olmasıyla
E) Üreticiye sağladığı gelirin yetersiz olmasıyla

(1986-ÖSS)

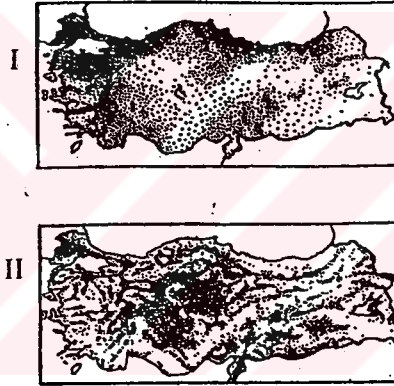
5. Bir tarım ürününün yoğun olarak üretildiği yörelere o ürünün tarım bölgesi denir. Her bölgede tarımı yapılabilen bitkiler için tarım bölgesi belirlemek güçtür.

Buna göre, Türkiye’de aşağıdaki bitkilerden hangisi için belirli bir tarım bölgesinden söz edilemez?

- A) Şeker pancarı B) Fındık C) Zeytin
D) İncir E) Çay

(1989-ÖSS)

6. Türkiye’de, iki farklı ürünün yetiştirildiği alanlar I ve II numaralı haritalarda gösterilmiştir.

Buna göre, yetişme koşulları bakımından I. haritadaki ürünü II. haritadaki üründen ayıran en önemli özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Humus bakımından zengin topraklarda yetişebilmesi
B) Geniş düzlüklerde yetişebilmesi
C) Olgunlaşma döneminde yüksek sıcaklığa gereksinim duyması
D) Suyu olan gereksiniminin fazla olması
E) Şiddetli rüzgârlara kapalı yerlerde yetişebilmesi

(1991-ÖSS)

7.	İli	A bitkisinin ekim alanı(hektar)
	Afyon	13.157
	Ankara	7.290
	K. Maraş	5.588
	Ordu	—
	Sakarya	11.681
	Tokat	14.398

Yukarıda, bazı illerde A bitkisi tarımı için ayrılan ekim alanlarının miktarları verilmiştir. Bu bitki aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Pamuk B) Tütün
C) Haşhaş D) Şeker pancarı
E) Soya fasulyesi

(1982-ÖYS)

8. Türkiye'de turuncgillerin yetişme alanı kıyı kesimleri olduğu halde, kıyından 100 km. içeride bulunan Nazilli yöresinde de turuncgil tarımı yapılmaktadır. Bu durum, yörenin en çok hangi özelliği ile açıklanabilir?

- A) Deniz düzeyine yakın olmasıyla
B) Yerçekillerinin elverişli olmasıyla
C) Soğuk rüzgârlara kapalı olmasıyla
D) Birek bir ova olmasıyla
E) Yeterince yağış almasıyla

(1983-ÖYS)

9. Aşağıdaki ülkelerden hangisi, dünya fındık üretiminde ilk sırada yer alır?

- A) İspanya B) İtalya C) Türkiye
D) ABD E) Sovyetler Birliği

(1990-ÖYS)

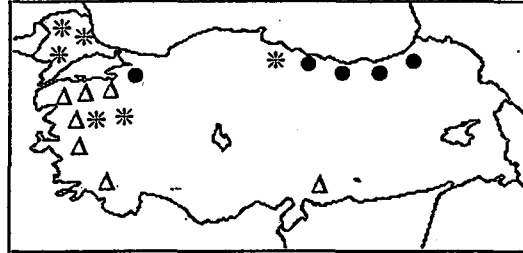
10. Türkiye'nin kıyı kesimleri, iklime bağlı olarak Akdeniz - Ege, Marmara ve Karadeniz şeklinde üç farklı tarım bölgesine ayrılmıştır.

Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi, bu tarım bölgelerinin üçünde de yetişir?

- A) Tütün B) Çay C) Yerfıstığı
D) Muz E) Susam

(1991-ÖYS)

11. Aşağıdaki haritada O, Δ, * işaretleri ile belirtilen üç ayrı ürünün Türkiye'deki başlıca yetişme alanları gösterilmiştir.

Bu üç ürün, aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

●	Δ	*
A) Fındık	Zeytin	Ayçiçeği
B) Portakal	Buğday	Pamuk
C) Çay	Yerfıstığı	İncir
D) Mısır	Muz	Elma
E) Mercimek	Tütün	Şekerpancarı

(1992-ÖYS)

12. Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi, Türkiye'nin iç tarım bölgelerinin ekonomisinde daha büyük bir paya sahiptir?

A) Zeytin	B) Tütün	C) Şekerpancarı
D) Fındık	E) Mısır	

(1993-ÖYS)

13. Aşağıdaki yerlerin hangisinde, karşısında belirtilen tarım ürünü yetiştirilmez?

Yer	Ürün
A) Adapazarı Ovası	Şekerpancarı
B) Antalya Yöresi	Turunçgil
C) Ergene Havzası	Ayçiçeği
D) Eskişehir Ovası	Zeytin
E) Kastamonu Yöresi	Kenevir

(1996-ÖYS)

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

1. Türkiye'deki büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi ve verimin artırılmasında aşağıdakilerden hangisi en az etkilidir?

- A) Besicilikle ilgili eğitime önem verilmesi
- B) Süt kuzu ve süt dana kesimlerinin önlenmesi
- C) Yerli ırkların ıslah edilmesi
- D) Düşük faizli kredi olanaklarının sağlanması
- E) Yayılcılığın yaygınlaştırılması

(1992-ÖSS)

2. Balıklar mevsime göre sıcak denizlerden soğuk denizlere, soğuk denizlerden sıcak denizlere göçerler. Bu göçlerin yapıldığı yollar balıkçılığa elverişli alanları oluşturur.

Bu göre, aşağıdakilerden hangisinin Türkiye'de balıkçılığa en elverişli yer olması beklenir?

- A) Iskenderun Körfezi
- B) Anamur kıyıları
- C) Edremit Körfezi
- D) Boğazlar
- E) Antalya Körfezi

(1993-ÖSS)

3. Türkiye'de aşağıdaki hayvancılık faaliyetlerinden hangisi ile bitik örtüsü ya da bitki türleri arasındaki ilişki en azdır?

- A) Büyükbaş hayvancılık
- B) Küçükbaş hayvancılık
- C) Kümüş hayvancılığı
- D) Arıcılık
- E) İpek böcekçiliği

(1998-ÖSS)

4. Aşağıdaki tabloda Türkiye'nin 1989-1995 yıllarındaki hayvancılığa ait dış ticaret tutarları verilmiştir.

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Dışalım (milyar TL)	44	237	388	662	1018	591	14716
Dışsatım (milyar TL)	324	319	513	525	1886	4206	3321

Tablodaki bilgilere dayanarak hayvancılık dış ticari ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine varılamaz?

- A) Dışalım ve dışsatımda paralel bir artış görülmektedir.
- B) Dışsatımda en yüksek değere 1994 yılında ulaşılmıştır.
- C) Dışalımda en yüksek artış miktarı 1994 ile 1995 yılları arasında olmuştur.
- D) Dışsatımda en düşük değeri 1990 yılındadır.
- E) 1992 ve 1995 yıllarında dış ticaret açığı olmuştur.

(1998-ÖSS)

5. Kuzeydoğu Anadolu'da büyükbaş hayvancılığın yaygın olması aşağıdakilerden hangisiyle ilişkili değildir?

- A) Çayır ve otlakların geniş yer tutması
- B) Yaz mevsiminin yağışlı geçmesi
- C) Tarıma elverişli düzlüklerin az olması
- D) Yaz mevsiminin tarla tarımı için kısa olması
- E) Nüfus yoğunluğunun az olması

(1990-ÖYS)

6. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'de küçükbaş hayvancılığın yoğun olduğu yörelerin bir özelliğidir?

- A) Yıllık ortalama yağış miktarının fazla olması
- B) Tarım gelirlerinin yüksek olması
- C) Akarsu ağının sık olması
- D) Bozkırların geniş yer kaplaması
- E) Yaz mevsiminin serin geçmesi

(1991-ÖYS)

TÜRKİYE'DE ORMANLAR VE ORMAN İŞLETMECİLİĞİ

1.

Yukarıdaki haritada Türkiye'de orman alanlarının dağılışı görülmektedir.

Buna göre orman dağılışını etkileyen temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akarsu ağı B) Yükselti C) Erozyon
D) Toprak çeşidi E) Nem oranı

(1987-ÖSS)

2. Türkiye'de orman yangınları, Batı ve Güney kesimlerine göre Kuzey kesimlerinde çok daha azdır.

Kuzeyde orman yangınlarının az olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orman için yerleşmelerin dağınık olması
B) Orman alt sınırının kıyıda başlaması
C) Nem oranının fazla olması
D) Ormanların daha çok yamaçlarda yer alması
E) Orman içi ulaşım ağının gelişmiş olması

(1991-ÖSS)

3. Aşağıdaki bölümlerin hangisinde orman ürünleri ve ormancılık önemli bir gelir kaynağıdır?

- A) İç Batı Anadolu Bölümü
B) Batı Karadeniz Bölümü
C) Adana Bölümü
D) Konya Bölümü
E) Hakkâri Bölümü

(1992-ÖYS)

TÜRKİYEDE MADENLER VE ENERJİ KAYNAKLARI

1. Türkiye, dış ülkelere krom cevheri ve krom bileşikleri satan birkaç ülke arasında yer alır. Türkiye'de üretilen kromun dış piyasada her zaman alıcı bulması, aşağıdakilerden hangisine bağlanabilir?

- A) Kolay işlenebilir olmasına
- B) Kullanım alanının yaygınlığına
- C) Alıcı ülkelere yakınlığına
- D) Kalitesinin yüksek olmasına
- E) Üretim teknolojisinin gelişmişliğine

(1984-ÖSS)

Yukandaki haritada, her biri bir madenin çıkarıldığı yer ile işlendiği yeri birleştirmek için çizilmiş olan beş oktan hangisi yanlıştır?

- A) I → II
- B) II → III
- C) III → IV
- D) IV → V
- E) V → I

(1993-ÖSS)

3. Türkiye'de doğal koşullar göz önüne alındığında, aşağıdaki bölgelerin hangisinde hidroelektrik potansiyelin en fazla olduğu söylenebilir?

- A) Marmara
- B) Güneydoğu Anadolu
- C) İç Anadolu
- D) Ege
- E) Doğu Anadolu

(1995-ÖSS)

4. Edremit, Hekimhan ve Divriği yörelerinde bulunan maden aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kurşun B) Çinko C) Bakır D) Demir
E) Kalay

(1985-ÖYS)

5. Türkiye, bor mineralleri bakımından dünyanın en zengin ülkesidir. Buna rağmen bor minerallerinden elde edilen gelir yurt ekonomisinde önemli bir yer tutmaz.

Aşağıdakilerden hangisi, bu duruma bir neden olarak gösterilebilir?

- A) Dünyada çok bulunan bir mineral olması
B) Üretiminin ve ihracatının az olması
C) Kullanım alanlarının sınırlı olması
D) Üretilen madenin yurt içinde tüketilmesi
E) Üretim maliyetinin yüksek olması

(1987-ÖYS)

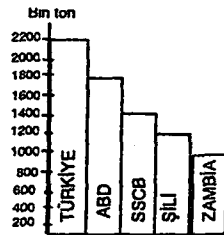
6. Türkiye'de elektrik enerjisi üretiminde aşağıdaki enerji kaynaklarından hangisi en fazla kullanılmaktadır?

- A) Petrol B) Doğal gaz C) Linyit
D) Taşkömürü E) Jeotermal enerji

(1988-ÖYS)

7. Yandaki grafik bir madenin en çok üretildiği beş ülkedeki 1982 yılına ait üretim miktarlarını göstermektedir.

Bu maden aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bakır B) Demir C) Taşkömürü
D) Volfram E) Civa

(1991-ÖYS)

8. Aşağıdaki santrallerden hangisi jeotermal enerji ile çalışır?

- A) Sarayköy B) Oymapınar C) Yatağan
D) Afşin-Elbistan E) Hirfanlı

(1994-ÖYS)

TÜRKİYE'DE SANAYİ

1. Türkiye, günümüzde sanayi ürünlerinin bir kısmını dış ülkelere satar hale gelmiştir. Birçok sanayi dalında ise henüz istenen düzeye erişememiştir.

Ürünleri dışsatımda önemli yer tutan sanayi dallarının bugünkü düzeye ulaşmalarında aşağıdakilerden hangisinin katkısı en azdır?

- A) Yatırım giderlerinin az olması
- B) Üretim teknolojilerinin basit olması
- C) Hammaddelerinin yurt içinden sağlanması
- D) Cumhuriyet'ten önce üretime geçmiş olmaları
- E) Pazar bulma olanaklarının elverişliliği

(1982-ÖSS)

2. Türkiye'de sanayi kuruluşlarının yoğun olarak bulunduğu bölgelerde, aşağıdakilerden hangisinde artış olması beklenmez?

- A) Çevre kirliliği
- B) Bölge dışına göç
- C) Konut yetersizliği
- D) Ulaşım olanakları
- E) Enerji tüketimi

(1998-ÖSS)

3. Ekonomik etkinlikleri göz önüne alındığında, aşağıdaki kentlerin hangisinde görülen hava kirliliğinde endüstri kuruluşlarının payının en az olduğu söylenebilir?

- A) Erzurum
- B) Kırıkkale
- C) Denizli
- D) İzmit
- E) Gaziantep

(1999-ÖSS)

4. Türkiye'de Cumhuriyet Döneminden sonra birçok sanayi dalında önemli gelişmeler olmuş ve bunlardan bazılarının ürünleri dış ülkelere satılmaya başlamıştır. Aşağıdaki sanayi dallarından hangisi bunlardan biri değildir?

- A) Dokuma
- B) Konserve
- C) Kâğıt
- D) Çimento
- E) Mobilya

(1982-ÖYS)

TÜRKİYE'DE ULAŞIM

1. Arazideki engebeler arttıkça, aynı standarttaki karayollarının kilometre maliyeti de artmaktadır.

Buna göre, aşağıdakilerin hangisinde verilen yerleşim birimleri arasında yapılacak yeni karayolunun kilometre maliyetinin en az olması beklenir?

- A) Zonguldak-Ankara B) Antalya-Burdur
C) Erzurum-Trabzon D) İzmir-Denizli
E) Van-Hakkâri

(1999-ÖSS)

2. Türkiye'de ulaşım ağı, uzunluk ve nitelik yönünden henüz istenen düzeye çıkarılamamıştır. Ulaşım ağının gelişimini engelleyen koşullar göz önüne alındığında, bunlardan hangisinin etkisi artarak sürmektedir?

- A) İnsan gücü B) Yapım giderleri
C) Yer şekilleri D) İklim
E) Teknoloji

(1982-ÖYS)

3. Trabzon'un bir liman kenti olarak, Giresun ve Rize'ye oranla daha çok gelişmiş olması aşağıdakilerden hangisine bağlanabilir?

- A) Nüfusunun fazla olmasına
B) Tarımsal üretimin çok fazla olmasına
C) Kıyılarının elverişli olmasına
D) Balıkçılığın çok gelişmiş olmasına
E) İç bölgelere ulaşımın kolay olmasına

(1988-ÖYS)

4. Türkiye'de karayoluyla yapılan taşımacılığın diğer ulaşım biçimlerinden daha fazla olmasında en önemli etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Taşıtların bir kısmının Türkiye'de üretilmesi
B) Karayolu taşımacılığının ucuz olması
C) Yol boyunca konaklama tesislerinin bulunması
D) Taşıt kapasitelerinin artması
E) Karayoluyla Türkiye'nin her yerine ulaşılabilmesi

(1993-ÖYS)

TÜRKİYE'DE TİCARET

1. Türkiye'de sebze ve meyve konserveçiliği ileri bir düzeye geldiği halde, konserve tüketimi beklendiği kadar artmamıştır. Bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanamaz?

- A) İç pazarlara sunulan konserveçinin yetersiz olmasıyla
- B) Her mevsimde taze sebze ve meyve bulunabilmesiyle
- C) Halkın, konserveçinin besin değeriçin düşük olduğuna inanmasıyla
- D) Konserve kullanma alışkanlığıçının yaygınlaşmamış olmasıyla
- E) Konserveçinin, mevsimin sebze ve meyveçlerinden pahalı olmasıyla

(1983-ÖSS)

2. Dış ticaretle ilgili yükleme ve boşaltma olanaklarına göre aşağıdaki liman kentlerini bir sıraya koymak gerekçse, bunlardan hangisi ilk sırayı alır?

- A) Samsun B) Mersin C) İzmit D) Antalya
- E) İskenderun

(1983-ÖYS)

3. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin dış ülkelere sattığı mallar arasında yer almaz?

- A) Tütün B) Üzüm C) Pirinç D) Pamuk
- E) Fındık

(1984-ÖYS)

4. Türkiye'nin dış ticaretinde birinci sırayı alan ülkeye aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İran B) Fransa C) Japonya
- D) ABD E) Almanya

(1991-ÖYS)

TÜRKİYE'DE TURİZM

1. Aşağıdaki illerin hangisinde yıl içinde turizme bağlı olarak nüfus miktarındaki değişimin diğerlerinden daha az olması beklenir?

- A) İstanbul B) Muğla C) Erzurum
D) Antalya E) Bursa

(2001-ÖSS)

2. Aşağıdaki yörelerden hangisinin turizminde karstik oluşumlar önemli bir yer tutar?

- A) Marmaris B) Ürgüp-Göreme
C) Pamukkale D) Çeşme
E) Gordiyon

(1995-ÖYS)

TÜRKİYE’NİN COĞRAFI BÖLGELERİ SORULARI

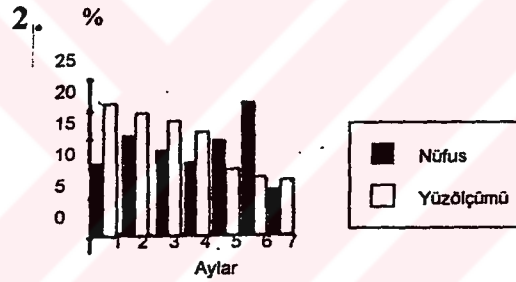
COĞRAFI BÖLGE,BÖLÜM,YÖRE KAVRAMLARI

1. Bir coğrafi bölümün çeşitli yöreleri arasında iklim ve bitki örtüsü bakımından farklılık görülebilir.

Aşağıdaki bölümlerin hangisinde bu farklılık diğerlerine oranla daha belirgindir?

- A) Güney Marmara B) Doğu Karadeniz
C) Yukarı Kızılırmak D) Kıyı Ege
E) Orta Karadeniz

(1995-ÖSS)

Yukarıdaki grafikte Türkiye nüfus ve yüzölçümünün yedi coğrafi bölgeye dağılımı yüzde olarak gösterilmiştir.

Buna göre, grafikte 1 numara ile gösterilen bölge aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Güneydoğu Anadolu B) Marmara
C) Doğu Anadolu D) Karadeniz
E) Akdeniz

(1995-ÖSS)

3. Aşağıdakilerden hangisi Marmara Bölgesi ile Ege Bölgesi'nin ortak özelliklerinden biri değildir?

- A) Endüstri ve ticaretin gelişmiş olması
B) Tarım ürünlerinin çeşitlilik göstermesi
C) Turizm gelirinin yüksek olması
D) Ortalama yükseltilerin yaklaşık 500 m olması
E) Ulaşım olanaklarının gelişmiş olması

(1997-ÖYS)

COĞRAFI BÖLGELER

KARADENİZ BÖLGESİ

1. Türkiye'de mısır üretiminin yarısı Karadeniz Bölgesinden sağlanır.

Buna rağmen, üretilen mısırın bölge ticaretinde önemli bir yerinin olmaması ne ile açıklanabilir?

- A) Bölge halkının temel besini olmasıyla
- B) Dayanıksız bir ürün olmasıyla
- C) Besin değerinin az olmasıyla
- D) Piyasa fiyatının düşük olmasıyla
- E) Dış satım imkânlarının sınırlı olmasıyla

(1986-ÖSS)

2. Genelde Karadeniz Bölgesinin kıyı kesimleri ile iç kesimleri arasında iklim özellikleri büyük farklılıklar gösterir. Ancak Orta Karadeniz Bölümünde bu farklılık azdır.

Bu duruma neden olan temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kıyı akıntıları
- B) Yerçekli
- C) Denizden uzaklık
- D) Kıyı şekli
- E) Bitki örtüsü

(1989-ÖSS)

3. İklim bakımından deniz turizmine elverişli mevsimi kısa olan Karadeniz Bölgesinde son yıllarda iç ve dış turizmde artış görülmektedir.

Karadeniz Bölgesi turizminin canlanmasında aşağıdakilerden hangisinin önemli bir katkısı yoktur?

- A) Turizm etkinliklerinin çeşitlenmesi
- B) Turistik değerlerin tanıtımına önem verilmesi
- C) Ucuz tatil olanaklarının bulunması
- D) Sarp sınır kapısının açılması
- E) Nüfusun kıyı kesiminde yoğunlaşması

(1994-ÖSS)

4. "Karadeniz bölgesinde orman yetiştirmek, Akdeniz bölgesine göre daha kolaydır." Bu kolaylığı sağlayan etmen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yamaç eğimi B) Sıcaklık C) Erozyon
D) Nemlilik E) Toprak türü

(1984-ÖYS)

5. Karadeniz Bölgesinin kıyı kesiminde pamuk yetiştirilememesinin ana nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarımda makine kullanımının yaygınlaşmamış olması
B) Diğer tarım ürünlerinin yüksek gelir sağlaması
C) Vadi tabanlarının dar olması
D) Her mevsimin yağışlı geçmesi
E) Orman alanlarının geniş yer kaplaması

(1992-ÖYS)

6. Aşağıdakilerden hangisinde, Batı Karadeniz'deki bir yöre, bu yörede bulunmayan bir endüstri koluyla birlikte verilmiştir?

A) Çaycuma - Kağıt
B) Sinop - Kristal cam
C) Çatalağzı - Elektrik enerjisi
D) Karadeniz Ereğlisi - Demir çelik
E) Karabük - Tekstil

(1994-ÖYS)

7. I. Çay
II. Bakır
III. Mısır
IV. Taşkömürü
V. Fındık

Yukarıdakilerden hangilerinin Türkiye'deki üretiminin tümü Karadeniz Bölgesinden elde edilir ?

A) IV ve V B) III ve IV C) II ve V
D) I ve V E) I ve IV.

(1996-ÖYS)

MARMARA BÖLGESİ

1. Marmara Bölgesinde ekili ve dikili toprakların oranı öteki bölgelerdekinden fazladır. Buna rağmen Marmara Bölgesi, öteki bölgelerden, tarım ürünleri alır.

Bu durumun ana nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Nüfusun fazla oluşu
- B) Ürünlerde çeşit azlığı
- C) Toprakların verimsizliği
- D) İklimin elverişsizliği
- E) Sulanabilen alanların azlığı

(1986-ÖSS)

2. 1990 sayımına göre Türkiye'de kent nüfusu kırsal nüfusundan fazladır. Bu farklılık en belirgin olarak Marmara Bölgesinde görülür.

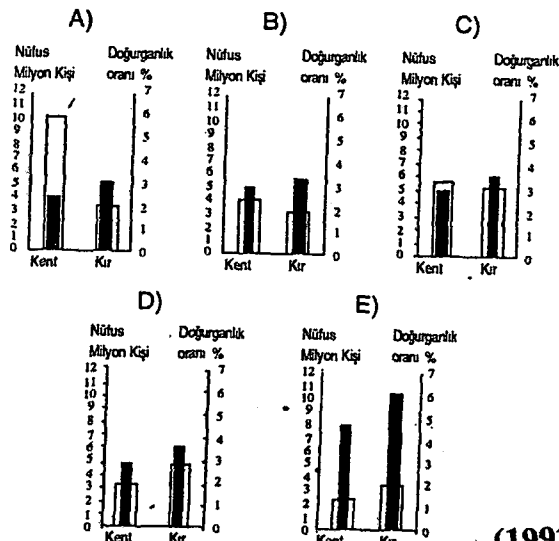
Bu durum Marmara Bölgesinin öncelikle hangi özelliğine bağlanabilir?

- A) Endüstrinin gelişmiş olmasına
- B) Boğazların bulunmasına
- C) Tarım alanlarının dar olmasına
- D) Geçiş iklimine sahip olmasına
- E) Ekonomik değeri yüksek ürün çeşidinin az olmasına

(1993-ÖSS)

3. Marmara Bölgesinin ekonomik ve sosyal yapısı gözönüne alındığında, kentsel ve kırsal nüfus ile doğurganlık oranlarını gösteren aşağıdaki grafiklerden hangisi bu bölgeye ait olabilir?

(□ Nüfus, ■ Doğurganlık Oranı)

(1993-ÖYS)

EGE BÖLGESİ

1. Aşağıdakilerden hangisi, Ege Bölgesinin İç Batı Anadolu ve Ege Bölümlerini birbirinden ayıran özelliklerden biri değildir?

- A) Yağış rejimi B) Yükselti C) Sıcaklık
D) Nüfus yoğunluğu E) Yeraltı zenginliği

(1989-ÖSS)

2. Endüstrinin de gelişmiş olduğu Ege Bölgesinde tarım en önemli gelir kaynağı olma özelliğini korumaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu duruma bir neden olarak gösterilebilir?

- A) Sanayi kuruluşlarının düzensiz olması
B) Akarsuların kışın bol su taşıması
C) Nüfusun yoğun olması
D) Tarım alanlarının geniş ve verimli olması
E) El sanatlarının yaygınlaşmamış olması

(1989-ÖSS)

3. Ege Bölgesinin Kıyı Bölümü ile İç Batı Bölümü arasında, tarımı yapılan ürünler bakımından önemli farklılıklar vardır.

Bu farklılığa yol açan doğal etmen nedir?

- A) Yükselti B) Toprak çeşidi C) Akarsu ağı
D) Yerşekli E) Buharlaşma

(1988-ÖYS)

4. Aşağıdakilerden hangisi Menteşe Yöresi ile Kıyı Ege Bölümünün ortak özelliklerinden biridir?

- A) Nüfus yoğunluğunun Türkiye ortalamasının üzerinde olması
B) Geniş alüvyon ovaların yer alması
C) Dağlarında doğu - batı doğrultusunda uzanması
D) Endüstrinin gelişmiş olması
E) Akdeniz ikliminin etkili olması

(1992-ÖYS)

AKDENİZ BÖLGESİ

1. Akdeniz Bölgesinin Antalya Bölümü, endüstriyel gelişim bakımından Adana Bölümünden daha geridedir.

Aşağıdakilerden hangisi Antalya Bölümünün bu durumuna bir neden olarak gösterilebilir?

- A) İklim özellikleri
- B) Yerçekli ve özel konumu
- C) Tarım toprağının verimliliği
- D) Sulama suyu miktarı
- E) Tarım alanlarının kullanılış biçimi

(1987-ÖSS)

2. Akdeniz Bölgesinin genelde engebeli olmasının, aşağıdakilerden hangisi üzerinde en az etkili olduğu söylenebilir?

- A) Nüfus dağılışı
- B) Kara ulaşımı
- C) Bitki örtüsü
- D) Turizm olanaklarının çeşitliliği
- E) Sanayi ürünü çeşitliliği

(2000-ÖSS)

3. Türkiye'nin yedi bölgesini nüfusu en yoğun olandan başlayarak sıraya koymak gerekse, Akdeniz bölgesi kaçınıcı sırada yer alır?

- A) ikinci
- B) üçüncü
- C) dördüncü
- D) beşinci
- E) altıncı

(1983-ÖYS)

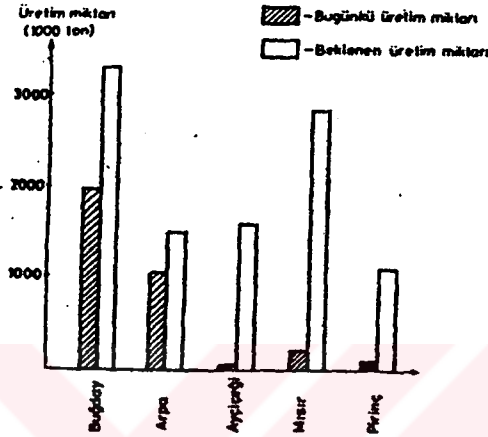
4. Akdeniz Bölgesi'nde yürütülen aşağıdaki etkinliklerden hangisinin ülke ekonomisine katkısı en azdır?

- A) Enerji üretimi
- B) Seracılık
- C) Balıkçılık
- D) Turizm
- E) Endüstri

(1997-ÖYS)

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ

1. Aşağıdaki grafik, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yetiştirilen bazı ürünlerin bugünkü üretim miktarı ile GAP tamamlandığında elde edilmesi beklenen üretim miktarlarını göstermektedir:

Mısır, pirinç ve ayçiçeği üretim oranlarında daha büyük artışlar beklenmesinin başlıca nedeni bu ürünlerin hangi özelliğidir?

- A) Olgunlaşma sürelerinin daha kısa olması
- B) Yetişmeleri için geniş düzlüklerin gerekli olması
- C) Suya ihtiyaçlarının daha fazla olması
- D) Bölge içindeki tüketimlerin fazla olması
- E) Makineli tarıma daha elverişli olmaları

(1990-ÖSS)

2. Güneydoğu Anadolu, yıl içinde Marmara bölgesi kadar yağış alır. Buna karşın, Güneydoğu Anadolu'nun tarımda en çok sulama ihtiyacı duyulan bölge olması aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

- A) Yerçekillerinin sadeliğiyle
- B) Topraklarının killi olmasıyla
- C) Yazın sıcak geçmesiyle
- D) Akarsuların derin vadiler içinde akmasıyla
- E) Denizden uzak olmasıyla

(1984-ÖYS)

3. Aşağıdakilerden hangisi, Gaziantep'in nüfusunun Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki diğer illerden daha fazla olmasını sağlayan etkenlerden biri değildir?

- A) Çeşitli endüstri kuruluşlarına sahip olması
- B) İşlek yol kavşağında olması
- C) Çeşitli turistik yerlere sahip olması
- D) Tarım gelirlerinin yüksek olması
- E) Ticaretin gelişmiş olması

(1992-ÖYS)

DOĞU ANADOLU BÖLGESİ

1. Kanada'nın bazı bölgelerinde, doğal olarak yetişen ve besleyici değeri çok yüksek şekerli bir özsu elde edilen "şeker akçaağacı"nı, Orman Araştırma Enstitüsü Doğu Anadolu bölgesinde yetiştirmeyi planlamaktadır. Bunun için neden Doğu Anadolu bölgesi seçilmiş olabilir?

- A) Tarımda kullanılmayan geniş alanları olmasından
- B) Kanada ile aynı enlemler arasında yer almasından
- C) Kanada'dakine benzer iklim özelliklerine sahip olmasından
- D) Bu bölgedeki gelir kaynaklarını artırmaya öncelik tanınmasından
- E) Orman yetiştirmeye elverişli bir bölge olmasından

(1983-ÖSS)

2. Doğu Anadolu'nun kuzey kesimlerinde akarsuların en çok alçaldıkları dönem kış ortalarına rastlar.

Bu durum aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilidir?

- A) Akarsu yataklarının eğimiyle
- B) Yağış miktarıyla
- C) Yağış düzeniyle
- D) Akarsuların uzunluğuyla
- E) Yağış biçimiyle

(1985-ÖSS)

3. Aşağıdakilerden hangisi, Doğu Anadolu'nun ekonomik görünümünün değişiminde, doğrudan etkili değildir?

- A) Sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması
- B) Endüstri kuruluşlarının çoğaltılması
- C) Yeraltı kaynaklarının işletilmeye başlanması
- D) Yatırımlara kolaylık sağlanması
- E) Ulaşım ağının geliştirilmesi

(1986-ÖSS)

4. Doğu Anadolu Bölgesinin ekonomisinde aşağıdakilerden hangisinin payı en büyüktür?

- A) Hayvancılık B) Tarla tarımı C) Turizm
D) Ulaştırma E) Endüstri

(1989-ÖYS)

5. Kışın en düşük sıcaklıklar, genellikle Doğu Anadolu Bölgesinde görülür. Bu duruma yol açan etkenlerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yağışların kar şeklinde olması
B) Yükseltinin fazla olması
C) Orman bakımından fakir olması
D) Yerçekillerinin engebeli olması
E) Karadeniz üzerinden rüzgâr alması

(1989-ÖYS)

6. Doğu Anadolu Bölgesinde tarım etkinlikleri, en çok bölgenin güneyindeki çöküntü ovalarında yoğunlaşır.

Bu ovalar, aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Erzincan, Pasinler, Malatya, Başkale
B) Iğdır, Elazığ, Muş, Erzurum
C) Tercan, Pasinler, Erzincan, Başkale
D) Erzurum, Iğdır, Tercan, Elbistan
E) Elbistan, Malatya, Elazığ, Muş

(1991-ÖYS)

7. Doğu Anadolu Bölgesi'nin Hakkari bölümünde nüfus yoğunluğunun az olmasında aşağıdakilerden hangisi en az etkilidir?

- A) Arazinin çok engebeli olması
B) Ulaşım olanaklarının sınırlı olması
C) Tarım alanlarının dar olması
D) Bitki örtüsünün seyrek olması
E) Endüstrinin gelişmemiş olması

(1994-ÖYS)

8. Aşağıdakilerden hangisi Erzurum - Kars Bölümünün bir özelliği değildir?

- A) Yaz yağışlarının görülmesi
B) Platoların geniş yer kaplaması
C) Turizm gelirinin fazla olması
D) Ekonomisinin büyükbaş hayvancılığa dayalı olması
E) Nüfus yoğunluğunun Türkiye ortalamasının altında olması

(1995-ÖYS)

İÇ ANADOLU BÖLGESİ

1. "İç Anadolu Bölgesinin ekim yapılan yörelerinde, ekilen tohumun niteliği ve ekim yöntemleri değişmediği halde buğday verimi, kurak yıllarda hektar başına 100-200 kilografa düşerken yağışlı yıllarda 2000 kilografa çıkmaktadır."

Bu gözleme göre, İç Anadolu Bölgesinde buğday veriminin artması neye bağlıdır?

- A) Sulama gereksiniminin karşılanmasına
- B) Ekili alanların gübrenlenmesine
- C) Ekim alanlarının genişletilmesine
- D) Nitelikli tohum kullanılmasına
- E) Makine gücünden yararlanılmasına

(1982-ÖSS)

2. İç Anadolu Bölgesinin, Akdeniz, Ege, Marmara ve Karadeniz bölgelerine göre daha az nüfuslanmış olmasında, aşağıdakilerden hangisi önemli bir etken değildir?

- A) Yağışların yetersizliği
- B) Kışların uzun ve sert oluşu
- C) Ulaşım güçlükleri
- D) Ürün çeşidinin azlığı
- E) Gelir kaynaklarının sınırlı oluşu

(1983-ÖSS)

3. İç Anadolu Bölgesi ikliminin hangi özelliği, sebze türü bitkiler üzerinde olumsuz etki yapar?

- A) Yaz kuraklığının erken başlaması
- B) Kışın yeterli kar yağmaması
- C) Sonbaharın uzun sürmesi
- D) İlkbaharın uzun sürmesi
- E) Kışın çok soğuk geçmesi

(1989-ÖYS)

4. Yukarı Kızılırmak Bölümü, İç Anadolu Bölgesinin nüfus yoğunluğu en az olan bölümdür.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun bir nedeni olamaz?

- A) Yükseltinin fazla olması
- B) İklimin sert olması
- C) Endüstrinin yetersiz olması
- D) Yüzölçümünün küçük olması
- E) Tarım alanlarının sınırlı olması

(1993-ÖYS)

ÜLKELER COĞRAFYASI SORULARI

BALKAN ÜLKELERİ

1. Aşağıdakilerden hangisi eski Yugoslavya'nın dağılmasından sonra bağımsızlığını kazanan devletlerden biri değildir?

- A) Makedonya
- B) Bosna-Hersek
- C) Sırbistan-Karadağ
- D) Hırvatistan
- E) Arnavutluk

(1997-ÖYS)

BAŞLICA AVRUPA ÜLKELERİ

1. Ege Bölgesinin kıyı iklimine uyum sağlamış olan bir bitki, aşağıdaki yörelerin hangisinde doğal olarak yetişebilir?

- A) İspanya - Portekiz kıyıları
- B) Belçika - Hollanda kıyıları
- C) Danimarka - Norveç kıyıları
- D) İrlanda - İskoçya kıyıları
- E) Finlandiya - İsveç kıyıları

(1991-ÖSS)

2. Step (bozkır) yağışlı mevsimde yeşillenen yağışsız geçen yaz mevsiminde sararıp kuru-yan ot topluluklarından oluşan bitki örtüsüdür.

İklim koşulları göz önüne alındığında, aşağıdaki ülkelerin hangisinde doğal olarak step görülmesi beklenmez?

- A) İran
- B) İspanya
- C) İngiltere
- D) Türkiye
- E) Kazakistan

(1996-ÖSS)

3. Bir ülkede turizmin gelişmesi, iklimin yanısıra yerşekillerinin özelliklerine de bağlıdır.

Buna göre, aşağıdaki Avrupa ülkelerinden hangisi kış turizminin gelişmesine elverişli değildir?

- A) İsviçre B) Avusturya C) Norveç
D) Fransa E) Danimarka

(1996-ÖSS)

4. Coğrafi koşullar göz önüne alındığında, aşağıdaki Avrupa ülkelerinden hangisinde, orman ve kağıt endüstrisinin diğerlerine göre daha fazla gelişmiş olması beklenir?

- A) Fransa B) İsveç C) Yunanistan
D) İspanya E) Macaristan

(1997-ÖSS)

5. İngiltere'nin endüstride ilerlemesinde aşağıdakilerden hangisinin payı en büyüktür?

- A) Bir ada üzerinde bulunması
B) Zengin taşkömürü ve demir yataklarına sahip olması
C) Akarsularının ulaşım elverişli olması
D) Gelişmiş ülkelere yakın olması
E) Zengin petrol kaynaklarına sahip olması

(1985-ÖYS)

6. Aşağıdaki ülkelerin hangisinde balıkçılığın gelişmesi, tarım olanaklarının sınırlı olmasına bağlanabilir?

- A) İngiltere B) ABD C) Batı Almanya
D) Fransa E) Norveç

(1988-ÖYS)

7. Aşağıdakilerden hangisi, İngiltere'nin her mevsim yağışlı olmasını sağlayan etkenlerden biridir?

- A) Yüzey şekillerinin az engebeli olması
B) Akarsu ağının sık olması
C) Orta kuşakta yer alması
D) Batı rüzgârlarının etkisinde kalması
E) Doğal bitki örtüsünün gür olması

(1992-ÖYS)

8. • Dağları eski arazinin yeniden yükselmesiyle oluşan,
 • Soğuk iklim bölgesinde olmasına karşın, Gulf Stream sıcak su akıntısının etkisiyle iklimi ılımanlaşmış olan,
 • Kıyıları çok girintili çıkıntılı olan,
 • Balık üretiminde dünyada önemli bir yeri olan
 ülke aşağıdakilerden hangisidir?

A) Finlandiya B) Danimarka C) Norveç
 D) Fransa E) Belçika

(1993-ÖYS)

9. Aşağıdaki Avrupa ülkelerinden hangisinin ekonomisinde en büyük payı dış turizm gelirleri oluşturmaktadır?

A) İspanya B) Fransa C) İngiltere
 D) İsveç E) İsviçre

(1993-ÖYS)

10.

- I. İtalya
 II. Mora
 III. Sina
 IV. Arap

yarımadalarından hangileri tümüyle Akdeniz'ye yer alır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
 D) II ve IV E) III ve IV

(1996-ÖYS)

11. Balıkçılık, aşağıdaki ülkelerin hangisinde diğerlerine göre daha az gelişmiştir?

A) Japonya B) Norveç C) Romanya
 D) Danimarka E) ABD

(1998-ÖYS)

BAŞLICA AFRİKA ÜLKELERİ

1. Aşağıdakilerden hangisi Fas, Tunus, Cezayir ülkelerinin üçünde de çıkarılan bir yeraltı zenginliğidir?

- A) Çinko B) Bakır C) Manganéz
D) Cıva E) Fosfat

(1990-ÖYS)

AMERİKA'NIN BAŞLICA ÜLKELERİ

1. Kanada'da endüstri ve tarımsal faaliyetlerin ülkenin güney bölümünde başlamış ve burada yoğunlaşmış olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İklim koşullarının elverişli olması
B) Yerçekillerinin engebesiz olması
C) Bitki örtüsünün seyrek olması
D) Göllerin geniş yer tutması
E) Denize yakın olması

ASYA'NIN BAŞLICA ÜLKELERİ

1. Hammade, petrol ve besin gereksiniminin büyük bir bölümünü, endüstri ürünleri satarak karşılayan ülke aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İspanya B) ABD C) İtalya
D) Japonya E) Hindistan

(1983-ÖYS)